

13

ÚKOLY DNEŠKA
IV.

VYDÁVÁ JAN LAICHTER.

BOLŠEVISM
V RUSKU.

41-D-370 *číslo 58.*

BOLŠEVISM V RUSKU.

(ANGLICKÁ BILÁ KNIHA.)

~~11H1H1B/C~~

Z ANGLICKÉHO PŘELOŽIL

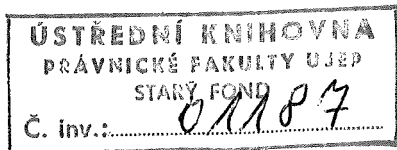
DR. K. RANDÉ.

M. eda a No.

V P R A Z E.
NAKLADATEL JAN LAICHTER.

1920.

ÚVOD.

Sbírka zpráv, pocházejících od úředních zástupců vlády Jeho Veličenstva v Rusku, dále od jiných příslušníků anglických právě se navrátilvších z této země a konečně od nestranných svědků různých národností, vztahuje se na vládu bolševickou v období od léta 1918 až do dnešního dne (březen 1919).

Tyto zprávy jsou uveřejněny v souhlase s rozhodnutím ministerstva války, učiněným v lednu 1919.

Nejsou k nim připojeny žádné poznámky ani doprovod. Jsou samy sebou dostatečně výmluvným obrazem zásad a metod vlády bolševické, je provázejících hrůzných událostí, důsledků hospodářských, k nimž uplatňování jich vedlo, a téměř nevypsateľné bídy, již způsobily.

Č. 1.

Sir Findlay Mr. Balfourovi.

(Přijato 20. srpna.)

(Telegram.)

V Kristianii 19. srpna 1918.

Obdržel jsem následující telegram ze dne 9. srpna 1918 od Woodhouse a Cromie v Petrohradě, adresovaný generálu Poole-ovi:

»V těchto posledních dvou dnech byli zatčeni britští příslušníci, aniž udán důvod žaloby. Ale pouze dva z nich jsou doposud držáni ve vězení. Protestovali jsme a žádali za vysvětlení. V Moskvě byli zatčeni 5. srpna všichni úředníci britské vlády. Potom však většinou byli propuštěni na svobodu. Doposud však jsou ve vězení domácí.

Bylo nám oznámeno, že budou pravděpodobně vypovězeni. Byli jsme vyzváni, abychom měli vše připraveno pro odcestování s nimi; nemáme však doposud definitivních zpráv od nich. Komisariát vyhrožuje internováním všech občanů států spojeneckých. Prosím, informujte o tom Londýn, neboť nám bylo zapovězeno telegrafovatí kamkoliv.

Řekněte také v Londýně, že až doposud dobře se nám tu vede. V Petrohradě stává se moc sovjetů čím dále tím méně udržitelnou. Byly dány rozkazy k evakuaci různých jednotek.

Jest zřejmo, že bolševici jsou ve styku s Němci.

V Petrohradě jest pohotově yachta mající odvéztí Lenina.

Č. 2.

Sir E. Howard Mr. Balfourovi,

(Přijato 20. srpna.)

(Telegram.) Ve Stockholmu, 19. srpna 1918.

Následující text jest souhrnem několika důležitých odstavců obsažených v řadě depeší od Mr. Wardrop-a v Moskvě:

5. srpna. — Dnešního rána ve 4 hod. 30 min. přepadla ozbrojená tlupa deseti lidí generální konsulát a žádala za vpuštění.

Jeden z obyvatelů domu, ohrožován jsa střelnou zbraní, otevřel bez mého přivolení vrata! Byl to čtvrtý ozbrojený útok na tento dům. Rudí gardisté odešli v 5 hod. 30 min. a místní komisař vyslovil nad případem své politování.

Z rána zvěděl jsem o uvěznění několika britských občanů. Mezi nimi byli Messrs. Armitage, Whitehead, William Cazalet Hastie (stár přes 70 let), North (kaplan), Beringer (agent Reutera) a Miss H. Adams, jež náleží k mému personálu. Když byl Mr. Lockhart odpoledne na návštěvě, učiněn byl nový vpád a předložen zatýkácí list pro veškerý můj personál. Protestoval jsem řka, že bych ustoupil pouze násilí.

Kancelář byla pečlivě zapečetěna.

Pečeť byla přiložena na každou zásuvku, na dva safy, na všechny kusy nábytku, sloužící k uschovávání papírů, a konečně na vnější dvěře vedoucí do pokojů kanceláře.

Nato byl zatčen celý personál s Mr. Stevensem, Mr. Douglašem a ženskými zaměstnanci. Byli odvedeni na stanici sovjetské policie na Tverském boulevardě. Mr. Lockhart, kapitán Hicks a já nebyli jsme zatčeni, neboť Čičerin slíbil, že nesáhne na svobodu konsulů a vojenských missí. Toto prohlášení však nevztahuje se na jejich zaměstnance.

Vojenský francouzský attaché, general Lavergne, byl po krátkém uvěznění propuštěn na svobodu. Jeho

personál ve vězení zůstal. K mé kanceláři postaveny byly stráže. Směl jsem dále používatí svého soukromého bytu.

V tom, že jsme nebyli zatčeni, nevidím důkazu snahy nakládati s námi lépe, nežli s naším personálem; spíše naopak. Nemyslím, že zajali naše soukmenovce proto, aby nám terorem zabránili působiti zpovzdálí.

Pokládám to spíše za způsob ochrany bolševických náčelníků v případě jejich pádu. Proměňují domy ve středů města v pravé pevnosti počítajíce s tím, že brzo asi vypukne povstání, za kterého jejich spojenci vězňové mohli by býti středem přitažlivosti. Na konec, uvidí-li, že vše jest ztraceno, poštvou pravděpodobně lid proti vězňům, aby je povraždil.

6. srpna. — Konsul Stevens, vicekonsul Lowdon a Douglas byli propuštěni na svobodu ke třetí hodině ranní; rovněž i North s ostatními, francouzský generální konsul Grenard s konsulem Labonnem, a to díky úsilí švédského konsula, jenž ztrávil noc prostředkováním. Nyní, o 10. hodině jsou ještě ve vězení: vicekonsulové Wishaw, Greenep a Jerram, úředník pro vyhotovování pasů Webster a jeho pomocník Ginson starší, Tamplin a Singer (úředníci Lockhartovi), Fritz Mucukalv a slečny Galbaly a Adams, moje úřednice. Vězňové až dosud jsou dobře ubytováni a živeni. Smějí se scházeti. Stráže vycházejí jim dosti vstříci. Já smím vycházeti a vycházeti a Mr. Lockhart se zbytkem svého personálu smí mne navštěvovati.

7. srpna. — Navštívil jsem dočasné vězení a spatřil Greenepa, Wischawa a Jerrama. Strážcové, praví Rusové, nakládají s nimi dobře, což nelze říci o většině náčelníků, již jsou buďto fanaticové, buďto židovští dobrodruzi jako Trocký a Radek.

Všechny ženy, Angličanky a Francouzky, byly nyní propuštěny na svobodu; rovněž i Mr. Beringer a ostatní.

8. srpna. — Wishaw, Greenep, Jerram a Webster byli dnešního rána sem dovedeni díky úsilí švédského konsula. Veškerý personál generálního konsulátu jest na svobodě. Nabízejí nám také ochranu rudé gardy

po dobu našeho pobytu v Petrohradě. Jest jasno, že bolševici chtějí prodloužit vyjednávání. Město jest celkem v klidu. Všichni bývalí důstojníci, mladší šedesáti let, musí se dnešního rána představit. Pravděpodobně proto, aby byli zatčeni. Městem kolují zprávy o přípravách k hromadnému zatčení kněžstva.

Č. 3.

Sir R. Paget Mr. Balfourovi.

(Přijato 3. září.)

(Telegram neodkladný.) V Kodani, 3. září 1918.

Následující zpráva dánského ministra v Petrohradě byla mi podána vládou dánskou:

31. srpna vynutili si vládní vojáci vstup do anglického vyslanectví. Bránil jim v tom námořní attaché, kapitán Cromie, jenž byl zastřelen, když byl napřed zabíjel tři vojáky. Archiv byl vyloupen a vše zničeno. S tělem kapitána Cromie nakládáno způsobem strašlivým. S jeho šatu byl odtržen kříž sv. Jiří a nošen potom jedním z jeho vrahů. Anglický kaplan nedosáhl povolení, aby směl nad mrtvolou odříkat modlitby.

Do sídla francouzské vojenské misse byl učiněn také vpád. Muž jménem Mazon, jeden voják a několik Francouzů bylo zatčeno.

Bolševici v novinách otevřeně popuzují k povraždění Angličanů a Francouzů. Jest nejvyšší čas učiniti rychlá a energická opatření.

Č. 4.

Sir R. Paget Mr. Balfourovi.

(Přijato 10. září.)

(Telegram.) V Kodani, 9. září 1918.

Obdržel jsem následující telegram z Petrohradu:

Attentát na Lenina a zavraždění Urického mělo v zápětí hromadná uvěznění a popravy. Bolševici za-

týkají buržoasii: muže, ženy a děti, nejsoucí v žádném vztahu s původci těchto atentátů, pod záminkou, že souhlasí se spiklenci. Podle oficiální zprávy bylo více nežli 500 osob během posledních tří dnů bez vyšetřování a bez soudu zabito. Chystají se nové popravy a noviny jsou naplněny krvežíznivými články. Lockhart byl zatčen a odsouzen k smrti, v posledním okamžiku se nám však podařilo jej zachrániti.

V Petrohradě bylo zatčeno dvacet osm Angličanů i s konsulem a jedenáct Francouzů. Stav vězení nedá se ani vylíčiti. V pevnosti Petropavlovské, kde uvěznění jsou všichni Angličani, nedostávají vězňové vůbec žádné stravy. Utvořili jsme organizaci, abychom odpomohli tomuto stavu. Každé noci dějou se popravy bez předchozího processu. Teror pokračuje. Představitelé cizích vlád, zahrnuje v to Německo, protestovali slovně i písemně.

Vláda uveřejnila seznam více jak 1000 rukojmí. V tomto seznamě jsou čtyři srbští důstojníci, kteří budou zastřeleni v případě atentátu na některého komisaře.

Č. 5.

Mr. Lindley Mr. Balfourovi.

(Přijato 11. září.)

(Telegram.) V Archangelsku, 6. září 1918.

Právě jsem obdržel zprávy o zavraždění kapitána Cromie a o žalobách vznášených bolševiky proti němu. Jest jisto, že tento statečný důstojník zasvětil veškeren svůj čas v Petrohradě službě své vlasti. Jeho nejpřednějším cílem bylo zabrániti, aby baltické loďstvo neupadlo do německých rukou. Dále byl nápomocen při evakuaci zásob cenného materiálu a posléze věnoval veškerou svou pozornost tomu, aby se Němcům nepodařil postup na Vologdu. Tato činnost za stálého nebezpečí pro jeho život, konaná po celé měsíce, uvedla ho více méně ve vztah s protivníky bolševiků, již jsou těmito prohlašováni za reakcionáře.

Jak bolševici prohlašují, jeho plány mohly být velmi dobře příčinou zničení některých mostů.

V osobě kapitána Cromie, J. V. král ztratil velmi statečného, schopného a oddaného služebníka.

Č. 6.

Sir M. Findlay Mr. Balfourovi,

(Přijato 18. září 1918.)

(Telegram.)

V Kristianii, 17. září 1918.

Dnes sem došla zpráva holandského ministra v Petrohradě ze dne 6. září, jež pojednává o situaci v Rusku a obzvláště o tom, co se týká občanů a zájmů britských, jež jsou pod ochranou tohoto ministra:

»Pane,

30. srpna odejel jsem do Moskvy, abych především sprostředkoval evakuaci občanů anglických. Téhož dne zavražděn byl Urický, komisař ustanovený ku potírání protirevoluce v Petrohradě, židovským studentem, jménem Kanegiesser, jehož otec jest velmi bohatý inženýr zastávající v Petrohradě důležité místo. Tato vražda byla ihned od bolševických autorit a od bolševického tisku (v Rusku neexistuje jiný) připisována Angličanům a Francouzům. Téže noci byli na ulici zatčeni o jedné hodině z rána konsul Woodhouse a vojenský inženýr Le Page. Následujícího dne můj sekretář M. van Niftrik podnikl vše možné, aby dosáhl jejich propuštění. Přislíbili, že propustí Woodhouse ještě téhož odpoledne (31. srpna).

Když se konsul Bosanquet a aktivní vicekonsul Kimens, jež podporoval M. van Niftrika po celý den v jeho úsilí, aby vězňové byli propuštěni na svobodu, blížili dne 31. srpna o 5. hod. k vyslanectví, byli varováni, aby nechodili dále, neboť prý bylo obsazeno rudou gardou, při čemž prý dvě osoby byly zabity.

Rozhodli se ihned vyhledat opět M. van Niftrika a požádati jej, aby jim byl nápomocen při návratu do vyslanectví. Když se pomalu vzdalovali od vyslanectví,

bylo jejich auto zadrženo jiným autem, v němž byli bolševici. Jeden z nich namířil na ně revolver rozkázav, aby zdvihli ruce. Byli podrobeni prohlídce a musili udati své jméno a zaměstnání. Ke svému velikému překvapení směli však pokračovati ve své cestě. M. van Niftrik jel s nimi do čísla 2. v ulici Goročovaja, kde sídla komise pro potírání protirevoluce. Sem byly pravděpodobně odváděny zatčené osoby a zde uvězněn byl Mr. Woodhouse. M. van Niftrik měl dlouhou rozmluvu s náčelníkem Petrohradu Šatovem. Protestoval důrazně proti neslýchanému porušení mezinárodního práva, jež se právě přihodilo. Žádal za okamžité povolení návštěvy vyslanectví, kde by byl přítomen prohlídce. Šatov odepřel dáti povolení odvolávaje se na to, že prohlídka podniknuta byla proto, poněvadž úřady mají usvědčující doklady, že anglická vláda byla zapletena do atentátu na Urického. Když tedy odešli a jejich auto míjelo zimní palác, spatřili, jak zatčený personál britského konsulátu a missí, kromě několika civilních osob jest právě odváděn do č. 2. v ulici Goročovaja.

Z podnětu M. van Niftrika shromáždili se večer téhož dne členové diplomatického sboru neutrálních států. Předmětem jednání byly následující body:

1. Má být požádáno za okamžité propuštění na svobodu všech zatčených osob.

2. Jest státi na tom, aby M. van Niftrik směl být přítomen výslechu zatčených.

3. Jest nutno upozorniti vládu na hrubé porušení mezinárodního práva, jež se stalo okupací anglického vyslanectví, na jehož dveřích byla podepsaná a pečeti opatřená vyhláška, že jest pod ochranou holandské legace, a odepřením povolení M. van Niftrikovi být přítomnu prohlídce.

Shromáždění vyhotovili protest, jenž se předloží zástupcům vlády sovětů v Moskvě.

Podrobnosti násilí spáchaného na anglickém vyslanectví zvěděli jsme 1. září. Rudí gardisté pod velením několika komisařů vpadli do vyslanectví asi o 5. hod. odpolední a počínali si tam co nejsurověji. Kapitán Cromie, jenž se pokusil zabrániti vstupu a jemuž bylo

vyhrožováno, že bude zastřelen »jako pes«, střílil a zabil dva lidi. Tu střílili na něho. Zemřel skoro ihned. Veškerý personál konsulátní a missí, též několik náhodou přítomných osob občanských, bylo odvedeno pod eskortou do čísla 2. v ulici Gorochovaaja a zůstali tam až do čtvrtka 3. září, kdy je odvezli do pevností Petro-pavlovské.

Během několika následujících dnů M. van Niftrik a M. van der Pals a rovněž neutrální legace opakovaly pokusy dosáhnouti propuštění zatčených, ale bez úspěchu. M. van Niftrikovi podařilo se setkat se 1. září s presidentem Komuny Severu, Zinovjevem. Dánský ministr M. de Scavenius, jenž vyslovil hluboké rozhořčení nad všemi těmi udalostmi, viděl Zinovjeva o deváté hodině večer téhož dne; použil výrazů velmi prudkých. Onen mu slíbil, že tělo kapitána Cromie bude vydáno (jemu a M. van Niftrikovi). Dne 2. září odvezli tělo do anglického kostela. Smuteční obřady daly se za přítomnosti celého diplomatického sboru a veliké většiny kolonie anglické a francouzské. Rakev byla příkryta anglickým praporem a dekorována květinami. Když byla spuštěna do hrobu, pronesl jsem v jazyku francouzském a anglickém následující krátkou pohřební řeč:

»Jménem vlády anglické a jménem rodiny kapitána Cromie děkuji Vám všem, jmenovitě zástupcům států spojeneckých a neutrálních, za čest, již jste kapitánu Cromie projevili. Přátelé, znali jsme všichni kapitána Cromie jako pravého přítele, jako anglického gentlemana a jako anglického důstojníka a to v nejvznešenějším toho slova smyslu. Šťastné země, jež plodí takové syny, jako byl kapitán Cromie! Kéž jeho jasný a krásný příklad září nám na cestu a plní nás nadšením po zbývající nám. dny.«

Doyen diplomatického sboru, M. Odier, ministr švýcarský, vyjádřil svou hlubokou sympatii a svůj obdiv pro zemřelého kapitána Cromie, jenž zemřel za svou vlast.

Večer 3. září, poněvadž doposud nedošlo žádné rozhodnutí od zástupců Komuny Severu, sešli se znovu členové sboru diplomatického. Schůze zúčastnili

se reprezentanti vlád neutrálních. M. van der Pals přítomen byl za legaci holandskou.

Překvapením byla přítomnost generálních konsulů německého a rakouského.

Celý diplomatický sbor shromáždil se v 9 hodin a odebral se do sídla Zinovjeva, kde po dosti velkých obtížích vymohl si slyšení. M. Odier protestoval důrazně jménem neutrálních legací proti činům zástupců vlády komunistické, porušujícím práva občanů cizích států. Zdůrazňoval, že zástupcové vlády sovjetů budou osobně zodpovídati za jakékoliv bezprávi proti cizincům. Žádal, aby výsledku zatčených přítomen byl zástupce neutrálního státu. Zinovjev odpověděl, že se musí o záležitosti této poraditi se svými kolegy. Potom ještě M. van der Pals vyložil svoje stanovisko. Po M. Odierovi mluvil německý generální konsul, jenž energicky protestoval jménem humanity proti hrůzovládě zavedené bolševiky. Připomenul krvežíznivé řeči pronesené minulého dne Zinovjevem. Právil, že ačkoliv zatčení Francouzi a Angličani jsou občany států jsoucích s Německem ve stavu válečném, bylo mu nemožným nepřipojit se k protestu zástupců neutrálních států proti chování se bolševiků.

Včera navrátil jsem se do Petrohradu, dostav od svého sekretáře telegram domáhající se mého návratu. Nemohl jsem vzít na sebe zodpovědnost býti déle vzdálen Petrohradu, kde situace stávala se, jak jsem se domníval, stále horší. Až do dnešního dne se situace na-prosto nezlepšila.

Mimo Angličany zatčení byli četní občané francouzští, mezi nimi obchodní attaché vyslanectví, ačkoliv proti francouzským konsulárním úředníkům tak příkrě nevystupovali.

Tisíce Rusů náležejících ke stavu důstojnickému a ke třídám zámožným, jakož i obchodníků a majitelů krámů bývá každý den zatčeno. Podle úředního sdělení bylo již 500 z nich zastřeleno. Mezi zatčenými jest veliký počet žen. Poslední čtyři dni nebyli zatčeni žádní noví Angličané. Stav Angličanů uvězněných jest velmi nejistý. Během několika posledních dnů docházely na

legaci ustavičně zprávy, že není ještě rozhodnuto, zdali mají být puštěni nebo zastřeleni. Zdá se, že jsou u vlády silně nakloněni tomu, považovati je za rukojmí.

Osoby náležející k námořním a vojenským missím jsou bez vší pochyby v největším nebezpečí. Vše je možné za nynější rozružené nálady u bolševiků; jest však jakási naděje, že budou na svobodu propuštěni členové personálu konsulárního a osoby občanské, dříve nežli se poměry ještě zhorší. Ohledně propuštění členů missí jest naděje velmi slabá.

Poměry v pevnosti Petropavlovské, za jakých jsou tam Angličani drženi, jsou příšerné. Včera dozvěděl jsem se od M. D'Areya, obchodního attaché vyslanectví francouzského, jenž právě byl propuštěn na svobodu, že jsou napěchováni vespolek s ostatními vězni po dvaceti v každé jednotlivé cele o velikosti 20 × 10 stop. V každé cele jest toliko jedno lůžko, ostatní musí spát na kamenné podlaze. Vězeňské úřady nedodávají jim žádného jídla. Závisejí úplně od pomoci organisované vyslanectvem a od potravin dodaných přáteli a příbuznými. Tu a tam posílají se jim pokrývky, podušky a léky, teplý oděv a jiné předměty pro větší pohodlí, ale při doručování jich naráží se na velké překážky.

Vězňové neobdrželi žádné potraviny od 31. srpna do rána 2. září. Od té doby poslalo se jim něco málo zvenčí, ale nutno vyčkatí, zdali se jim toho skutečně dostane, ačkoliv neopomenou učiniti něčeho, aby byli zajištěni.

Včera večer pokusil jsem se navštívit Zinovjeva, abych jej informoval o strašlivých poměrech v pevnosti, ale on naprosto odepřel mne přijmouti. Stejně odmrštěn jsem byl nástupcem Urického. Viděl jsem pouze jednoho z jeho podřízených, jenž se choval, jak se dalo čekatí, s naprostým nedostatkem zdvořilosti. Informoval jsem ho o poměrech v pevnosti. Slíbil, že promluví o tom s velitelem pevnosti, s kterým snad se setká tohoto večera. Moji žádost za udání čísla telefonu Zinovjeva a jména velitele pevnosti odmítl.

Ohledně situace v Moskvě mchu dle svého názoru jen prohlásiti, že jest velmi vážnou: Bylo zatčeno 19 Angličanů a 30 Francouzů, již chováni jsou za nej-

horších podmínek. Mr. Lockhart, jenž byl po propuštění znovu zatčen, ušel zastřelení 4. září jedině díky mému úsilí. Před mým odjezdem z Moskvy obdržel jsem formální slib, že bude propuštěn, ale jeho postavení jest velmi nejisté, ježto všichni, jež zatklí, jsou nyní ve velkém nebezpečí.

Mr. Lockhart jest obžalován vládou sovjetů, že organisoval spiknutí, aby zvrátil jejich vládu. Úřední a jiné bolševické noviny jsou plny podrobností tohoto komplotu, kterého se dle žalob účastnili prý také zastupci angličtí v Petrohradě.

Atentáty proti životu Leninovu připisují bolševici Angličanům a Francouzům. Kdyby zemřel, jest velmi možné, že by všichni ti zatčení v Moskvě a Petrohradě byli zastřeleni.

V Moskvě setkal jsem se několikráte s Čičerinem a Karakhanem. Celá vláda sovjetů sklesla nyní na stupeň organisace zločinců. Vidí nyní, že hra jejich jest ztracena a dávají se proto na cestu zločinného běsnění. Opakoval jsem několikráte Čičerinovi důrazně, že si přec musí doznati, že vláda sovjetů nemohla by býti vážným protivníkem Anglie.

»Anglie má delší dech nežli vláda sovjetů. Nedá se zastrašiti; i kdyby sta britských občanů bylo popraveno, Anglie ani o vlas neuchýlí se s cesty ku svému cíli. Přejde okamžik, kdy náčelníci sovjetští, muž za mužem, zaplatí osobně za každý čin bezpráví.« Ale přes svou houževnatost nemohl jsem dosáhnouti od Čičerina přesného slibu; pouze vytáčky a několik lží. Bolševici spálili za sebou mosty a jsou nyní odhodláni ku každé ničemnosti.

Ohledně cíle své cesty do Moskvy — evakuace Angličanů z Ruska — shledal jsem nutným přislíbiti, že Litvinov směl by okamžitě opustiti Anglii výměnou za dovození, že všichni angličtí občané v Rusku, zahrnuje v to personal konsulární a missijní, budou se moci vystěhovati.

Bylo docíleno souhlasu ohledně členů konsulátů a osob civilních, zahrnuje v to i ty, již jsou nyní uvězněni v Petrohradě. Ohledně členů missí námořních a vojen-

ských byla učiněna však výjimka až do příchodu do Ruska delegátů Červeného kříže ruského, kteří dli ve Francii za účelem rozdělení vojinů ruských.

Výsledek jednání byl sdělen ministrovi J. V. krále ve Stockholmě, aby byl dále sprostředkován anglické vládě.

Pokud se týče vpádu do vyslanectví v Petrohradě, měl jsem příležitost předložit Čičerinovi a Karakhanovi po svém vlastním protestu a žádosti za odškodnění, obsažené v mé notě z 2. září, ještě také protest celého diplomatického sboru států neutrálních, jež jsem rovněž podepsal.

V této notě se žádalo, aby veškerý zatčený personál byl propuštěn a aby vyslanectví bylo mi vydáno. Při tom zdůrazňováno, že vláda sovjetů bude v každém ohledu potahována k zodpovědnosti za porušení mezinárodního práva, jež v dějinách zůstává ojedinelým. O těchto krocích podal jsem své vládě v Haagu zprávu prostřednictvím Čičerina, aby ona ji dále předala anglickému vyslanectví, ačkoliv nemohu tvrdit, že telegram byl skutečně odeslán. Čičerin snažil se vyhnouti se otázce propuštění na svobodu zatčených na vyslanectví. Souhlasil pouze s tím, aby mi svěřeno bylo vyslanectví. Ale já jsem mu prohlásil, že musí učiniti buď vše nebo nic a že nepřistoupím na poloviční opatření. Konečně jsem žádal, aby mi byly vydány všechny doklady uchvácené na vyslanectví.

Předcházející zpráva ukazuje, že situace jest na nejvyšší kritická. Nebezpečí jest nyní tak veliké, že pokládám za svou povinnost obrátiti pozornost Anglie a všech ostatních států k faktu, že nebude-li čeleno rozšíření bolševismu v Rusku, že ohrozí brzo civilizaci celého světa. To není přeháněním, nýbrž střízlivou skutečností. A mimořádné vystoupení generálních konsulů německého a rakouského (o kterém jsem nahoře mluvil), již se připojili ku protestu neutrálních vyslanectev, zdá se naznačovat, že i v Německu a Rakousku začínají si uvědomovat nebezpečí.

Dle mého názoru okamžité potlačení bolševismu

jest nejdůležitějším problémem přítomné doby nevyjímaje ani válku, která doposud řádí.

Nebude-li bolševism vyhuben bezodkladně, rozšíří se zcela jistě v té neb oné formě po celé Evropě a po celém světě, neboť ve skutečnosti jest organisován a řízen židy, již nemají žádné národnosti a jichž jediným cílem jest zničení přítomný stav věcí, aby mohli uskutečniti své plány. Jediným prostředkem, jak se vyhnouti tomuto nebezpečí, jest společná akce všech mocností.

Jsem toho mínění, že není třeba podporovati v Rusku jakoukoliv jinou stranu socialistickou, a již nejméně stranu sociálně revoluční, jejíž okamžitým cílem sice jest zvrácení moci bolševické, ale jejíž plány jsou ve skutečnosti tytéž, to jest ustavení proletářské diktatury na celém světě. Revoluční socialisté nepovedou nikdy válku proti cizí mocnosti a jestliže tvrdí nyní něco jiného a opačného, jest to pouze protibolševickou taktikou.

Prosím, aby tato zpráva vzhledem ke své důležitosti byla chifrovaně a v úplnosti telegrafována zahraničnímu ministerstvu anglickému.

Následující jest kopie dopisu anglického vězně v pevnosti Petropavlovské v Petrohradě, z 5. září 1918:

»Vaše Excellence,

není nám dovoleno psáti dopis. Budeme Vám psáti každého dne, ježto naděje, že by se podařilo naše psaní vždy propašovati, jest velmi malá. Náš zdejší život jest horší nežli v č. 2, v ulici Goročovaja a v jistém smyslu nakládá se s námi právě tak jako s ruskými důstojníky a měšťany, kteří pomalu umírají hladem. Spoléháme jedině na zásilky; doručování jich však bylo pro přítomnou chvíli zastaveno. Zásilky očekávané minulé pondělí nebyly nám ještě doručeny. Všechno to závisí od rozmaru kohosi, jenž rozkazuje a ten zdá se býti velmi rozmarným. My přece máme právo na to, aby se s námi nakládalo jako s válečnými zajatci a tudíž aby na naše poměry dohlíželi neutrálové, abychom si směli kupovati stravu, abychom dostávali noviny, abychom směli posílati psaní, směli cvičiti, dostávali čisté prádlo atd.

Mimo otázku výživy jest pro nás nejdůležitější otázka odívání a lékařské péče. Všichni ti vězňové zde trpí chronickým průjmem. Mnozí z nás jím nyní onemocněli. Žádostem za lékaře a léky nebo žalobám velitelů nevěnuje se vůbec žádná pozornost. Krátce nakládá se s námi naprosto nelidsky.

Podám v krátkosti výčet toho, co se s námi dalo od poslední soboty. Důvod našeho zatčení nám neřekli a předem pohrdavě a hrubě odmítli každou žádost, abychom Vás mohli vidět. V sobotu o šesté hodině večer přišli jsme do č. 2. v ulici Goročovaja a po velmi ledabylém výslechu byli jsme zavřeni v 8 hod. večer do místnosti 25 stop dlouhé a 15 stop široké, kde již bylo 50 zatčených Rusů: vrahů, lichvářů atd. Všechna lůžka byla již obsazena a my ztrávili noc střídavě sedíce buďto na třech špinavých židlích nebo ležíce na podlaze nebo chodíce sem a tam. K ránu počali jsme cítiti, že jsme pokryti hmyzem; byli jsme celí špinaví, unavení a vyhladovělí.

První jídlo obdrželi jsme v jednu hodinu odpoledne; malé nádoby se špatnou rybou, polévku a osminu libry chleba. V šest hodin odpoledne obdrželi jsme ještě osminu libry chleba. Tutéž stravu dostali jsme také v pondělí. V neděli v noci nebyla místnost tak plná a mohli jsme trochu spát. Takto jsme si pomalu zvykali na náš výlet [sic]. V pondělí došly zásilky a ulehčily nám výživu. V úterý ve čtyři hodiny odpoledne byli jsme pod eskortou dovedeni sem. Konsulova žádost za nějaký povoz pro naše zavazadla byla co nejhruběji odbyta. Zde rozdělili nás do cel 20 stop dlouhých a 10 širokých tak, abychom doplnili počet v nich se nalézajících lidí do dvaceti. V naší cele jest čtrnácte Rusů, z nichž čtyři umírají pomalu vysílením. Nedostali žádnou potravu po tři dny. Po 33hodinovém pobytu dostali jsme tu ve 3 hod. polévku a osminu libry chleba. Polévku nemohli jsme jísti. Dřevo, kůže, kamínky pospolu se zeleninou a papírem byly jejími hlavními součástkami. Takto musili bychom dříve nebo později zahynouti hladem. Jest nám nevyhnutelně třeba zásilek. Při zasílání jich jest však nutno poslati sem někoho v sobotu,

aby viděl, že byly dodány a aby obdržel od nás potvrzenky. Jinak nám jich nedodají.

Na druhém místě potřebujeme léků: (1) proti průjmu; (2) aspirin. Nemůžeme zde žádného dostat. Za třetí jest nám třeba peněz.

Budeme zase zítra psát. Nesmíme opouštět našeho celu. Dvěře se nikdy neotvírají. Kloset čas od času nefunguje a atmosféra je potom příšerná.

Na konec vyslovuji ještě naději, že obsah této zprávy bude předložen vládě Jeho Veličenstva.

S prosbou za odpuštění, že Vás obtěžujeme touto prací. — (Podpisy) anglických vězňů pevnosti Petro-pavlovské.

Č. 7.

Mr. Alston Mr. Balfourovi.

(Došlo 18. září.)

(Telegram.) Ve Vladivostoku, 16. září 1918.

Konsul Jeho Veličenstva v Jekatěrinburku, Mr. Preston, jenž opustil toto město 1. září, přišel právě sem a podal následující informace o osudu ruské carské rodiny:

Bývalý ruský car a velkokněžna Tatjana byli bolševiky odvezeni z Tobolska do Jekatěrinburku 1. května 1918. Car byl slušně ubytován blízko britského konsulátu. Ostatní carská rodina, to jest carevna, tři dcery a carevič, přibyla několik dnův na to. Členové družiny princ Dolgoruký a francouzští a angličtí učitelé, kteří přišli z Tobolska s rodinou carskou, neobdrželi dovolení zůstat u cara v Jekatěrinburku a navrátili se do Tobolska. Prince Dolgorukého zavřeli do vězení, kde zemřel, neznámo zda smrtí přirozenou nebo násilnou.

Princ Dolgoruký často mne žádal, jakožto doyna sboru diplomatického, abych se pokusil dosáhnouti toho, aby podmínky existence carské rodiny byly zlepšeny. Bylo mi nemožným učiniti něco, neboť když jsem intervenoval ve prospěch princezny, odvolává se na to, že

je příslušníci srbského státu, bylo mi pohroženo uvězněním.

Když začali Čechové postupovat na Čeljabinsk, tu bolševická vláda v Jekatěrinburku, která měla již mnoho třenic s centrální vládou v otázce peněz, používala hrozeb proti rodině carské jako prostředku ku vyvádění dotací na centrální vládě. Když bolševici zvěděli, že následkem postupu Čechů musí co nejdříve vyklidit Jekatěrinburk, otázali se lidových komisařů v Moskvě, jak mají naložit s carem. Odpověď zněla: »Naložte s ním, jak chcete.« Na schůzi delegátů vojáků a dělníků Urálu 16. července bylo rozhodnuto cara zastřelit. Rozsudek byl mu sdělen a pak ještě téže noci vykonán lotyšskými vojáky. Po jeho těle nebylo nalezeno žádných stop. Ostatní carská rodina byla ihned na to odvezena do neznámého místa. Vypravuje se, že členové její byli za živa spáleni, neboť jejich bývalými služebníky poznány byly klenoty jim náležející. Právě se také, že zuhelnatělé zbytky jejich těl nalezeny byly v jakémsi domě, jenž shořel až do základů. Má se také za to, že je bolševici, když ustupovali k severu, odvezli s sebou do Verhotu. Blízko Jekatěrinburku byli drženi v zajetí: v Alapajevsku velkoknízata Jiří Konstantinovič, Jan Konstantinovič a Sergěj Michalovič. Princezna Helena srbská, žena velkoknížete Jana Konstantinoviče, navštěvovala často anglický konsulát, kde podnikáno vše možné pro ní. Ale přes moje energické protesty, bolševici ji odvezli, když vyklidili město. Všem třem zmíněným velkoknížatům podařilo se uprchnouti s pomocí bílé gardy v městě. Nyní však není známo, kde přebývají.

Č. 8.

Sir C. Eliot Mr. Balfourovi.
(Došlo 2. ledna 1919.)

Jekatěrinburk, 5. října 1918.

Sire,
mám čest Vám sdělit, co se vypravuje o osudu carské rodiny, jakož i krátkou zprávu napsanou k mé žádosti

Mr. Sidneyem Gibbesem, bývalým učitelem J. C. V. careviče.

Mr. Gibbes provázal 23. května carské děti z Tobolska do Jekatěrinburku. Nebylo mu však dovoleno přebývat s nimi v témže domě, neboť bydleli se svými rodiči.

Bolševici jekatěrinburští prohlašovali ve svých řečech a provoláních, že car byl zastřelen v noci 16. července, ale mnoho dobře informovaných Rusů má zato, že jest dosud na živě a pod ochranou Němců. Neodvažují se však nikterak doufat, že by to bylo pravda, jestliže se mi nepředkládají pravděpodobnější výklady, nežli jsou ty, jež kolují o činech bolševiků.

Delegát pověřený vyšetřováním v době mé návštěvy, provedl mne domem, kde bydlela carská rodina. Označil za pouhou legendu pověsti kolující v Sibíři o tom, že byla nalezena nějaká těla, nebo že některý z vojáků učinil doznání, že provedl popravu. Na druhé straně ukázaly se všechny zprávy lidí tvrdících, že věděli cara po 16. červenci, beze všeho podkladu. Možno tedy usuzovat s pravděpodobností čtvrt proti třem, že vražda byla spáchána. Dům stojí na svahu návrší. Vchod vede do prvního poschodí, kde žila carská rodina. Přízemí, které bylo zabráno stráží, sestávalo z čeledníků a kuchyně, jež v této poslední době nesloužila svému účelu. Jedinými dovolenými pokrmy byly vojenské porce přinášené odjinud a několik zvláštních jídel pro careviče, která byla připravována jeptiškami sousedního kláštera. Vysoký dřevěný plot zakrývá okna hořejšího poschodí, která byla také zevnitř zabílena. Zůstávala vždy i za nejpárnějších letních dnů uzavřena. Rodině carské bylo snášení všeliká příkoří a byla vystavena mnohým nestoudnostem za svého pobytu v tomto domě.

Členové její směli se denně procházeti 15 minut v zahradě. Car však nalézal rozptýlení v práci tesařské konaje ji v otevřené kolně. Za jídla často vstupovali vojáci a brali podíl na mase ležícím na stole říkajíce, že je ho příliš mnoho. Rodina carská nebyla nikdy sama. Pokoje v té době, kdy jsem je viděl, měly vzhled melan-

cholický a špinavý, poněvadž bolševici spálili velké množství předmětů v kamnech. Popel byl potom od policie vytahán a rozsypan po podlaze a po stolech, aby byl prohledán, zdali neobsahuje něco důležitého. Nezdá se, že by existovalo nějaké svědectví potvrzující pověst mezi lidem kolující, že v noci 16. července byl car vyveden ze svého domu a zastřelen od tlupy exekutorů, způsobem obvyklým u bolševiků. Naproti tomu jest do jisté míry dosvědčeno, že téže noci bylo slyšeti výkřiky a výstřely v domě a že byl zabráněn veškerý přístup z ulic sousedních.

Má se za to, že vražda byla spáchána v jednom pokoji v přízemí. Dvěře k němu sice byly zapečetěny, ale ochotně mi je otevřeli, abych si mohl místnost prohlédnouti. Byla zcela prázdná. Podlaha jest v ní z obyčejného dřeva, a dřevěné zdi jsou omítnuty maltou. Na stěnách jsou načmárány hrubé verše a obscenní kresby.

Na stěně naproti dveřím a na podlaze byly stopy po sedmnácti kulích, anebo, máme-li býti přesni, vlastně vydlabaná místa, poněvadž byly vyříznuty celé kusy stěny a podlahy, aby úředníci při vyšetřování jinde konaném mohli předložit jako corpora delicti nejen kule, nýbrž i díry jimi způsobené. Bylo konstatováno, že byly ve všech děrách browningové kule a že některé díry byly poskvrněny krví. Jinde nebylo žádné stopy po krví. Bylo však zjištěno, že stěny byly škrabány a myty. Dle polohy kul dalo se souditi, že bylo stříleno na oběti klečící a že některé výstřely byly mířeny na ně už v době, když ležely na zemi. Mr. Gibbes se domýšlel, že car a Dr. Botkin jistě poklekli z důvodů náboženských jsouce tváří v tvář smrti. Není žádného dokladu, z něhož by se dalo souditi na to, kdo byli popravenými oběťmi a jak veliký byl jejich počet. Ale předpokládá se, že jich bylo pět: car, Dr. Botkin, komorná carevny a dva služobí. Mrtvoly nebyly nalezeny a také žádné stopy nasvědčující, že by těla byla zničena ohněm nebo jiným způsobem. Přece však bylo zjištěno, že se našel ve studni prst, na němž byl prsten náležející prý Dru Botkinovi.

17. července odejel vlak se spuštěnými záclonami

z Jekatěrinburku do neznámého místa. Lidé věří, že v něm byli na živu zůstavši členové carské rodiny.

Z hořejší zprávy jest vidno, že jediným důkazem smrti carevy jest jasné prohlášení bolševiků. Jest tudíž snadnou úlohou pro optimistické a fantasií nadané duchy vymýšlet pověsti o pravděpodobném vyvážnutí Jeho Carského Veličenstva. Ježto pak úplně zmizela carevna a její děti, o nichž se věří, že jsou dosud na živu, nutno skutečně připustiti, že není nic nerozumného v předpokladu, že s carem se stalo totéž. Stopy v místnosti v Jekatěrinburku dokazují nanejvýše, že zde bylo zastřeleno několik neznámých osob, což se mohlo přihoditi při hádce mezi opilými osobami.

Ale bojím se, že jiný myšlenkový pochod jest pravdě blíž. Zdá se mi nanejvýše pravděpodobným, že moskevští bolševici anebo aspoň část jich přála si vydati cara Němcům. S tímto úmyslem přišel do Tobolska bolševický komisař a odvezl Jeho Carské Veličenstvo způsobem sice spěšným, ale nikterak nezdořilým. Cílem byla asi Moskva. Komisař zřejmě věděl, že nemůže důvěrovati náladě sibiřských bolševiků a proto zastavil vlak před Omskem. Když pak shledal, že místní úřady chtějí cara uvězniti, nařídil, aby vlak jel do Jekatěrinburku, což znamená, že zvolil druhou zbývající linií vedoucí do Moskvy. Ale když vlak dojel do Jekatěrinburku, byl zastaven místními úřady a všichni cestující byli z něho vyvedeni. Pak byly carské děti dopraveny z Tobolska do Jekatěrinburku a hlídány společně s rodiči. Nakládání s carskou rodinou v Jekatěrinburku projevuje nepřátelského ducha, jehož v Tobolsku nebylo. Když pak bolševici cítili, že jejich vláda blíží se ku konci a že musí opustiti město, tu stávali se stále podezíravějšími a nepřátelštějšími. Jest částečně dosvědčeno, že byli velmi pobouřeni aeroplanem létajícím nad zahradou domu a bojím se, že jest jenom logické domýšlet se, že v návalu vzteku a paniky učinili konec životu Jeho Carského Veličenstva.

Obecným míněním v Jekatěrinburku je, že carevna, její syn a čtyry dcery nebyly zavražděny, nýbrž 17. července poslány na sever nebo na západ. Pověst, že sho-

řely v jakémsi domě, zdá se býti přehnaním skutečností, že v lese blíže města nalezena byla hromada popela, patrně zbytky to ohně, v němž spáleno bylo množství šatstva. Na popelu nalezen byl diamant, a ježto se vypravuje, že do obruby pláště jedné velkokněžny všit byl diamant, má se za to, že spáleny tu byly šaty carské rodiny. V domě našli také vlasy, jež rozpoznali jako náležející jedné velkokněžně. Zdá se proto pravděpodobným, že carská rodina odejela v přestrojení. V Jekatěrinburku slyšel jsem pouhé pověsti o osudu carské rodiny, co však se potom vypravovalo o zavraždění rozličných velkoknížat a velkokněžen, nemůže než naplniti obavami.

Mám čest ...

C. Eliot.

Příloha k číslu 8.

Pamětní spis sepsaný Mr. Sidneyem Gibbesem, bývalým vychovatelem careviče a podaný mně (High Commissioner) 5. října v Jekatěrinburku.

Během svého pobytu v Tobolsku neměl car příčiny stěžovati si na špatné nakládání. Naopak zdraví jeho se velmi polepšilo. Zdál se pocítovati, že je zbaven těžkého úkolu a že zodpovědnost přenesena na jiná ramena. Nucená zahálka popřála mu více času, aby se mohl věnovati tomu, co mu bylo na světě beze vší pochyby nejdražší, totiž své ženě a rodině. Carevna trpěla více, snášela však statečně tvrdý osud. Velkokněžny byly spokojeny a vždycky šťastny. Zdá se, že je docela uspokojoval prostý život, ke kterému byly nuceny, ačkoliv toužily po větší možnosti pohybu na volném vzduchu. Dvůr domu byl jen slabou náhradou za někdejší parky. To zdálo se býti opravdu jejich největším utrpením. Velkokníže těšil se dosti dobrému zdraví po většinu doby. Trpěl nejvíce nedostatkem mladých soudruhů, ačkoliv syn doktorův směl si s ním někdy hrát. Tento prostý rodinný život trval až do začátku dubna, kdy přibyl z Moskvy co do důležitosti první bolševický komisař Jakovlev. Byl přijat carem, jenž ukázal mu místnosti, ve kterých žili. Zavedl ho i do pokoje velkoknížete, kde

tento ležel na lůžku nemocen. Ke konci návštěvy komisař žádal znovu, aby mohl spatřiti velkoknížete.

Po snídani 12. dubna Jakovlev oznámil caru a carevně, že byl pověřen úkolem odvézti cara a že doufá v jeho souhlas, aby nemusil použiti násilí. Carevna byla hluboce dojata a na její žádost bylo jí dovoleno doprovázeti cara a vzíti s sebou třetí dceru, velkokněžnu Marii. Před jejich odjezdem byly konány spěšné přípravy. Carská rodina obědvala samotna, ale pozvala na čaj o jedenácté hodině všechny, již pravidelně s nimi jídávali. Čaj byl podáván u velikého kulatého stolu přineseného do jídelny. Byla to smutná hostina.

Odjezd byl stanoven na třetí hodinu zrána a krátce před tímto časem povozy vjely na dvůr. Car jel s Jakovlevem. Carevna a velkokněžna Marie v polootevřeném tarantase. Doprovázeli je princ Dolgorukij, Dr. Botkin, komorná carevny (Demidova), sluha carův (Chemidorov) a jeden lokaj (Saidnev). Povozy byly vystlány senem, na kterém seděli nebo spíše leželi. Silnice byly ve strašlivém stavu, neboť počal právě čas tání. Na jednom místě musili cestující jíti pěšky přes řeku, poněvadž led nebyl již dosti spolehlivý. V druhé noci ztrávili několik hodin v chatrči.

Následujícího dne dojeli do Tumenu, kde čekal již vlak, jenž je odvezl směrem k Omsku. Několik verst před tímto městem vystoupil Jakovlev z vlaku a dojel v automobilu na telegrafní stanici, aby se spojil s Moskvou. Když shledal, že byly v Omsku učiněny všechny přípravy, aby carská rodina byla uvězněna, vrátil se ke vlaku, jenž pak jel opačným směrem a vrátil se cestou, kterou přijel. Než při příjezdu do Jekatěrinburku byl vlak zastaven a všichni musili vystoupiti. Princ Dolgorukij odveden byl do vězení a ostatní do soukromého domu ve středu města, jenž byl spěšně pro ně připraven. Kolem domu postaven byl na rychlo vysoký dřevěný plot z hrubých prken a okna byla zabitena. Zde car, carevna a velkokněžna žili až do 16. července. Ostatní děti byly sem dovezeny z Tobolsku 23. května. Pro tuto cestu učiněna byla veliká bezpečnostní opatření. Všechny soukromé cenné předměty carské rodiny,

jakož i nábytek, byly zároveň odvezeny. Vlák přibyl o půl noci, jezdil však po celý zbytek noci ve stanici sem a tam a teprve o 7. hodině byly děti ve fiakrech dopraveny do domu. Noc byla velmi studená a padal hustý sníh. Při čaji odvedeni byli do vězení hraběnka Hendriřhová, čestná dáma císařovny, Mlle. Schneider, císařovna ruská předčitatelka a general Tatišev. Byli krátce na to zastřeleni. V jedenáct hodin 3 lokajům, kuchaři a jeho kuchtíku bylo nařizeno, aby se připravili k odchodu do domu. Jistě dva, pravděpodobně však všichni čtyři byli zastřeleni. Zbytek personálu pozůstávající z baronky Buxhoevden, čestné dámy carevny, z anglických a francouzských učitelů a asi ze 16 osob družiny a služebnictva, propuštěn byl na svobodu a šťastně se zachránil.

Po odchodu bolševiků prozkoumán byl pečlivě dům, ve kterém žila carská rodina. Jsou tu jisté stopy po vraždě, ale počet výstřelů není dostatečný, aby mohl odůvodnit přesvědčení, že byly povražďeny všechny uvězněné osoby. Část byla zavražděna a část byla odvezena a ježto nalezeny byly vlasy velkokněžniny, soudí se, že carské děti odvezeny byly v přestrojení. Tuto domněnku potvrzují též v lese v okolí města nalezené stopy po ohni, v němž spáleny byly šaty.

Brzy po dni, na který kladeno jest datum vraždy, oznámili bolševici ve veřejném shromáždění v divadle a vyhláškami nalepenými na zdech, že car byl zastřelen a že carská rodina dopravena byla do bezpečí. Až do nynějška není důvodů domnívat se, že jejich prohlášení jest falešné, zvláště když svědectví vlasů zdá se prokazovat, že aspoň část prohlášení týkající se dětí jest pravdivá. Od té doby uplynuly však tři měsíce.

Pokud se týče ostatních členů carské rodiny uvězněných v Alapajevsku, malém to městě vzdáleném 100 verst od Jekatěrinburku, jest důvodno strachovat se, že byli zabiti. Jsou to velkokníže Sergěj Michalovič, princ Jan Konstantinovič, princ Igor Konstantinovič a hrabě Vladimír Pavlovič Palé. O velkokněžně Serge, která byla rovněž zde, vypravuje se, že byla poraněna a nato odvezena. Princezna Helena Petrovna srbská,

jež přišla do Jekatěrinburku, aby byla na blízku svému muži, byla zatčena se dvěma srbskými důstojníky, již přijeli, aby ji pohnuli k odchodu. Byla odvezena s ostatními rukojmími vybranými z městského obyvatelstva.

Č. 9.

Mr. Alston Mr. Balfourovi.

(Došlo 5. listopadu.)

(Telegram.) Ve Vladivostoku, 4. listop. 1918.

Následující pochází od konsula v Jekatěrinburku z 28. října: Je mi líto, že musím sdělit smutnou zprávu, již jsem se dozvěděl od ruského štábu, že v Alapajevsku po jeho dobytí ruskými sbory dne 29. září nalezeny byly mrtvoly dostatečně zachované, aby mohly býti rozpoznány. Jsou to mrtvoly velkokněžny Alžběty Fedorovny a tří princů carské rodiny, Jana, Konstantina a Igora Konstantinoviče, jakož i velkoknížete Sergěje Michajloviče a mrtvola čestné dámy, jejíž jméno jest neznámo. Mrtvoly nalezeny byly v šachtě dolů, do které vrženy byly bezpochyby za živa. Za nimi házeny bomby, jež však nevybuchly.

Všichni byli pochřbeni s příslušnými obřady za účastenství velikého množství lidu. Soudí se, že princezna Helena srbská jest v Permu, kam byla se srbskou missí odvezena, když bolševici opustili Jekatěrinburk. Konám pečlivá pátrání.

Č. 10.

M. Lockhart sirovi G. Clerkovi.

10. listopadu 1918.

Drahý sire George,
M. Balfoura budou asi zajímají následující body:

1. Bolševici zavedli vládu násilí a potlačování neznámou i v dějinách kterékoliv autokracie.

2. Ti, již jsou nejhorlivějšími obháji svobody slova, potlačili všechn tisk neschvalující jejich politiku, jak-

míle uchvátili moc vládní. Za tohoto stavu věci noviny socialistické zakoušely nejvíce. Dokonce listy internacionalistů, jako na př. list menševíka Martova, byly potlačeny a nešťastní hlavní redaktoři byli uvrženi do vězení nebo byli nuceni uprchnouti, aby zachránili život.

3. Veřejné právo shromažďovací bylo zrušeno. Právo hlasovací bylo vzato všem lidem vyjímaje dělníky továren a nejhudší ze sluhů. Než i dělníci, kteří se odváží hlasovati proti bolševíkům, bývají zapisování tajnou policií jako protirevolucionáři a jsou šťastní, je-li jejich osudem pouze uvržení do vězení, o kterém možno prohlásiti jako snad o Rusku dnešním vůbec, že mnozí tam vstupují, ale málokterí odtamtud se vracejí.

4. Nejhorší zločiny spáchali bolševici oproti svým socialistickým odpůrcům. Veliké procento nesčetných bolševických poprav připadá na socialisty, kteří zasvětili celý svůj život zápasu proti starému režimu. Tito jsou nyní označeni jako protirevolucionáři pouze proto, poněvadž neschvalují způsob, kterým bolševici diskreditovali socialismus.

5. Bolševici potlačili dokonce i nejjednodušší formy justice.

Tisíce mužů a žen bylo zastřeleno bez nejmenšího předstírání soudního procesu a ostatní tisíce hynou ve vězeních za podmínek, jaké sledujeme pouze v nejtemnějších obdobích historie Číny a Indie.

6. Bolševici obnovili barbarské metody mučení. Výslech zatčených děje se často s namířeným revolverem na jejich hlavu.

7. Bolševici zavedli zavržitelnou instituci rukojmí. A což jest ještě horší, zaskočili své politické protivníky tím, že se mstí na jejich ženách. Když nedávno byl v Petrohradě uveřejněn dlouhý seznam rukojmí, bolševici zatklí ženy mužů, které nemohli naléztí a uvrhli je do vězení na tak dlouho, dokud by jejich manželé se nepřihlásili.

8. Bolševici, kteří zničili ruskou armádu a kteří vždy byli výslovnými odpůrci militarismu, mobilisovali násilím důstojníky nesdílející sice jejich politické názory, ale jichž technických vědomostí nevyhnutelně potřebo-

vali. Vyhržující jim okamžitou smrtí, přinutili je bojovati proti svým spoluobčanům v nejhroznější občanské válce.

9. Netajenou snahou Leninovou jest vyvolati občanskou válku po celé Evropě. Lenin v každé řeči odsuzuje metody konstituční a oslavuje učení hrubého násilí. Maje tento cíl na zřeteli, ničí systematicky popravami a hladem každou formu opozice proti bolševismu.

Tento systém teroru směřuje především proti liberálům a proti nebolševickým socialistům, které Lenin považuje za své nejnebezpečnější protivníky.

10. Aby udrželi svou popularitu mezi dělníky a svými námezdníky za žold, platí bolševici svým straníkům ohromné mzdy emitující neobmezeně papírové peníze ničím negarantované. Děje se to v takové míře, že dnes peníze ztratily veškeru hodnotu. Bolševici vydávají nad své příjmy miliardy rublů ročně, jak patrně z jejich vlastních rozpočtů.

Hle, to jsou činy, jež se bolševici mohou snažiti omluviti, ale kterých nemohou popřítí.

Váš upřímný

R. H. B. Lockhart.

Č. 11.

Zprávy o situaci v Rusku.

L

Zpráva o »skutečnostech bolševických« od paní L... dávné organisátorky a inspektorky veliké válečné nemocnice v Moskvě, která opustila Rusko v říjnu 1918.

M u ž í c i a p ů d a. — Již za provisorní vlády bylo vlastnictví půdy přeneseno na veškeré mužíky v každém okrese.

Než nutno si připomenouti, že ruský mužík má velmi vyvinutý smysl pro vlastnictví a že všechna jeho naděje soustředila se na konečné rozdělení půdy, které by každého z nich učinilo individuálním vlastníkem, a které by mu zajistilo úplně bezpečnou držbu vlastního

podílu. Ale bolševici pokládajíce půdu za vlastnictví celého národa, nařídili mužikům vzdělávatí své role ve prospěch místní obce. Mužici zklamáni, počali ihned projevovatí svou nespokojenost s touto novou politikou. Byli nařčeni z nevěry oproti vládě sovětů; jejich nepřátelství bylo potíráno jmenováním »komitů bédnosti« v každém okrese (výbory sestavené z nejchudších mezi mužiky), kteří rozhodovali jak naložiti s výnosem žně, ponechávající jisté množství v držbě těch, kteří se o ni zasloužili a zabírajíce ostatek pro sebe. To znamená, že tito paraziti obdrželi, čeho potřebovali, aniž by konali nějakou práci produktivní. To se rovnalo premii za lenost.

Nevyhnutelným důsledkem bylo ustavičné zmenšování se výsledků žňových, což na konec zruinuje zemědělské Rusko.

Továrna a dělníci. — Za provisorní vlády vytvořily se dělnické výbory, které zaměstnávaly se otázkami jako najímání dělníků, taxami stravného, mzdami, rozpočtem a celou administrativou továrny. Ceny prodaného zboží byly kontrolovány a 95% zisku připadalo státu, 5% vlastníkům. V praxi tento program měl v západě ustavičné střídání se výberů pod záminkou, že aktiva jsou udávána příliš nízko, a že platy jsou přidělovány způsobem nespravedlivým.

Výbory nebyly nikdy dostatečně dlouhou dobu při moci, aby se mohly zapracovatí do podrobnosti správy podniku. Na počátku své vlády nezměnili bolševici tohoto systému. Postupně však přistupovali ku změnám, jež vedou k nacionalisaci. V měsíci březnu 1918 potlačen byl soukromý obchod. Pro každý průmyslový obor byl zřízen centrální výbor, kam jednotlivé podniky odváděly své výrobky. Nařízením byla stanovena cena prodáváného zboží, při tom však centrální výbor jen po dlouhých odkladech a opětovaných žádostech poukázoval peníze předem potřebné k placení mezd a hrazení vydání běžných.

V měsíci srpnu nacionalisovány byly všechny továrny. Vlastnictví jich přeneseno bylo na dělníky a pro

správu zřízeny byly centrální výbory, jež úřadovaly způsobem velmi despotickým. Všichni vlastníci a ředitelé byli vyhnáni; do podniků mohli se vrátiti jen v tom případě, byli-li zvoleni. Při nejmenší opozici nebo odporu byli dělníci uvrženi do vězení a na továrnu namířena polní děla s hrozbou, že bude úplně srovnána se zemí.

M z d y a p o t r a v i n y. — Nejnižší plat dělníka stanoven byl na 500 rublů měsíčně. Cvičení však dělníci, jichž je celkem malý počet, dosahovali platu až 1000 r. měsíčně.

Tato vysoká mzda byla stanovena proto, poněvadž úřední přiděly byly nedostatečné. Úřední přiděl byl opravdu směšně malý, měl-li jím býti život zachován. Až do měsíce září 1917 byla porce chleba čtvrt až polovina libry denně pro dělníka a šestina libry pro ostatní. Chléb byl velmi špatné jakosti, plný odpadků všeho druhu, střída jeho byla jako lep. Než i přiděl tohoto chleba byl často jen na papíře. Jest pravdou, že se některé potraviny mohly dostatí pod rukou, na př. žitná mouka za 10 rublů libra (rovná se 6 sh.), másko za 39 rublů, cukr za 39 r., tučet vajec za 27 rublů. Z toho vidno, že mzda 500 rublů nepostačovala krýti potřeby rodiny. Následkem toho pokoušeli se dělníci zásobovatí se v okolí, kde ceny byly mnohem nižší. To však bylo vládou přísně zakázáno, poněvadž to zvracelo její »systém přidělů«. Chopila se rázných prostředků, aby tomu zabránila. Často býval tlupou bolševiků zastaven na trati vlak přijíždějící z kraje na zásoby bohatého. Počala střelba na vlak a skoro vždy několik cestujících bylo zabito. Pak jim byly zkonfiskovány všechny zásoby, takže nešťastní cestující vrátili se domů pozbyvše mouky, peněz a dvou neb tří pracovních dní.

Tyto výpravy za potravinami desorganisovaly všechny továrny, neboť vždy asi třetina dělníků scházela. Připomeneme-li si, že šaty, nájemné a jiné životní nezbytnosti měly býti hrazeny těmi 500 rubly, porozumíme, jak se žilo těžce. Látky a hotové oděvy byly rovněž pod uzávěrou pro přiděl, ale zásob bylo sotva pro desetinu obyvatelstva.

Výsledkem zápasu mezi vládou a dělníky a výsledkem neschopnosti podřízených úředníků vlády jest, že ruské továrny blíží se rychle k úplnému úpadku. V některých případech se výroba zmenšila o 90%. Poněvadž není postaráno o zásobení palivem a surovinami, jest úplné uzavření továren jen otázkou několika měsíců, ovšem zůstanou-li bolševici při vládě.

Potlačení demokracie. — Po červencovém kongresu a protibolševických demonstracích levých sociálních revolucionářů, byli nebolševičtí socialisté zbaveni svých práv politických. Na sta socialistických dělníků bylo uvrženo do vězení a veliký počet jich zastřelen. Mezi jiným vyhozeno bylo na dlažbu 3000 dělníků dílen pro správkou tramway v Moskvě prostě proto, že sympatisovali se sociálními revolucionáři. Nejlepším dokladem autokratického způsobu ovládnutí dělnictva jest zákaz projevovati jakýmkoliv způsobem veřejně své mínění. Všechny nebolševické noviny byly potlačeny počítaje v to i list »Nezávislý socialista«, jehož vydavatel Martov požíval světové pověsti v socialistických kruzích. Všechny veřejné schůze, vyjímaje bolševické, jsou zakázány. Bolševici sami titulují se »vláda rolníků a dělníků«. Nejtěžším zločinem v očích bolševiků jest protibolševism. Úkolem stíhati a trestati toho druhu provinilce, pověřena jest »mimořádná komise«. Jest to organizace absolutistická, jež zatýká, vyšetřuje, uvězuje a popravuje dle své libosti. Není ani přesné obžaloby, ani veřejného procesu, ani možnosti odvolati se. Nyní jsou v moskevském vězení angličtí dilovedoucí, jejichž jediným proviněním bylo, že byli náhodou na ulici nebo na náměstí v době, kdy si rudí gardisté umínilí předsevzítí generální zatýkání. Žádosti za jich propuštění na svobodu se strany Červeného kříže a konsulů neutrálních států zůstaly bezvýslednými. Komisař, je muž byla svěřena tato záležitost, jest pro nemoc nepřítomen a nedá se před jeho návratem nic dělati.

Zločiny, loupeže na ulici atd. trestají se způsobem drsným a rychlým. Vinník zastřelí se na místě a tělo jeho nechá se ležeti, až někdo uzná za dobré je odstraniti.

Vypsati život ve vězeních, k tomu by bylo třeba péra Charlesa Reade. Než kdybychom i psali s největší rezervou a zdrželivostí, přece by se anglickým členářům zdál náš popis přehnaným a fantastickým. V celách plných hmyzu a špatně větraných jsou namačkáni vyhladovělí a přestrasení lidé, muži, ženy a dívky pohromadě; tyto jako rukojmí, aby svým uvězněním donutily své skrývající se otce a bratry, aby se vydali.

V šest hodin večer se dvěře uzavírají. Nikdo nesmí pod jakoukoliv záminkou až do rána vyjít, vyjímaje ty, již jsou o 3. hod. z rána vyvoláni, aby byli popraveni.

Zdraví a nemocní (několik případů cholery) leží pohromadě na zemi, neznajíce, co je čeká, ale vědouce, že není v moci nikoho jim pomoci. Strava sestává ze čtvrt libry černého chleba a nádoby teplé vody, v níž plavou kousky zeleniny a někdy rybí hlavy. Delegáti Červeného kříže znamenali rychlou změnu ve vzezření vězňů. Jejich vychrtlost, hubenost a beznadějnost jest každého dne větší.

II.

Zpráva Mr. Vladimira H...

14. října 1918.

Naše tkalcovny pokračují v práci za podmínek velmi nepříznivých, které během let 1917 a 1918 stále se zhoršovaly následkem desorganizace práce, nedostatku surovin a peněz (dluhujeme nyní 25,000,000 rublů Státní bance) a konečně následkem nedostatku potravin pro dělníky. Z rozkazu vlády sovjetů musili jsme zavřítí továrnu na municí, kterou jsme zřídili během války. K tomu ještě přišel hlad a cholera a tu začali umíratí dělníci se svými rodinami (obzvláště dětí), nebo stávali se tak slabými, že jejich výkonnost se značně zmenšila.

Mým spoludělitelům a mně nebylo žádným způsobem možno, zlepšiti nebo změnití nějak tuto situaci. Sovjet vzal sám do svých rukou vše, co se dotýkalo správy a udržení podniku v chodu. Na místa vyžadující veliké zkušenosti a znalosti technických nebo lékařských,

jmenoval všude lidi zcela nezpůsobilé k tomuto úkolu, na př. vrátne a hlídače. Sovjet zasahoval dokonce i do správy nemocnice, kde kuchař dohlédal na práci našich lékařů.

Když se poměry v našich podnicích stále zhoršovaly a provádění práce stávalo se nemožným, byl jsem obviněn, že konám sabotáž a že jsem anglický agent a pověřen úkolem ochromiti průmysl našeho okresu.

Všechny prodeje a nákupy surovin a výrobků daly se prostřednictvím sovjetské agentury, jež zaměstnávala lidi nepoctivé, takže naše výrobky zdánlivě byly sice prodávány rozmamitým jiným sovjetským organizacím, ve skutečnosti však staly se předmětem spekulace a krádeží. Někdy byly dokonce prodány zjevným agentům německým a posílány do Německa. To bylo známo dělníkům, již tím byli velmi pobouřeni. Nedostatek potravin způsobený monopolistickým zásobováním a rozdílením životních potřeb (jež mělo za následek, že potom nebylo vůbec žádné zásobování), nutil dělníky, aby hledali potraviny v zemědělských okresích jižní a východní Rusi. Poněvadž však zásada monopolu nesměla býti ořesena, bývaly těmto nešťastníkům potraviny obyčejně zkonfiskovány rekvisičními hlídkami rudé armády, když se vraceli po železnici. Tyto rekvisiční oddíly rudé armády měly za úkol potlačiti veškeren soukromý obchod a každou tak zvanou spekulaci. Poněvadž však byli to obyčejně lidé prostí vši poctivostí a každého citu pro povinnost, přivlastňovali si potraviny, aby je opět prodávali, a to často týmž osobám, jež byli oloupili. Někdy nebylo již peněz, ježto dělníci vyčerpali veškeré své zálohy. Mimo to výprava podnikaná za potravinami bývala dlouhá, drahá a unavující a pravidelně 50% lidí opouštělo svou práci ztrácejíc svou mzdu, zhoršujíc ještě více svoje postavení a stěžujíc dopravu na železnicích. V téže době bylo členy místního sovjetu stále viděti ve stavu opilosti a zřejmě nepostrádající ničeho.

Rozhořčení mezi dělnictvem se šířilo a na konec přišli ke mně dělníci, s nimiž se spojilo mnoho okolních sedláků, s žádostí o pomoc. Než byl jsem bezmocen. Mimo to musil jsem býti opatrným, neboť má slova a mé

činy mohly býti sovjetem vyloženy v ten smysl, že sahají do jejich práv.

Událost, že lid přišel ke mně s dřívější důvěrou, aby mne žádal o příspěvi, znepokojila sovjetské úřady. Bylo mně otevřeně pohroženo. Dělníci byli zatýkáni. Bylo to právě v době vpádu do anglického vyslanectví v Petrohradě. Když k nám došla zpráva o tom, radili mi někteří členové sovjetu, abych odejel. Z rozkazu moskevských úřadů byla svolána schůze, na níž měli býti zvoleni z dělníků členové rekvisičních oddílů rudé armády. Dělníci odpověděli volbou členů místního sovjetu, již byli prudce kritisováni; i činy a autorita vlády sovjetů byla odmítána. Řečníky na tomto shromáždění brzy na to zatklí a když zástup dělníků čítající více nežli 20.000 lidí žádal, aby byli propuštěni na svobodu, zahájila hlídka místního vězení, složená z členů rudé armády, palbu a zabila a poranila více nežli 100 lidí. Mimo to jich bylo mnoho těžce poraněno v nastalé panice. Následujícího dne všechny továrny okresu zastavily práci, ježto dělníci na znamení protestu zahájili stávkou. Tu jsem opustil okres nechtěje býtí pokládán za středisko protibolševického hnutí, zvláště když v té době úřady sovjetů obviňovaly Angličany a Francoize, že jsou příčinou nepokojů v celé zemi.

Ve skutečnosti byly tyto nepokoje plodem hasardního počínání si bolševiků, prostého jakýchkoliv skrupulí a vši poctivosti.

Můj dom se vším, co v něm bylo: koně, povozy, oděvy, propadl konfiskaci neboli byl »rekvirován« místním sovjetem. Mimo to všechn můj majetek v podniku, to jest akcie a půjčené peníze, byly zabaveny centrální vládou. Skvosty, peníze a cenné papíry zavřené v nedobytné pokladně v bibliotéce anglického kostela, pak mé kožichy, jež byly uloženy ve skladišti v Moskvě, zkonfiskoval moskevský tribunál.

Obchodní poměry v centrálním Rusku.

Není sice žádných statistik, ale přece lze přibližně dolejší údaje pokládati za dosti pravděpodobné posouzení situace v měsíci říjnu 1918:

Průmysl kovový. — Kovo-průmysl dospěl fakticky k mrtvému bodu pro nedostatek paliva a surovin. Pravděpodobně není více nežli 40% továren všech odvětví tohoto průmyslu v chodu. Práce byla od základů desorganisována následkem zmatků politických a hospodářských a pak pro nedostatek potravin, jenž donucoval dělníky, aby opouštěli své zaměstnání na dlouhá období a sháněli potraviny.

Velmi slabé zásoby paliva, mědi, olova atd., jež ještě zbyly, vyčerpávaly se poznenáhlu. Nebylo žádné naděje, že budou moci býti doplněny v blízké budoucnosti. V ohledu fyzickém vyžaduje tento průmysl velké energie dělníků, již však byli oslabeni nedostatkem potravin.

Průmysl lnářský. — Výše výroby rovnala se 50% výroby normální a poznenáhlu stále ještě klesá pro nedostatek paliva a pro obtíže dopravní (len nemůže býti v dostatečné míře dovážen).

Průmysl vlněný. — Výroba zmenšila se o 60% pro nedostatek paliva a vlny. Dělníci žili v těchže poměrech jako v celé centrální Rusi. V létě byla ve všech továrnách práce přerušena na jeden až tři měsíce.

Okresy produkující vlnu: Simbirsk, Kazaň, Saratov a Astrachan byly ústředím velikých nepokojův. Odtamtud nebylo lze vlnu dostat.

Průmysl bavlnářský. — Výroba zmenšila se o 60% a to ve všech odvětvích tohoto průmyslu: mnoho tkalcoven bylo zavřeno, bavlna na skladě ležící byla zrekvírována a přidělena skupinám tkalcoven, jež byly nacionalisovány vládou. Asi 30% tkalcoven bylo zavřeno. V létě všechny tkalcovny zastavily práci na jeden až tři měsíce. Právě za mého odjezdu nařídila vláda zastavení práce ve všech tkalcovnách na dobu jednoho měsíce.

Podmínky pracovní byly stejně jako u ostatních odvětví průmyslových velmi nejisté následkem hospodářských zmatků a následkem nedostatku potravin. Zásob paliva bylo na šest měsíců. Na skladě bylo v centrální Rusi okrouhle 1,500.000 pudů neboli 24 miliony kg bavlny.

Měsíční spotřeba všech tkalcoven za dob normálních byla 1,200.000 pudů. Při nynější redukci postačí tedy nynější zásoba asi na 5 měsíců.

Počítalo se, že v centrální Asii jest následující množství bavlny na skladě:

3,500.000 pudů ze staré žně v r. 1916—1917 a 2,500.000 z nové žně v r. 1917—1918. Na Volze a u Kaspického moře ještě 1 milion pudů. S tímto posledním množstvím nedalo se však fakticky počítati, poněvadž zmíněné okresy byly ve skutečnosti odříznuty od centrální Rusi.

Půda osetá bavlnou v centrální Asii odhaduje se pro rok 1918 na 30% výměry dřívější.

Ve střední Rusi jest hlavním průmyslem zpracování vlny a hedvábí. Na surovinách za války nutných. dodávala centrální Asie 70% a Zakavkazsko (okresy Erivan, Kars a Muğan) 30% bavlny. Z těchto okrsků pocházelo také vylučně hedvábí, vjíimaje malé množství z Japana. Když tyto trhy budou Rusku uzavřeny, nezbude textilnímu průmyslu nic jiného nežli zastaviti výrobu.

Než práce pobude i veliký počet lidí. Mahomedánské obyvatelstvo zmíněných okrsků touží velice po tom zbaviti se vlády sovjetů. Učímilo by tak ihned, kdyby si bylo jisto silnou podporou se strany spojeneckých vlád. Bylo mnoho pozdvižení v územích emira bucharského a chana chivského, kteří sami zase naopak velmi se bojí o své trůny, neboť v jejich domenách jest strana, jež podporuje bolševiky.

Průmysl hedvábnický. — Průmyslu hedvábnického ve skutečnosti není více. Jest odříznut ode všech zásobovacích středisek: Itálie, Japana, centrální Asie a Kavkazu, a skladiště jsou prázdná.

Průmysl papírnický. — Výroba papíru se velmi zmenšila, asi na 60% výroby normální.

Dolování uhlí. — Okrsky hnědého uhlí v gubernii tulské, rjazanské a moskevské produkují pouze 60% normálního množství pro nedostatek horníků. Sovjetská vláda činila úsilné pokusy zvýšiti výrobu v těchto okresích, poněvadž doly na Donu byly odříznuty od Ruska. Výsledky podnes nejsou nadějně.

Dolování rašeliny. — Období pracovní jest pravidelně v době od května až do července. Síla, jichž se k tomu používá, jsou pracovní skupiny zapracovaných dělníků, pocházejících z gubernie rjazanské. Během války byli doplňováni válečnými zajatci německými a rakouskými. Práce jest nesnadná, vyžaduje velkého napětí síl. Ježto dělníci neměli dosti potravin, nemohli vyrobiti normální množství.

Mimo to mnoho dělníků nechtělo ze strachu před hladem opustiti své vesnice. Následkem toho výroba klesla o 40%. Místní úřady dávaly si velikou práci, aby zvýšily výrobu tohoto druhého paliva, zvláště když zásoby uhlí a petroleje byly vyčerpány. Výsledek tohoto úsilí zklamal. Neulehčil nijak situaci.

Průmysl dřevařský. — Celé kusy lesů byly poraženy pro potřebu drah a průmyslu a zvláště pro potřebu závodů vyrábějících energií. Než nedostatek dělníků a desorganizace dopravy zabránily tomu, aby docíleno bylo nějakého pozoruhodného výsledku.

Nedostatek paliva donutil úřady k zavírání škol nebo ke zkracování období vyučovacího.

Zemědělství. — V roce 1918 byly žně všude nadprůměrné, dle odhadu vlády vynesly 120%. Mnoho doposud ladem ležící půdy bylo obděláno, ježto stouply ceny plodin. Vládou stanovená cena byla 20 rublů za pud mouky; pod rukou byla však prodávána za 350 až 400 rublů za pud.

Cena masa stanovena byla na 40 r. za pud, ve skutečnosti stála však 400 rublů.

Cukr byl prodáván za 25 r. pud. Za těchto poměrů sedláci vyzískali mnoho peněz; na př. jedna desjatina půdy plodí průměrně ve středním Rusku 200 pudů bramborů, jichž průměrná cena jest 40 rublů za pud, což jest 8000 rublů zisku z jedné desjatiny. Průměrný majetek má velikost 6 desjatin; na penězích vynesl by tedy ročně asi 40.000 až 50.000 rublů. Tyto ceny byly s to přiměti sedláka k tomu, aby obdělal půdu dříve ladem ležící. To může i způsobiti skutečně a trvalé zlepšení metod obdělávání půdy, které byly dříve co nejprimitivnější. Mužici žádají nyní a kupují dobré zemědělské nářadí.

Dopravnictví. — Desorganizace dopravy po dráze a po moři pokračovala. Poněvadž však dráhy měly organizace více nebo méně autonomní a nezávislé od ústředního sovjetu, poměry tu nebyly tak špatné jako v ostatních průmyslových odvětvích. Trpělv hlavně nedostatkem paliva, jímž je hlavně dřevo a pak nedostatkem strojního oleje. Veliké množství lokomotiv a vagonů bylo pokaženo a čekalo na správu. V Moskvě a Petrohradě jezdily tramway pro nedostatek paliva pouze čtvrtinu času normálního. Naproti tomu automobily jezdily bez omezení, a to zvláště proto, že jich používali četní členové sovjětů a jejich rozmanitých organizací. Bylo řečeno, že zásoba petroleje v Moskvě obnášela asi 50.000 pudů. Říční doprava na Volze byla ve skutečnosti zastavena, poněvadž veletok tento byl ve válečném pásmu. Tím bylo ještě více dopravnictví na železných dráze, beztak až příliš přetížené, ve zmatek uváděno.

Novější zákonodárství. — Všechna půda, všechny stavby, stroje atd. byly nyní nacionalisovány, aniž by vlastníkům nějaká náhrada byla přiznána. Následkem toho vymizely úplně soukromé podniky. Ježto peníze byly úžasnou měrou poschovávány, musely tiskárny sovjětů co možná nejrychleji stále tisknouti nové. K tomuto účeli byly zaměstnány také soukromé tiskárny. Výše, již dostoupila suma obíhajících papírových peněz, odhaduje se na 30 miliard rublů, což reprezentuje skoro stonásobnou zlatou zálohu.

Tisklo se také a do oběhu přicházelo množství falešných peněz, zvláště bankovek dvaceti a čtyřicetirublových.

Veškeren soukromý obchod jest vládou potlačen a všechno zboží na skladě ležící bylo zkonfiskováno. Rovněž zabaveny byly všechny zlaté předměty přesahující jistou váhu. Výsledkem ovšem bylo, že zmizely, poněvadž vlastníci je poskrývali.

Metoda vyučovací jest úplně změněna. Odstraněno bylo všechno vyučování církevní. Na jeho místě zavedeno bylo jakési socialistické státní vyučování. Než mu-

žáci nechtějí posílati své děti do státních škol a nechávají je bez vyučování.

Oděvy, zejména zimní pláště, byly zkonfiskovány ve prospěch rudé gardy. Nikdo nemá mít více nežli jeden oděv, dvojí soupravu prádla a dva páry střevíců. Má-li kdo více, propadá to ve prospěch tak zvaných potřeb státních. Všechn nábytek byl nacionalisován.

Poměry politické. — Ve všech okresích obzazených nebo spravovaných vládou sovjětů, 90% obyvatelstva jest proti této nové správě. Asi ne více nežli 5% obyvatelstva podporuje ji skutečně. Těchto 5% sestává zvláště z politických uprchlíků navrátilivších se do Ruska, račou ani ne Rusů, nyní členů četných výborů, komisariátů a vládních departementů, nebo rekrutů rudé armády dostávajících velmi vysoké platy. Jistý počet mezi nimi jsou fanatici, hlavně mládež obojího pohlaví. Druhých 5% podporuje sovjety pouze proto, poněvadž závisí od nich udržení vlastního života.

Mezi nimi jest také dosti lidí, kteří pracují pro bolševiky, aby poznali jejich organisace. Tento element mohl by býti velmi cennou pomocí v případě protirevoluce. Mužici a dělníci jsou velmi rozhořčeni, než oni jsou příliš zstrašení a pokud se týče obyvatelstva městského, je příliš fysicky oslabeno, aby se mohlo počítati s možností, že se proti nynější moci pozdvihnou. Ohledně vládní formy, již si lid přeje, většina, zvláště mezi mužiky, je pro monarchii.

Zjistil jsem po pečlivém šetření mezi mužiky a dělníky, že 90% z nich jest tohoto mínění.

III.

Zpráva p. G..., opustivšího Petrohrad
v listopadu 1918.

Nehledíme-li na obecné cíle bolševické politiky a všimneme-li si skutečné situace ve velikých městech jako v Petrohradě a Moskvě v době, kdy jsem je opustil, můžeme říci, že jediným výsledkem všeho je hlad. Obyvatelstvo Petrohradu kleslo nyní na 908.000, kdežto

v roce 1916 bylo odhadováno na 2,500,000 až 2,600,000. Dvě třetiny obyvatelstva mohly utéci do jiných krajů země. Zbylí obyvatelé hladoví. Cena potravin dosáhla takové výše, že ukojení nevyhnutelných potřeb jest nad poměry kupcovy. Mnczství úředně přidělené potraviny absolutně nepostačuje k zachování života, a ještě k tomu málo kdy dostává se ho pravidelně. Často nemá chleba po dva dny. Mimo to nesmí se zapomenouti, že obyvatelstvo jest rozděleno na čtyři kategorie. Třída inteligence a kapitalistů zařazena jest do kategorie třetí a čtvrté, dostávajíc třikrát nebo čtyřikrát méně nežli dělníci a jiné třídy, jež jsou v kategoriích prvé. Ale i dělník, jenž dostává čtyřikrát více nežli ostatní, nemůže žít ze svého přídehu. Musí kupovati chléb a ostatní věci nezbytné pod rukou, ježto veřejný jich prodej jest zakázán.

Abych uvedl příklad, chci říci toliko, že vejce stálo v době mého odjezdu 6 rublů. Láhev mléka 6 nebo 7 rublů; libra chleba 14 až 17 rublů. Nejlépe živnou třídou jest rudá armáda a bolševičtí hodnostáři.

Zahraniční tisk, pokud vím, uveřejnil některé podrobnosti o záříjovém krveprolití v Petrohradě, kdy více nežli 1000 lidí bylo zastřeleno v Kronštatě a v pevnosti Petropavlovské bez jakéhokoliv processu a dokonce bez jakéhokoliv předstírání soudu válečného. Nešťastníci byli zastřeleni nebo utopeni, jak tomu bylo v případě otce Ornatského, velmi dobře známého kněze katedrály kazaňské v Petrohradě, jenž byl utopen se svými dvěma mladými syny, již byli důstojníci, a s mnohými jinými.

Ačkoliv počet lidí zastřelených během posledních měsíců ve velikých městech se zmenšil — díky nechuti Leninově k rudému teroru — přece v pronásledování pokračovalo se v provinciích, kde kněží, statkáři, lékaři, bohatí kupci, právníci bez rozdílu byli chladnokrevně střeleni, aniž by byli postaveni před soud a ze žádného jiného důvodu, nežli pro paušální podezření, že jsou protirevolucionáři. Zatýkáni a domácí prohlídky trvaly dále jako dříve. Ve vězeních petrohradských jest několik tisíc vyhladovělých mužů a žen: profesorů univerzitních, vynikajících advokátů, kněží, generálů, důstoj-

níků, žen vysokého světa, bankérů atd. Jsou města a okresy, kde všichni kněží jsou nyní přinuceni, aby proti svému náboženskému obyčeji nosili krátce ostříhané vlasy. V jiných městech byly kostely znesvěceny a jich biskupové byli uvězněni nebo zastřeleni. Aby poníženi buržoasie bylo dovršeno, zavedena byla obligatorní nucená práce, k níž přidržování jsou mužové a ženy buržoasie. Mužové ve stáří od dvacíti do šedesáti let museli konati asi tyto práce: skládati uhlí, čistiti záchody v kasárnách, kopati hroby na hřbitovech, přenášeti onemocnělé cholerou atd. Ženy musely v kasárnách práti špinavé prádlo a konati jiné podobné práce naskytující se během času. Nebylo to nikterak řídkým případem, že ženy křehkého zdraví a starší mužové umírali těžkými nemocemi po jednom nebo dvou týdnech takové námahy.

Není divu, že za takových poměrů, jak jsem je byl vylíčil, nespokojenost vzrůstá. Nutno říci, že vzrůstá ve všech vrstvách obyvatelstva. Jest jasno, že inteligentní třída nemá k bolševismu jiného vztahu nežli bezmocnou nenávisť.

Zvěst šířená bolševickými agenty, že inteligentní třída a buržoasie připojila se k bolševikům, jest rozhodnou lží. Jest toliko pravda, že nějaký tisíc z tisíců příslušníků této třídy rozhodl se přijmouti zaměstnání od bolševiků, jednalo-li se o placené místo ve správě. Uvažujeme-li o třídě dělnické, tu nutno říci, že tovární dělník ve skutečnosti zmizel. Bolševism zničil ruský průmysl.

Veliká většina velikých závodů, dílen a prádelen nekoná již od mnoha měsíců práci pro nedostatek surovin. Po jistou dobu dostávali dělníci úplnou mzdu, ale potom museli se rozhodnouti mezi dvěma možnostmi, a to, aby se buďto navrátili do svých vesnic nebo aby vstoupili do rudé armády. Ve většině případů rozhodli se pro toto poslední. Malý živnostník umírá hladem, což vysvětluje jeho protibolševické smýšlení. Zbývá mužik žijící v zapadlé vesnici, bohatě zásobený papírovými penězi a obilím, jež nechce si dáti vzít. Ale bolševíci vysílají ozbrojené výpravy, aby naloupily plodín, jichž potřebují pro výživu rudé gardy. Každodenní udá-

lostí jest vraždění mužiků, střílených červenými gardisty, již přišli vymáhati chléb.

Propukala vzbouření, ale skoro všude byla krvavě potlačena. Tážeme-li se, které jsou to vrstvy, jež podporují bolševiky, vidíme, že je tvoří lidé živení a placeni od bolševiků. Je to rudá armáda a neméně četná armáda placených funkcionářů. Všichni jejich příslušníci jsou lépe placeni a lépe živeni, nežli obyvatelstvo, v jehož středu žijí a jehož dnešní poměry vyživovací jsou tak žalostné, že není divu, zříme-li, že se také připojuje k bolševikům. Rudá armáda a četná armáda rozmanitých komisařů má také neobmezenou příležitost olupovati mírumilovné obyvatelstvo. Z této příležitosti těží v míře, jež v malých provinciálních městech jest přímo strašlivá a jež shromažďuje kolem bolševiků nejnižší vrstvy obyvatelstva.

Na druhé straně nesmí se zapomenouti, že bolševism po celou řadu let získával nováčky mezi mladými dělníky velikých závodů, již, jak bylo hořeji vylíčeno, vstoupili do rudé armády a tvoří socialistické jádro státu. Všechny politické strany byly postaveny mimo zákon jakožto protirevolucionáři, a pokusily-li by se staré strany socialistické konati veřejnou opozici proti bolševické samovládě, shledají, že se s nimi nenakládá lépe, nežli se stranami liberálními. Zvláště strana sociálně revoluční jest předmětem nejzuřivější a nejkrvavější persekuce. Za těchto poměrů možno-li se diviti, že veřejné mínění zůstává němo. terorisováno jsouc početnými uvězněními a popravami.

Nesmí se zapomenouti, že bolševíci utvořili v každé vesnici malé výbory z lidí, již jsou nazýváni »nejchudší mužici« a ozbrojili je puškami, často i strojními puškami. Tito jakožto reprezentanti proletariátu mají vykonávati diktaturu nad vesnickou »buržoasií«, k níž náleží většina mužiků. Majetnější mužik jest takto úplně vyloučen z veškerého veřejného života a je terorisován řečenými výbory, jež v mnohých případech sestávají z nejhorších elementů vesnice. Dále není o tom pochyby, že ruský lid jest vyčerpán válkou a revolucí, že jeho mírumilovnost, která byla vždy trvalým rysem jeho ná-

rodní povahy, ještě vzrostla a proměnila se v stav mlčelivého snášení všeho utrpení. Nestranný čtenář bolševického tisku — nutno uvážit, že neexistuje nyní v Rusku žádný jiný tisk mimo tisk oficiální — dočte se každého dne v úředních novinách o místních vzbouřeních, které se denně přiházejí na rozličných místech země, zvláště na vesnicích, kde mužici povstávají způsobem naprosto neorganisovaným proti moci sovjetů.

V druhé polovici listopadu vypukaly takovéto revolty skoro ve všech okresích moskevské gubernie. Byly bez milosti potlačeny rudou armádou složenou do značného počtu z Čiňanů a Lotyšů.

Pokud se týká rozdělení potravin, připouštějí dokonce i bolševici, že v žádném vládním departementu není tolik korupce jako mezi nesčetnými funkcionáři, jimž podléhá správa výživy. Mimo to organizací rozdělení potravin staví se v cestu fakt, že není skoro žádných potravin po ruce. Ruský průmysl leží ve skutečnosti ladem. Ruský tovární dělník přestal dnes existovat. Jest to vskutku zvláštní rys ruské revoluce, že hnutí, jež samo se prohlásilo za sociální a demokratické, končí na prvním místě úplnou zkázou té sociální skupiny, o kterou se vždy organizace sociálně demokratická opírala, totiž zkázou třídy továrních dělníků.

Skoro všechny nejdůležitější průmyslové závody jsou zavřeny. Výjimku činí závody vyrábějící ještě munici. Tovární dělník musí se buď navrátit na vesnici, s níž ho nic více nepojí, anebo musí vstoupit do rudé armády. Nejmladší generace dělníků, lidé ve stáří 19 až 26 let, zvolila druhou alternativu. Ti tvoří jádro rudé armády. Mluvití o rostoucím úspěchu průmyslových podniků sovjetských jest naprostým omylem. Na vyvrácení tohoto tvrzení postačí uvést nejdůležitější odvětví průmyslová a průmyslové podniky v Petrohradě, Moskvě a Nižním Novgorodě, jež zaměstnávají nyní několik set lidí oproti dřívějším mnoha tisícům.

Počet poprav v Petrohradě byl odhadnut asi na 1300, ačkoliv bolševici připouštějí pouze 500. Při tom však se nepřihlíží k mnoha stům důstojníků, bývalých sluhů a soukromníků, kteří byli zastřeleni v Kronštátě

a v pevnosti Petropavlovské bez zvláštního rozkazu centrálních úřadů, nýbrž pouze z vůle místního sovjetu. Jen v Kronštátě bylo jich jedné noci 400 zastřeleno. Na dvoře byly vykopány tři velké příkopy, před ně postaveno bylo 400 osob a pak jedna po druhé zastřelena.

Mimořádná komise v Petrohradě měla na jednacím pořadě jedné své schůze otázku, zdali má se zavést mučení. Po celém světě jest známo, že nešťastný židovský student, jenž zabil Britocského, byl před popravou třikrát nebo čtyřikrát mučen.

Dělníci závodů obuchovských náleželi velikou většinou k straně sociálně revoluční nebo k jiným umírněnějším socialistickým organizacím. Svolali dělnickou schůzi, na níž velkou většinou odhlasována byla resoluce žádající, aby bolševici ukončili občanskou válku a znovu ustavili vládu na základech, jež by připustily účastenství všech politických stran socialistických. Bolševici odpověděli všeobecnou výlukou dělnictva a uzavřením závodů obuchovských.

Obyvatelstvo jest všude rozděleno na čtyři třídy přidělové. Střední stav a »parasiti« jsou ve třídě 3. a 4. a dostávají čtvrtinu nebo osminu toho, co příznáno jest dělníkům a úředníkům. Než i tyto přiděly zůstávaly nejčastěji na papíře, neboť nebylo dosti potravin na rozdělení.

IV.

Zpráva plukovníka Kimense, aktivního vícekonsula anglického v Petrohradě.

12. listopadu 1918.

V posledních několika týdnech nebyli zatčeni žádní angličtí občané. Jsou však vystaveni ustavičnému týrání, špatnému nakládání a okupování. Utrpěli těžké finanční ztráty.

Fakticky nečiní se nyní rozdíl mezi Rusy a cizinci. Tito musí také konati nucenou práci, jejich byty se rekvirují a oni jsou povinni je opustit, bývajíce o rekvizici vyrozuměni jen několik dnů napřed. Nabytek nesmí být vzat s sebou. Jest prohlášen za národní

jmění, šaty a zásoby přesahující jisté malé minimum, jsou zkonfiskovány.

Poměry v Rusku stávají se den ode dne kritičtější. Hrůzovláda nabývá neuvěřitelných rozměrů a odporuje vši humanitě a civilizaci. Správa ve vlastním slova smyslu přestala v Rusku existovat. Práce úřadů sovjetských pozůstává jedině v podněcování třídní nenávisli, v rekvizicích a konfiskacích majetku, v ničení všeho a ve světové propagandě bolševismu. Všechna svoboda slova a jednání byla potlačena. Země jest spravována autokracií nekonečně horší nežli byla autokracie bývalé carské vlády. Spravedlnost neexistuje a každý čin osoby, jež nepatří k proletariátu, jest vykládán jako protirevoluční a trestán vězením a v mnohých případech popravou, aniž by se nešťastné oběti poskytla možnost brániti se před soudním tribunálem, neboť rozsudky se vynášejí bez procesu. Zákony pro celou zemi jsou ustanovovány dekrety, jež uveřejňují úřady ústředního sovjetu v Moskvě a Severní Komuny v Petrohradě. Předpokládá se, že jsou všude v platnosti, ve skutečnosti však existují pouze na papíře. Místní úřady poslouchají jich pouze tehdy, mohou-li míti z provádění jich soukromý prospěch a ignorují všechny ostatní.

Chaos dospěl tak daleko, že nikdo ústředních úřadů neposlouchá a každá provincie stala se státem ve státě.

S anarchií setkáváme se všude: vesnice zvedají se proti vesnicím, sedláci proti sedlákům. Země vstupuje do období vnitřní války. Měl-li by tento stav věci pokračovati, přežijí jej pouze ti, již se nejvíce přizpůsobí.

Zjevnou příčinou tohoto stavu věcí jest vyvlastnění pozemků a postupné odstraňování všeho jiného vlastnictví. To jest kořen všeho zla, jež uvrhlo Rusko do přítomné situace. Prvním krokem, učiněným v tomto směru, bylo vyvlastnění půdy náležející sedlákům, ježmuž následovala nacionalisace pozemků městských a domů.

V lednu 1917 byly zabráný banky a brzy na to počalo se s nacionalisací podniků a továren. Nyní

zkonfiskovány jsou všechny hodnoty: lidem dovoleno jest míti pouze malé množství oděvů.

Nacionalisace obchodu, jež nyní byla oddekretoována, bude poslední smrtelnou ranou zasazenou hospodářskému životu. Produktivní síla Ruska přiblíží se k svému konci. Tato politika představitelů vlády sovjětů dá se lehko vysvětliti, neboť logicky vyplývá z jejich stanoviska. Jejich jediným cílem jest zvrátiti stávající pořádek věcí a kapitalism, napřed v Rusku a potom ve všech ostatních zemích. Aby dosáhli tohoto cíle, chápou se každého prostředku, dokud jen massy zůstanou spokojeny.

Vyvlastnění půdy způsobilo veliké poklesnutí výnosu žní. Nacionalisace továren byla provázena úplným zastavením průmyslové práce. Uchvácení bank potlačilo oběh peněžních prostředků. Nacionalisace obchodu zastavila život v tomto odvětví národního hospodářství takovým způsobem, že se nyní nevyrobí nic. Stále silnější měrou se užívá konfiskace, aby nevznikla nespokojenost v massách a aby vzrůstala popularita úřadů sovjetských. Jest jasno, že nynější vládcí Ruska si doznávají, že tento stav věcí nemůže věčně pokračovati a že jest nemožno spravovati zemi pouze konfiskacemi a stále vzrůstající emisí papírových peněz. Úmyslem vlády jest vládnouti těmito metodami co možná nejdéle a pak je přenést do sousedních zemí. Poněvadž v Polsku, Ukrajině, provinciích baltických a ve Finsku existují silné tendence bolševické, jest vpravdě veliké nebezpečí, že bolševism rozšíří se do těchto zemí. V tomto případě bude nemožným zastaviti toto hnutí, jež jest nebezpečím pro civilizaci celého světa.

12.

Mr. Lindly Mr. Balfourovi.

(Přijato 28. listopadu.)

(Telegram.)

V Archangelsku, 27. listop. 1918.

Dovoluji si předložiti Vám následující úvahy:

Myšlenky bolševické nejsou žádnou novou společenskou teorií. Byly vyjádřeny kolem r. 1860 jistým Ba-

kuninem, který jest obecně pokládán za anarchistu. Přesné jich vymezení nalezneme v druhém svazku díla Sira W. Wallace »Russia«, ve vydání z r. 1905 na str. 319. Kniha Leninova nic podstatného k tomuto vymezení nepřidává. Zdá se býti jasno, že žádná vláda počítající se skutečností, nemůže bez nebezpečí míti vztahů se skupinou lidí, jejichž cílem jest podkopati základy států, zejména takových, jež jsou solidně vystavěny na širokém demokratickém základě. S lidmi, již ukázali, že nedají se rušiti žádnou smlouvou jimi uzavřenou, nejsou možny žádné vztahy. Nedávné uvěznění perského vyslance v Moskvě pod záminkou, že několik lupičů z Turkestanu bylo uvězněno (velmi zaslužené) vládou perskou, jest příkladem obtíží, na které každý stát musí v každém okamžiku býti připraven, má-li co jednati s bolševiky.

Hlavním důvodem dlouhého trvání moci bolševické jest jejich neobmezená emise papírových peněz. Dovolují si zvláště upozorniti na tuto stránku problému. Tyto papírové peníze umožnily jim nejen to, aby mohli platiti v Rusku, nýbrž, aby získali úvěr i v cizině: a to jim poslouží k tomu, aby vyvolali chaos ve všech ostatních civilisovaných končinách.

Jest to po prvé v dějinách, že anarchická společnost disponuje neobmezenými prostředky.

Jsem naprosto přesvědčen, že vyjednáváním s bolševiky nedá se ničeho získati. Opětovně se ukázalo, že nemají žádných skrupulí. Není-li vhodné násilím potrestati jejich zločiny a zbaviti jich svět, tu jedinou zbývající alternativou, jež se srovnává se sebeúctou, jest jednati s nimi jako s parii.

Č. 13.

Sir C. Eliot Mr. Balfourovi.

(Přijato 30. listopadu.)

(Telegram.) Ve Vladivostoku, 29. listop. 1918.

Telegramy vicekonsula v Jekatěrinburku oznamují, že funkcionáři došli nyní k názoru, že carevna

a její děti byly zavražděny v téže době jako car v Jekatěrinburku nebo blízko něho. Ostatní svědectví nezdaří se míti přesvědčivosti, ale důležitost může míti udání dat. Car byl zavražděn v noci 16. července, a velkokníže Sergěj s princí, uvedenými v telegramu ze 4. listopadu (1), byl zavražděn v Alapajevsku 18. července. Z toho lze souditi, že vrahové přišli z Jekatěrinburku do Alapajevska. V Alapajevsku bylo zřejmě jejich úmyslem vyhubiti carskou rodinu, a jest se obávají, že je k tomu pobádal tentýž motiv jako v Jekatěrinburku. V Tobolsku byly oběti vyvedeny za město a naházeny do studně. Možno předpokládati, že něco podobného stało se v Jekatěrinburku. Jest pravděpodobno, že carevna a její děti byly vyvezeny železnicí několik mil za město, což by odpovídalo pověstí o jejich odjezdu jinam.

Č. 14.

Lord Kilmarnock Mr. Balfourovi,

(Přijato 6. prosince.)

V Kodani, 27. listopadu 1918.

Sire,

mám čest Vám oznámiti, že navštívil vyslanectví Jeho Veličenstva Mr. D..., ředitel průmyslové společnosti (továrna na obuv) v Petrohradě, jenž měl pod sebou 4000 ruských dělníků a jenž zná dobře jejich smýšlení. O situaci v Petrohradě podal následující zprávu:

Podle jeho mínění asi 90% rudých gardistů jest demoralisováno a přeběhlo by, jakmile by se objevila nějaká dobře organizovaná vojenská moc, předpokládajíc, že by byla dostatečně zásobena potravinami.

Garda skládá se zvláště z mužů, kteří stali se vojáky proto, aby unikli hladu. Nemají žádného revolucionářského nadšení.

Při jeho odjezdu z Petrohradu, 16. tohoto měsíce, situace výživy se poněkud zlepšila, ač úmrtí vysílením přiházela se dále, zvláště mezi inteligencí a mezi lidmi zařazenými do nejméně favorisovaných kategorií. Zlep-

šení nastalo následkem větších dovozů bramborů a zeleniny z venkova.

Mouky se ještě velmi nedostávalo. Pouze vojáci a dělníci mohli obdržeti chléb. Poráželi koně, částečně pro maso, a částečně proto, poněvadž nebylo pro ně píce. Dopravní obtíže v Petrohradě ještě stouply. Bylo skoro nemožným rozvézt malá množství žitné mouky a bramborů, jež docházela na nádraží hlavního města.

Cena za povoz, jenž stával 60 kopejek, stoupla nyní na 100 rublů. Mr. D. . . . , jenž platíval obyčejně za dovoz jednoho nákladu dříví do své továrny 10 rublů, musil nyní platiti 300 rublů. Nebylo skoro žádného benzínu pro automobily. Město bylo ještě osvětlováno, ale nedostatek paliva se velmi přiosťřil.

Továrna Mr. D. . . . nebyla nacionalisována a díky skladějším naplněným surovinami, mohli dělníci, skoro 4000 na počet, vyrobiti ještě 7000 párů bot denně. Jiné závody však skoro vesměs již nepracovaly pro nedostatek surovin.

Během posledních šesti měsíců moc bolševiků velmi se zmenšila. Vesničané z okolí petrohradského byli smýšlení jim nepřátelského, a to zvláště proto, že vojáci rekvirovali jejich zásoby. Ačkoliv by k svržení bolševické vlády dostačila malá vojenská moc, přece by to dlouho trvalo, nežli by byl v zemi zaveden pořádek, neboť úřednictvo uprchlo nebo bylo pobito a lid odvykl poslušnosti.

Muži byli střeleni každého dne; v politickém teroru se pokračovalo. Rudá garda poslala radě dělníků v továrně Mr. D. . . . dopis, jenž mu byl tajně ukázán jedním oddaným dělníkem. Obsah jeho byl následující:

»Je-li někdo ve správě továrny, kdo Vám není milý, sdělte nám to.«

Nedlouho potom dva jeho sekretáři byli zatčeni a uvězněni. Později byli zase propuštěni na svobodu, ale jeden z nich jistě nezboví se nikdy více následků trýznění, utrpeného ve vězení.

Tři bratři, jménem Stolyrovové, mající továrnu v sousedství, byli udáni, že se chovali k dělnictvu tvrdě. Byli zastřeleni.

Zincovjev (Apfelbaum) byl stále nejvyšším náčelníkem Petrohradu a vládl bez přestání brutálním terorem.

Mr. D. . . . byl toho mínění, že bolševici sice neměli v plánu útok na Finsko, majíce strach z finské armády, ale že je pravděpodobným útok na provincie baltické, ježto bolševici přejí si obnoviti své zásoby, a doufají nalézti brambory, obilí atd. v Estonsku a Livonsku.

Mám čest . . .

Kilmarnock.

Č. 15.

Pamětní spis o životních poměrech v Moskvě, napsaný jistým anglickým občanem, jenž opustil Moskvu 1. prosince 1918.

Hospodářské a sociální poměry v Moskvě jsou v stavu chaotickém. Ochromen jest všechen průmysl, všechen obchod, vyjímaje obchod pod rukou, vykonávaný stále ještě židy. Všechny krámy, dokonce i ty nejmenší, jsou buďto zavřeny anebo v takovém stavu, že budou nuceny co nejdříve zavřítí. Rovněž tak se to má i s velikými obchodními domy.

Následkem nedostatku paliva, tísnilo se v domech, které mohly býti vytápěny, stále více lidí. Mých pět pokojů bylo zredukováno na jeden a ještě větší redukce mne ohrožovala.

V teorii nebylo lze ničeho obdržeti jinak, nežli na lístky, a i toho bylo velmi málo. Šaty a obuv nebylo lze vůbec dostati. Dokonce s nouzí bylo lze sehnati přezůvky, jež jsou v Rusku nezbytností. Potraviny dostaly se sice také bez lístku, ale za pohádkové ceny, a každého dne více mizely z trhu. Sklenice mléka stála 5 rublů, libra cukru 50 rublů, libra másla 80 rublů, libra čaje 125 rublů, libra kávy 100 rublů, libra černé žitné mouky 10 rublů.

Tyto poměry nejsou proto, že by byl vážný nedostatek těchto potravin — naopak je jich na venkově

dost (vyjímaje snad kávy) — nýbrž proto, poněvadž bolševici nepřipouštějí jejich dovoz do Moskvy. Rozdělili lid na čtyři kategorie a pouze dvě nejnižší, utvořené z dělníků a zaměstnanců sovětu, dostanou dostatečné množství potravin k živobytí. Zbývající dvě jsou odsouzeny ke smrti hladem. Rozmanité ústředny, jako ústředna cukru, čaje, výrobků textilních, byly ve stavu nena-pravitelného a beznadějného chaosu. Byly plny úředníků, již měli málo nebo nic na práci, zatím co venku čekaly dlouhé fronty lidí, dychtivých obdržeti zprávy jich se týkající atd.

Nezdálo se mi, že by vláda sovětů měla příliš pevnou půdu pod nohama. Závisela zejména od dobře placených lotyšských praporů. Zcela jistě masa dělníků a sedláků není na jejich straně. Mnoho lidí pracujících pro sověty činí to jen proto, aby nezemřelo hladem.

Rudá armáda byla odhadována na 200.000 kombatan-tů. Mnohem větší počet mužstva byl právě cvičen, bylo však možno tak málo se na ně spolehnouti, že jim nesvěřili ani zbraní. Dělnické schůze, přetřásající mobili-sační rozkaz, rozhodly se uposlechnouti, neboť to byl nejjednodušší způsob, jak obdržeti potraviny a oděv. Tytéž zamítly však myšlenku bojovatí,

Jest velmi obtížno pohnouti pluky, aby opustily Moskvu a odešly na frontu. V mnohých případech vlaky, určené, aby je odvezly, zpozdily se o několik dnů. V takovém případě byly jediným prostředkem veliké sumy peněz, jež eventuálně pohnuly vojáky, aby opustili město. Bylo mi sděleno, že Moskva jest nyní skoro bez vojska a dělostřelectva, že nebylo žádných děl pro frontu pskovskou, poněvadž všechny byly odeslány na frontu jižní.

Není pravého hladu v Rusku; naopak jest takové množství zásob potravin, že by postačily zásobiti ostatní Evropu. Ale jest opravdový nedostatek nářadí země-dělského a oděvů. Vyjímaje Moskvu a Petrohrad a snad ještě některá centra, bylo by lze obdržeti potraviny za relativně umírněné ceny a výměnou za textilní výrobky za ceny velmi nízké. Jest to desorganisa-ce dopravnictví ve spojení s nedostatkem nářadí zemědělského na ven-

kově a ovšem současně také bolševické dekrety, co při-vodilo skutečný nedostatek potravin v některých místech.

Neznám smyslu výrazů »teror rudý« a »teror chladný«. Vše, co o tom mohu říci jest to, že počet osob, jež byly v Moskvě chladnokrevně vydány na smrt, jest ohromný.

Mnoho tisíc jich bylo zastřeleno, ale od nedávné doby byli odsouzení věšeni a to způsobem co nej-brutálnějším.

Byli za časného rána ve skupinách vyvedeni z vě-zení na místo v okolí města. Pak svlečení jsouce až do košile, byli jeden po druhém věšeni takovým způsobem, že se špičkami nohou poněkud mohli dotýkati země. V této pozici nechali je umíratí. Tuto práci konali mon-golští vojáci. Usmrcování zastřelením bylo příliš hlučné a nedostí jisté. Někdy se lidé po salvě zachránili, od-plazivše se. Jiní zas byli pochováni za živa.

Ve Stockholmě jsem se dověděl od zástupce vlády estonské, že 150 ruských důstojníků, uvězněných rudou gardou ve Pskově, upadlo do rukou mongolských vojáků, kteří je rozsekali na kusy.

Č. 16.

Mr. Alston Mr. Balfourovi.

(Přijato 4. ledna.)

(Telegram). Ve Vladivostoku, 2. ledna 1919.

Obdržel jsem následující informace částečně od tisku ve Vladivostoku a částečně od osob, majících vztahy s Moskvou, ohledně situace v Moskvě. Informace ty lze pokládati za autentické.

Vyjímaje bolševiky, všechno obyvatelstvo jest tero-risováno do takového stupně, že jest i fysicky skoro ochromeno a úplně otupeno.

Ani nepatrné množství i těch nejobyčejnějších potravin nelze dostatí, leč neochabne-li na chvíli ostra-žitost rudých gardistů. Tři čtvrtiny obyvatelstva umírají pomalu hladem. V tísní chudých vidí lichváři příležitost k nabývání velikých zisků. Za každé denní hodiny čekají

dlouhé fronty lidí na polovinu libry čaje, na brambory nebo na kousek ryby. Čaj stojí až 100 rublů za libru. Libra hrubého černého chleba stojí 15 až 20 rublů podle čtvrti města. Libra cukru 50 rublů, lze-li jej vůbec dostat. Obnošené šaty prodávají se až za 2000 rublů; pár bot za 800 rublů.

Koňské maso jest nyní hlavním pramenem výživy obyvatelstva, než i zásoby této potraviny zmenšují se kvapem. Pět set rukojmí bylo na odvedeno do Kronstatu. Krátce po atentátu na Lenina bvli podrobeni strašlivému mučení. Často dávají lidé přednost smrti hladem nežli by riskovali, že budou mučení čínskými a lotyšskými chuligány, již konají službu na ulicích. Utíkají se do sklepů svých domů, kde jim mrazem tuhnou údy.

Inteligentní třída, aby ušla záhubě, vstoupila ve velkém počtu do služeb bolševických. Jest placena nepatrně i v porovnání dokonce s všelijakou chálkou, jež se zdržuje v okolí bolševických garnison a jež se alespoň pravidelně do syta nají.

V červenci obdrželi všichni důstojníci nařízení, aby se dostavili do školy alexandrovské k vůli zanesení do seznamů. Dostavilo se jich 20.000. Byli pak po tři dny věznění; nebyli ani na chvíli puštěni na vzduch, neobdrželi ani sousta stravy a neměli, kam by se ku spaní uložili. Mnoho se jich zbláznilo. A stráž lotyšská a čínská bez smilování probodla bajonetem každého, kdo se pokusil uniknouti. Konečně pak byli propuštěni na svobodu.

Sousední obyvatelé vězení butirského opustili svá obydlí nemohouce snést četné popravy inteligentů, »protirevolucionářů«. Každého dne více a více rozmáhala se nákaza tyfová a tuberkulosa. Prostí soukromníci nemohli při tom nikde obdržeti léků, ač nabízeny byly ceny přímo horentní. Děti byly nacionalisovány. Stávaly se majetkem státu od osmnácti let.

Od té doby, co Petrohrad přestal býti sídlem bolševického generálního štábu, zlepšila se tu vojenská situace. Nicméně po zavraždění Urického, bolševického

to komisaře, koupalo se město takřka v krvi. Poněvadž je zde ještě méně potravin nežli v Moskvě, jest zde seznam zemřelých nemocemi ještě mnohem větší. Jest to také proto, poněvadž všude po ulicích leží mrchy koní a psů a mrtvolvy lidí, aniž by byly pochovány. V létě zksila cholera mnohc obětí, neboť všechny kanály jsou zaneseny mrtvolami lidí a zvířat ve stavu hniloby.

Se strany Viborgu jsou poměry lepší, ale jestliže bolševici obdrží pro sebe potraviny, dávají si pozor, aby nic z Finska nedostalo se do rukou buržoasie. Skoro možno za to míti, že veškeré obyvatelstvo Petrohradu buď duševně onemocnělo, buď umírá hladem, lišíc se tím od obyvatelstva moskevského, které trpělo méně. Nedovede si snad ani uvědomiti dosah toho, co to bude znamenati, bude-li vyhubena veškerá inteligence.

Na konec snad budou bolševici nuceni vyhubiti větší část veškerého obyvatelstva, aby měli dostatek potravin pro sebe a svá vojska. V kterémkoliv velikém městě, ať je to Petrohrad, Moskva nebo Kursk, může každého okamžiku vypuknouti veliké krveprolití.

Č. 17.

Mr. Alston Mr. Balfourovi.

(Přijato 4. ledna.)

(Telegram.) Ve Vladivostoku, 3. ledna 1919.

Ačkoliv jsem si jist, že Vaší pozornosti neunikl jistý činitel přítomné situace, přece si dovolím o něm mluvit se stanoviska budoucí politiky v Rusku.

Vážný nedostatek potravin v Evropě bude trvati tak dlouho, dokud se nebudou ruská role zase vzdělávatí nebo dokud jejich plodiny nebudou se mocí vyvážeti. Neboť Rusko jest hlavní obilnicí Evropy a doplňuje zásoby všech sousedních států, dodávajíc jim největší části plodin, jež dovážejí.

Jest jisto, že během nynější zimy, díky desorganizační způsobené úsilím Trockého a Lenina, pomrou desítky, ne-li statisíce Rusů hladem. Žně v r. 1919 budou se rovnati jen malé části produkce předválečné, nenastane-li pozoruhodné zlepšení vnitřní situace před počátkem jara. Spojenci a ostatní národy budou pak morálně zavázáni dovážeti potraviny do Ruska, aby zabránili katastrofě, místo aby je během zimy 1919 až 1920 z Ruska vyváželi. Některé politické strany v zemích spojeneckých vidí ve vojenské intervenci násilné potlačení dělnické třídy, k němuž kapitalisté podněcují, a nikoliv úsilí směřující k opětovnému zavedení pořádku a vrácení neodvislosti Rusku.

To skutečně bolševici tvrdí a svoje výstřednosti a svoje ukrutnosti ospravedlňují předstíráním, že jsou ve válečném stavu proti kapitalistům doma a v cizině. Jejich stranníci podporují je ne snad proto, že by jim věřili, nýbrž že bolševici mají v moci distribuci potravin, a že není více jiné alternativy nežli buďto se k nim připojit anebo umřít hladem. Fakt, že skutečně není jiné volby, nežli smrt hladem, stane se brzy zjevný neutrálním zemím. Několik měsíců může obyvatelstvo žít z loupeží a pustošení, ale až bude zničen každý tvořivý a produktivní podnik, příkvačť neodvratně záhuba na všechny. Oběh peněz byl zvrácen, všechny průmysl byl zničen, dělníci byli podněcováni k víře, že na místě práce jsou mnohem snadnější metody opatření si živobytí. Jestliže nebude užito prostředků co nejenergičtějších, aby pořádek byl obnoven, bude celá země trpět desorganizační oběhu peněžního a krizi dopravní. Bude nemožno dosáhnouti žní postačujících obyvatelstvu. Proto, má-li býti zachráněna situace dříve nežli nastane doba osevu pro nové žně, zdá se býti nutno, aby podniknuta byla intervence mnohem většího rozsahu nežli byla posavadní. Jest absurdním tvrdit, že podnik účinné intervence znamená podporovati zájmy kapitalistů proti práci a utlačování. Ničení nebo výroba, hle, to jsou nynější profivníci a nikoliv kapitalism nebo práce. Zdá se býti povinností spojenců, a to netoliko k sobě, nýbrž k celému lidstvu, aby obnovili pořádek v Rusku.

Č. 18.

Mr. Alston Mr. Balfourovi.

(Přijato 6. ledna.)

(Telegram.) Ve Vladivostoku, 5. ledna 1919.

Následující jest zpráva anglického konsula v Jeekatěrinburku ze dne 3. ledna 1919:

Právě jsem se navrátíl z Permu po jeho vzetí armádou sibiřskou pod velením generála Teplieva. Vítězům připadla velmi značná kořist. Mezi jiným: 4000 vagonů, 260 lokomotiv, z nich 70% v dobrém stavu, 30.000 zajatců, 50 děl, 10 pancéřových automobilů, veliký počet aut a mnoho jiného dosud nezjištěného materiálu. Část ukořistěných vagonů byla naplněna materiálem všeho druhu, movitostmi a cennými věcmi ukradenými v krámech a u obyvatelů. Vše to chtěli bolševici odvéztí.

Most přes Kamu jest neporušen. Z výslechu místních zástupců a obyvatel vychází na jevo, že bolševici obyvatelstvo města strašlivě utlačovali a dopouštěli se na něm ukrutností obzvláště po atentátu na život Lenínův.

Dotazoval jsem se pozůstalých, kteří našli těla svých příbuzných, jež bolševici zabili. Kromě ran bajonetem nesla těla v obličejí stopy po hřebících bot. Stop po kulích nebylo na nich žádných. Také byly nalezeny předměty pro mučení obětí. O počtu osob zabitých zpráv není.

Úřady bylo zjištěno, že jest velmi značný počet lidí se vzděláním, kteří pátrají po zmizelých příbuzných rodu mužského. Inteligentní třída obyvatelstva umírala hladem, neboť během posledních tří měsíců byly potraviny přidělovány pouze lidem ve službách bolševických. Ale bolševické zásobování nebylo znamenité; libra špatného chleba byla denním přídělem dělníkovým.

Dobytí Permu má velikou hospodářskou důležitost.

Č. 19.

Major N. E. Reilly, I. A., asistent politické agentury v Čitrále, hlavnímu komisaři provincie severozápadní fronty.

(Výňatek.)

Čitral, 7. ledna 1919.

Mám čest Vám oznámiti, že do Mastuje přišel hlouček ruských uprchlíků. Pokud jsem se dozvěděl, přišli hledati anglickou ochranu, poněvadž čekajíce do Kharogu příchod bolševického komisaře, považovali svůj život za ohrožený. Práví se, že bolševici zabili ranami bajonetu bratra a synovce kapitána Chapského. Rovněž jsem se dověděl od kapitána Bezobrazova, že celá jeho rodina byla od bolševiků povražděna v Taškentě. Práví se, že bolševici ničí vše a že v Taškentě denní porce byly redukovány na čtvrt libry (ruské) chleba na hlavu.

Č. 20.

General Poole ministerstvu války.

(Přijato 9. ledna.)

(Telegram.)

8. ledna 1919.

Bolševici mají nyní ve svých službách tlupy Číňanů pro pobíjení důstojníků a desertérů. Těmito tlupami byli pobíjeni také mužici, již nechťeli uposlechnouti rekvizičních nařízení. Dokonce i rodiny důstojníků ve službě byly pobity. Údaje tyto zakládají se na autentických zprávách.

Č. 21.

General Poole ministerstvu války.

(Přijato 12. ledna.)

(Telegram.)

11. ledna 1919.

Ze zachycených telegramů a z proklamací jest vidno, že bolševici podnikají dvojí tažení, aby v cizině

utišili nepřátelství vůči sobě. Mezi německými vojáky rozšiřují provolání a současně telegrafují do Berlína znění vyhlásek a dekretů, jež nemají sice úmysl uvéstí v platnost, jež je však ukazují v dostatečně liberálním světle, aby mohli býti stavěni do jedné řady s německými socialisty.

V téže době posílají do světa vyzvání ku světové revoluci a spojení se proletářů.

Z výpovědi četných desertérů a uprchlíků ze střední Rusi vychází na jevo, že se nezmenšilo úsilí po zničení sociálního a hospodářského života země.

Jsou svědectví o tom, že v několika městech zřízeny byly komisiariáty pro volnou lásku a že byly úctyhodně ženy mrskány, poněvadž jim odepřely poslušnost. Uveden byl v platnost dekret o nacionalisaci žen. Bylo učiněno několik pokusů o zavedení nacionalisace dětí.

Doufám, že vláda Jeho Veličenstva nedovolí, aby mírová konference byla pod vlivem výkladů bolševiků, neboť to, co činí doma, liší se diametrálně od toho, co chtějí namluviti cizině.

Č. 22.

Mr. Alston Mr. Balfourovi.

(Přijato 15. ledna.)

(Telegram.)

Ve Vladivostoku, 14. ledna 1919.

Od konsula v Jekatěrinburku obdržel jsem následující zprávu ze dne 13. ledna:

Počet nevinných občanů brutálně povražděných v uralských městech dosahuje výše mnoha set. Důstojníkům uvězněným od bolševiků byly jejich epaulety hřebíky přibíjeny na nahá ramena. Dívky byly znásilňovány, někteří občané byli nalezeni s vypíchanými očima, jiní s useknutým nosem. V Permu bylo zastřeleno 25 kněží a biskup Andronik byl za živa pochován.

Bylo mi slíbeno, že mi udají, budu-li potřebovati, bližší podrobnosti a úplný seznam zabíjených.

Č. 23.

General Knox ministerstvu války.
(Přijato 16. ledna.)

(Telegram.) V Omsku, 15. ledna 1919.

Jistý důstojník právě se navrátil z několikadenní návštěvy v Permu. Před revolucí byl úředníkem v tomto městě. Udává, že přijel do města 28. prosince. Město bylo 24. prosince vzato bolševiky, již nedali nikomu potravin vyjímaje ty, kdo byli v jejich službách. Praví, že nemohl poznati své staré známé. Jejich tváře byly vpadlé, obličej žlutý a měli vzezření zesláblých starců.

Bolševici utvořili prapor ze 700 důstojníků, musili je však po několik týdnů krmiti, nežli byli v takovém stavu, aby se mohli bití. Hlad zachvátí prý před měsícem červnem polovinu městského obyvatelstva, nebude-li bolševism v Rusku vyhuben. Mužici nenávidí bolševiky pro jejich ustavičné rekvisice, jejich postavení jest však lepší. Mužici nechtějí ositi více půdy, nežli co stačí jejich soukromé potřebě.

Míněním důstojníka jest, že bolševici nebudou moci býti potlačeni bez pomoci vnější moci, ježto strany protibolševické jsou příliš oslabené hladem, než aby mohly napnouti svou energii.

Vraždy byly neobyčejně četné. Jistý komisař dával si každé noci vyvésti dvanáct vězňů. Dříve nežli poručil nabít pušky kulemi, dal desetkrát nebo dvanáctkrát na vězně na slepo vystřeliti. Ježto všichni dělníci specialisté byli bolševiky odvelečeni, jest velmi málo naděje, že by továrny cokoliv vyrobily před uplynutím několika měsíců. Dovážeti uhlí z Uralu jest nesnadno, poněvadž mosty přes Chusovbravaju východně od Permu jsou zničeny.

Jest možno, aby veřejné mínění ve spojeneckých státech dovolilo bolševikům pokračovati v jejich hromadném vraždění? Jestli ano, pak jejich moc vzroste, neboť Rusům samotným nezbývá nic jiného nežli jim sloužiti, chtějí-li se zachrániti od smrti hladem. Tohle vše netýká se pouze Ruska, neboť bolševismem jest ohroženo zásobování celého světa.

Č. 24.

Mr. Alston Mr. Balfourovi.
(Přijato 20. ledna.)

(Telegram.) Ve Vladivostoku, 18. ledna 1919.

Obdržel jsem následující informace od člena Červeného kříže, Dr. T..., který se právě navrátil do Vladivostoku z okolí Permu. Praví, že se nedá ani vypsati barbarská ukrutnost bolševiků, strašlivé stopy jejich pochodu vesnicemi, jež opustili, mučení a mrzačení poraněných a jiných obětí před smrtí.

Dokonce ani ukrutnost Turků v Armenii nedá se přirovnati k tomu, co konají nyní bolševici v Rusku. Dr. T... rozumí ruským poměrům, neboť byl v přímém vztahu s bolševiky. Když jsem ho žádal, aby udal přesnější podrobnosti, odpověděl, že by mu bylo těžko udati přesná data, místa, jména atd. Ale naprosto potvrdil zprávu z Jekatěrinburku, oznamující zavraždění několika set nevinných občanů v Permu, komolení těl kněží a mučení podobného rázu jako bylo zatlačování epaulet do ramen důstojníků. Dr. T... nalezl na bojišti během srážek v distriktu usurském v červenci 1918 těla českých vojáků, jež byla hrůzně zkomolena. Pohlavní orgány byly jim uřezány, hlavy rozseknuty, obličej rozřezán, oči vypíchnuty a jazyk vytržen.

Námořní lékař loď Jeho Veličenstva »Suffolk« podrobil ohledání čtyři podobné případy; mrtvolky byly za příčinou úředního šetření dopraveny do Vladivostoku. Ohledáním se zjistilo, že zmrzačení bylo spácháno před smrtí obětí. Místní zástupce Národní rady české, Dr. Gírša a jeho asistent vyprávěli, že před rokem v Kijevě bylo zastřeleno několik set důstojníků, když se bolševici zmocnili tohoto města. Zastřelen byl též premier Rodzianko, Princ Yashuisen byl brutálním způsobem zprovozen se světa.

Tito lidé byli za nejkruťší zimy vyvedeni ze svých domů, svlečeni do naha (čepice jim byly ponechány na hlavě) a pak nacpani do vozů a automobilů. Dovězení byvše na popraviště, museli po hodiny stát na mraze v řadách, a bolševickým vojákům bylo dáno úplně na

vůli, chtějí-li je odstřelovati ve skupinách nebo jednotlivě.

Dr. Girsu byl v té době chirurgem v občanské nemocnici č. 12. Nemocnice byla přeplněna důstojníky a osobami z inteligentních tříd, kteří onemocněli nemilodrným nakládáním s inteligencí v Kijevě. Dr. Girsu musil skrývati důstojníky ve skříních — dokonce i když byli smrtelně poranění — aby bolševici nepřišli je hledat, a nevyvedli je na ulici, aby je zastřelili.

Mnoho těžce poraněných bylo vyvečeno z kijevských nemocnic a bez smilování povražděno. Bolševici honili a odstřelovali na ulici lidí s břišními ranami, se zlamanými údý a s jinými těžkými poraněními. Dr. Girsu se pamatuje, že viděl na ulicích Kijeva těla důstojníků požíraná psy. Asistentka Dr. Girsy viděla, jak za město ujíždí automobil, naplněný mrazem ztuhými těly mrtvých důstojníků.

Mužové byli uprostřed noci vyhnáni ze svých domovů, lůžka nemocnice byla vyprázdněna a těžce nemocní byli bez smilování pobiti. Střílelo se bez milosrdenství a bez souzení.

Chirurg ve službách Červeného kříže ve Vladivostoku potvrdil tyto údaje. Viděl sám na vlastní oči podobné zločiny a uprchl z okolí Moskvy se svou přestrašenou ženou.

Byly mi ukázány fotografie povražděných občanů.

Č. 25.

Colonel Wade anglické komissi mírové konference v Paříži a ministerstvu zahraničních záležitostí.

(Telegram.)

Ve Varšavě, 19. ledna 1919.

Počet vojenských jednotek, utvořených z Čínanů a Korejců, vzrůstá podle údajů osob, přicházejících z Ukrajiny a sovjetského Ruska. Jediným cílem těchto jednotek jest loupení, neboť skládají se z lupičů a nemohou býti pokládány za pravidelné vojsko. Nemůže býti ani dosti zdůrazněna vážnost situace, stvořená tímto novým rozmnožováním vojska.

Č. 26.

Mr. Alston Earl-cvi Curzon-ovi.

(Přijato 25. ledna.)

(Telegram.)

Ve Vladivostoku, 23. ledna 1919.

Následující jest zpráva hlavního komisaře:

Dolejší tvrzení, týkající se bolševiků v Permu a okolí jsou vzata ze zpráv, zaslaných konsulem Jeho Veličenstva v Jekatěrinburku. Vláda v Omsku má podobné informace:

»Bolševici nemohou býti déle líčeni jako politická strana hlásající názory krajního komunismu. Tvoří ve skutečnosti dosti malou třídu privilegovaných osob, jež mohou terorizovati ostatní obyvatelstvo, ježto monopolisticky ovládají potraviny a zbraně. Třídu tu tvoří především dělníci a vojáci a veliká její část skládá se z elementů neruských, jako z Lotyšů, Estonců a Židů. Tito poslední zaujímají obzvláště četná místa vyšší.

Členové této třídy jsou oprávněni konati, co jim libo a páchají zločiny na ostatních stranách společnosti. Armáda jest dobře disciplinována, neboť byl v ní zaveden velmi přísný pořádek. Všeobecně se ví, že důstojníci slouží v ní z přinucení, poněvadž jejich rodiny za ně ručí svým životem.

Obyvatelstvo v Permu bylo rozděleno na přidělové kategorie. Nebolševíci dostávali pouze čtvrt libry chleba denně.

Mužici trpěli méně. Bylo jim však zakázáno pod trestem smrti prodávati potraviny někomu jinému nežli bolševikům. Kostely byly uzavřeny, neboť mnoho kněží bylo zabito a jeden biskup byl za živa pohřben. Mimo to jsou známy jiné barbarské tresty jako na př. střídavé ponořování a vytahování obětí do vody a z vody řeky, až tyto zmrzly. Odsouzení ke smrti zastřelením bývali několikráte vyvedeni na místo poprav, kde na ně vždy vystřelili pouze slepou salvu, takže nešťastníci nevěděli, kdy skutečná poprava konečně nastane. A zpráv o ukrutnostech těmto podobných jest mnoho.

V Permu se bolševíci provinili hromadným vraždě-

ním. Jest jisto, že počali uskutečňovatí plán systematického hubení.

Pod lampou, osvětlující jistou budovu, bylo možno čísti slova: »Pouze ti, již bojují, budou jísti.«

Č. 27.

Lord Kilmarnock Earlovi Curzonovi.

(Přijato 1. února.)

V Kodani, 21. ledna 1919.

Mylorde,

mám čest Vám sdělití, že jistý dánský inženýr, jemuž možno důvěřovatí, a jenž byl úředníkem továrny Riabušinského blízko Moskvy a mnoho cestoval po Rusku v poslední době a opustil Petrohrad 11. ledna, sděluje, že vzrůstá u ústředních výborů snaha nedbatí místních výborů a soustředítí na sebe všechnu moc. Ačkoliv vláda bolševická jest nyní nenáviděna více než kdy před tím, přece schopnost odporu uvnitř Rusi ještě více zeslábla. Poněvadž skoro všechno obyvatelstvo trpí hladem nemá fyzické způsobnosti svrhnoutí jho, které je utlačuje.

Můj zpravodaj mi vyprávěl, že v poslední době měl co činiti s výbory, chtěje vyjednatí úvěr pro svou továrnu. Byl překvapen tím, že výbory z veliké části se skládaly z bývalých důstojníků, ředitelů továren atd. Pravid, že den ode dne bylo méně lidí, zamítajících službu v rudé gardě.

Nepráteleství mezi vojáky a mužiky bylo nyní méně příkré, neboť zásoby posledních byly úplně vyčerpány, a oni se neobávali libovolných rekvizic se strany rudých gardistů. Pouze nejméně majetní mužící mohli se státí členy výborů.

Čínská garda v Petrohradě čítala asi 5000 mužů. Disciplína v bolševické armádě byla nyní přísnější než kdy před tím; popravu v ní byly četné.

Mužící také podléhali mobilisací; poněvadž však konali službu s odporem, rozeseli je do rozmanitých pluků, aby se nestali příliš velikým ohniskem nespokojenosti v některém pluku.

Továrna dánského inženýra, jež byla nacionalisována, pracovala stále a zaměstnávala 6000 dělníků. Někteří z nich byli ještě bolševiky, ale většina od nich postupně odpadla a ztratila víru v bolševism. Poněvadž továrna měla veliký les, bylo stále čím topití a ve výrobě se tudíž pokračovalo. Výrobky předávaly se centrálnímu výboru, ale můj zpravodaj tvrdí, že nebyly prodávány, nýbrž přidávány k zásobám zboží, nahromaděného ústřednou. Jeho továrna byla jednou z nemnohých, které ještě pracovaly. Z nedostatku surovin a paliva jedna továrna za druhou musila zavíratí.

Mezi Petrohradem a Moskvou jezdil denně pouze jediný vlak osobní a několik vlaků nákladních. Ale nedostatek paliva byl tak veliký, že se rozhodli obmezití ještě i tuto dopravu.

Ohledně zásobování potravinami situace stávala se den ode dne horší. V Petrohradě měla většina obyvatel k výživě pouze polovinu libry ovsu denně. Rudá garda byla v lepším postavení: dostávala malá množství čaje, cukru a chleba. Ostatní lidé však nemohli si ani za ceny nejvyšší opatřití potraviny. Dopravní nesnáze byly každého dne horší, poněvadž v Petrohradě nebylo již takřka koní. Bylo potřebí bezpočetně formalit k tomu, nežli kdo dosáhl povolení převztí si balík z krámu nebo ze skladu. Převoz bez dovolení byl zakázán.

Otázka výživy ovládá všechny ostatní.

Mám čest... atd.

Kilmarnock.

Č. 28.

Mr. Alston Earlovi Curzonovi.

(Přijato 3. února.)

(Telegram.) Ve Vladivostoku, 1. února 1919.

Následující jest zprávou nejvyššího komisaře ze dne 30. ledna:

Konsul v Jekatěrinburku poslal zprávu vojenské vyšetřovací komise ve Verchoturii v severním Uralu s následujícím obsahem:

Anglický dělník jménem Alexander Smith byl bol-

ševiky zatčen a držen ve vězení od 30. září do 12. října 1918, kteréhožto dne byl zastřelen.

Zatýkáci rozkaz neobsahoval žádné žaloby. Komise se domnívá, že byl uvězněn jediné proto, poněvadž byl občanem anglickým.

Když 16. října opanovalo vládní vojsko Verchoturie, bylo v okolí města nalezeno zkomolené tělo dělníkovy. Bylo pochováno za slavnostních smutečních obřadů.

Doslechl jsem zvěst, že bolševici v Permu zabili 10 anglických občanů. Jména jich jsou neznáma.

Č. 29.

Mr. Alston Earlovi Curzonovi.

(Přijato 3. února.)

(Telegram.) Ve Vladivostoku, 2. února 1919.

Následující jest zpráva nejvyššího komisaře ze dne 31. ledna:

Mr. T. . . ., anglický občan, sdělil mi některé podrobnosti o bolševické vládě v Lisvě, městě to o 30.000 obyvatelích mezi Jekatěrinburkem a Permem. Sám v něm byl až do 17. prosince 1918, kdy město bylo vzato.

Život v městě byl snesitelný až do července. Systém přidělů byl zaveden již před tím, než bolševici nabyli moci a nebylo ho s počátku zneužíváno. Teror počal po atentátu na Lenina v červenci. Bez zjevného důvodu byl v Lisvě a v jiných městech zastřelen značný počet lidí. Lidé byli zavírání a musili se vykupovati a to často i vícekrát. Často bylo jim vyhrožováno smrtí. Byla vydána nařízení zatknouti všechny cizince, zvláště Angličany a Francouze. Mr. T. . . . podařilo se ukrýti. Ve vězení byl pouze krátký čas.

V městě bylo 25 komisařů a 1000 nižších úředníků. Vybrali na platech 6.000.000 rublů, obsadili domy vyšších a středních tříd a měli zásob s dostatek; rovněž tak i vojáci.

Ti, kdož nebyli bolševiky, dostávali pouze čtvrt libry chleba denně.

Mr. T. . . . myslí, že výjimkou byly hromadné vraždy a mučení, potvrzuje však zprávu, že byli lidé několikrát na oko vyvedeni na místo poprav, nežli je zastřelili. Mnozí lidé takovými nebo podobným otřes utýrané duše nesnesli a zbláznili se.

Kostely nebyly zavřeny; ale vojáci zabránili konati služby boží. Zvony nesměly zvoniti. Sňatky směly se uzavíratí jen civilní formou.

O nacionalisaci žen neslyšel ničeho.

Armáda byla dobře disciplinovaná a on myslí, že jest stále mocnou silou. Důstojníci jsou přinuceni v ní sloužiti a nezdá se, že by se nad svým postavením zamýšleli tolik, kolik by se snad očekávalo.

Vojákům bylo dovoleno loupiti dle vůle.

Když bolševici opustili Lisvu, vzali s sebou 1800 vězňů do Permu.

Můj zpravodaj dí, že pokud se díváme na bolševickou administrativu pouze jako na nástroj, jenž má sloužiti jejích vlastním cílům, tu že musíme doznati, že jest to nástroj účinný a energický. Mezi Uralem a evropským Ruskem byla zavedena pravidelná služba vlaková, ale pouze bolševičtí úředníci dostávali pro sebe osobní vagony, ostatní museli cestovati ve vagonch nákladních.

Mužici byli proti bolševikům. neboť byli předmětem neužitečných rekvizic, zatím co dělníci měli mzdy mnohem vyšší a konali mnohem méně práce, nežli před tím.

Mr. T. . . . pravil, že bychom neměli míti k bolševikům takové stanovisko jako ke straně politické a že myslí, že poměry v Petrohradě a Moskvě jsou hrozné, mnohem horší než ve východním Rusku.

Č. 30.

Mr. Alston Earlovi Curzonovi.

(Přijato 6. února.)

(Telegram.) Ve Vladivostoku, 4. února 1919.

Následující jest zpráva konsula v Jekatěrinburku z 1. února:

Podle informace došlé sem od generálního štábu, zajatci, vracející se z Německa přes Vjatku, vypravují

o ozbrojených revoltách mužů okresu vjateckého proti bolševické mobilisaci. Za trest byli popraveni netoliko vzbouřenci, nýbrž i jejich celé rodiny.

Č. 31.

Interviewy s Mr. A. a Mr. B., již odjeli z Moskvy 21. ledna 1919.

Mr. A. a Mr. B., dva angličtí občané, již opustili Moskvu 21. ledna, byli dne 10. února interviewováni v ministerstvu zahraničních záležitostí o nynějších poměrech v Moskvě, Mr. B., jenž byl profesorem na střední škole v Moskvě, na tak zvané »praktické akademii«, podal následující zprávy o poměrech na škole, na které učil. Tato škola jest typickou i pro druhé:

Každá třída má svůj výbor a pravidelně nejoblíbenější hoch bývá zvolen, aby zastupoval ostatní při schůzích učitelů. Úkolem těchto výborů jest: 1. kontrolovat učitele; 2. organisovat rozdělení potravin, neboť všichni hoši a děvčata dostávají ve škole oběd. To jest vlastně jediným důvodem, proč chodí do školy.

Hoši a dívky jsou pohromadě a po mravnosti není tu ani stopy. Úplný nedostatek disciplíny v tomto ohledu měl neobyčejně špatný vliv na mladou generaci. O třídní disciplíně se žákům ani nezdá. Děti si naprosto dělají, co se jim líbí, někdy odcházejí uprostřed hodiny. To se přihází zejména v hodině před obědem, neboť všichni velmi se starají o to, aby dostali první místa. Tresty a domácí práce nejsou dovoleny; známky jsou odstraněny. Nepozornost jest hrozná. Děti přicházejí a odcházejí, jak se jim to hodí.

Jest nemožno udržet pořádek a třídy se prostě podobají zvěřinci. Přihodí-li se učiteli, že není oblíben, chlapci ho vyhodí. Často učitel, jenž vstoupí do třídy, aby vyučoval, shledá, že hoši právě mají výborovou schůzi, již nesmí rušit.

V Kolomně, mezi Moskvou a Kazaní, ustanoven byl osmnáctiletý hoch za komisaře celé školy a stál tudíž v čele celého sboru profesorského. Jednou zavřel školu

na celý týden, poněvadž jeden z učitelů dal hochovi špatnou známku.

University trpí stejným nedostatkem disciplíny. Každý hoch ve stáří 16 let má právo navštěvovat universitu, aniž by se musil vykázt nějakým vysvědčením, takže i když hoch dokonce neumí ani číst ani psát, může přece vstoupit na universitu.

Bolševici se chlubil před světem osvětovou činností nové proletářské kultury. Hořejší fakta ukazují ve zvláštním světle metody, jichž ve skutečnosti při tom užívali.

Mr. A., jenž přebýval v Moskvě, podal následující informace, týkající se za prvé teroru, za druhé poměrů továren, jež znal, a za třetí obchodů v Moskvě.

1. Terror. Ve vězeních pokračuje se v popravách, ačkoliv lid všeobecně o tom neví. Často za popravy hraje plukovní hudba veselé melodie. Mr. A., jistý člen takového hudebního sboru, učinil po popravě následující sdělení: hrál jednou v orchestru, když odsouzení jako obyčejně byli vyvedeni a postaveni na pokraj vykopaného hrobu. Jejich ruce a nohy byly svázaný tak, aby padali střežhlav do hrobu. Na to byli lotyšskými vojáky ranami do krku odstřelováni. Když poslední z odsouzených klesl do hrobu, byl hrob uzavřen. Při tom hudebník spatřil, jak se hrob zahýbal. Nemoha snést tohoto pohledu, upadl do mdlob. Byl uchopen bolševiky, jsa podezírán, že choval sympatie pro odsouzence. Před zastřelením zachránilo jej jen to, že ostatní hudebníci dosvědčili, že byl opravdu nemocen. Mezi zastřelenými byl také kněz, jenž požádal za dovolení, aby směl vykonat před smrtí modlitbu. Odpověděl mu lakonickým způsobem: »Ne nado!« (Není potřeba!)

2. Poměry v továrnách. V největších továrních závodech v Kolomně, městě to ležícím na dráze z Moskvy do Kazaně, zůstalo jen 5000 dělníků z normálního počtu 25.000. Továrnu řídí výbor, sestávající ze tří členů, z dělníka, inženýra a ředitele. Zde jako i jinde jsou dělníci nespokojeni. Dali by přednost bývalému způsobu řízení továrny. Situace jest nesnesitelná. Nikdo více nepracuje a nemá touhy pracovat. Jediným předmětem jejich hovoru jest otázka potravin a hlavním pramenem

nespokojenosti jest nedostatek potravin. V Domodédově blízko Moskvy pracovala továrna na jemné sukno ještě před vánočními svátky, produkce však byla odhadována na 5% normálu. Továrnu řídil sice výbor dělníků, ale vlastník míval s ním příležitostné schůzky, aby rokoval s jeho členy o udržování továrny v chodu a aby jim radil. Všichni dělníci byli nespokojeni se způsobem, jak byla továrna spravována a toužili po návratu bývalých ředitelů. Pokud jim bolševíci budou platit vysoké mzdy, zůstanou zde, fakticky však nepracují vůbec. Musejí předstírat, že jsou bolševíky, ve skutečnosti však jich naprosto nemají v lásce.

Moskevské obchodní závody. Žádné obchody nejsou otevřeny, vyjímaje obchody sovjetské. Bolševíci často některé, zvláště oděvnícké obchodní závody sami uzavrou, odstraní firmu a odvezou všechno zboží, aniž by za ně zaplatili. Pak sami vyvěsí někde oznámení prodeje oděvů, jež prodávají za dvojnásobně vyšší cenu než za jakou byly prodávány v závodě, odkud je bolševíci vzali. Co se nyní prodává, jsou vesměs oděvy ze staré zásoby.

Č. 32.

Lord Kilmarnock Earlovi Curzonovi.

V Kodani, 3. února 1919.

Mylorde,

mám čest Vám sdělit, že mi jistý francouzský gentleman, jenž odjel z Petrohradu ke konci ledna, učinil následující sdělení o situaci v Rusku:

M. F... jest toho mínění, že vojenská a civilní moc bolševická dosáhla již svého vrcholného bodu a že je nyní v úpadku. Náčelníci hnutí nabyli mocí tím, že svým straníkům poskytli naději na neobmezené loupení a že reservovali pro rudou gardu zbývající zásoby potravin. Nyní tyto zásoby jsou vyčerpány. Za peníze, jež byly tak štědrě gardistům rozděleny, nedá se nic koupiti. Když vypukla nespokojenost u dělníků, bolševíci mohli je utišit přidáním mouky. Nyní však nemají ničeho, co

by jim nabídli vyjímaje ruble, jež ztratily svou hodnotu. Nedostatek zbraní a střeliva stává se vážným. Vojáci velmi často desertují, obzvláště vojáci selští. Deserteré mají demoralisující vliv na armádu.

Bolševíci sestávají z velké části ze Židů a Němců, již jsou velmi činní a podnikaví. Rusové, již z velké části jsou protibolševíky, jsou většinou snilkové neschopní houževnaté činnosti a byli nyní méně než kdykoliv jindy způsobili svrhnutí jeho, jež je utlačuje. Každé noci se protirevolucionářské společnosti scházely k tajným schůzím, aby kuly pikle proti bolševíkům, ale nikdy z toho nepovstal vážný podnik, schopný plány uskutečnit. Hlad podlomil úplně volní sílu lidu.

Země jest ve stavu úplné anarchie. Řekne-li k něčemu Petrohrad: ano, řekne k tomu Moskva: ne, a ani Petrohrad a ani Moskva nedovedly prosadit svou vůli u rad provinciálních, ač moskevský sovjět obzvláště se pokoušel rozšířit svou moc na celé Rusko.

Vyjímaje Moskvu nevycházejí nikde žádné noviny, a ty moskevské jsou plny lží. Doprava železniční zkomírá. Stávky jsou velmi časté. V Petrohradě vpravdě všechny továrny zastavily práci a v moskevském okrese pracuje jich dosud jen několik málo.

M. F... uvádí jako příklad průmyslové netečnosti země to, že pověstné putilovské závody vyrobily pouze jednu lokomotivu za měsíc.

»Výbory chudých« ochromily všechen obchod, je muž byla na překážku i místní závist, takže vskutku bylo nemožným převézt zboží nebo palivo z jedné čtvrti do druhé nebo dokonce i jen z jednoho domu do druhého. Zasahování zmíněných výborů přivodilo takový stav, že muzíci odepřeli přivážet potraviny do města a raději své malé zásoby zakopávali. Ačkoliv v poslední době situace poněkud se zlepšila, přece jest velmi nejistá a M. F... nedovede si představit, jak obyvatelstvo severní Rusi přežije měsíce únor, březen a duben. Možno mluvit o štěstí, že počasí až posud bylo mírné, neboť paliva se nedostává. M. F... sám svou potravu obmezil na suchary a sardínky. Když však opouštěl Petrohrad, musil se lidé spokojovati asi polo-

vinou libry ovesných vloček denně, a byla obava, že každou chvíli i zásoba ovsu bude vyčerpána.

Pravil, že vůdcové bolševiků cítí, že dny jejich moci jsou sečteny. Pokusili se nyní přiměti zástupce stran umírněnějších, na př. sociálních revolucionářů, aby se zúčastnili řízení záležitostí. Následkem toho byl program bolševický zmírněn. Teror byl poslední dobou méně krutý, popravy méně četné. Mnoho rudých gardistů bylo zastřeleno za zločiny jimi spáchané. Byl učiněn pokus zavést v praxi komunism poněkud ideálnější a ačkoliv neexistuje žádné skutečné obmezení krádeží a loupení, páchaných rudými gardisty, přihází se nyní, že egoističtí zloději (to jest ti, kteří nechťejí se o svou kořist dělit) bývají od svých kamarádů zastřeleni.

M. F. . . jest si tím zcela jist, že definitivně ztroskotal zajímavý pokus zavést komunism v praxi. Každá vláda, jež by mohla poskytnouti lidu potraviny, získala by jeho opory. Sebepodplatnější, sebe absolutističtější vláda byla by ještě mírnou a poctivcu ve srovnání s vládou nynější.

Mám čest atd.

Kilmarnock.

Č. 33.

Mr. Alston Earlovi Curzonovi.

(Přijato 11. února.)

(Telegram.) Ve Vladivostoku, 8. února 1919

Následující pochází od konsula v Jekatěrinburku ze 6. února:

Na základě výpovědí několika dělníků a mužíků dospěl jsem k přesvědčení, že jen nejmenší procento dělníků a mužíků tohoto okresu sympatizuje s bolševiky. Většina jich je pro svolání konstitučního shromáždění. Z výpovědí jde dále na jevo, že vůdcové bolševiků nejsou vpravdě představiteli ruské pracující třídy, ježto většina jich jsou Židé.

Poněvadž 4000 dělníků z okolí Jekatěrinburka odešlo podporovati místní bolševiky, bylo jich mnoho

z nich uvězněno a dvanáct udušeno v šachtě na plyn. Jejich zkomolená těla byla potom zakopána. Devadesát mužíků propuštěných z vězení v Jekatěrinburku, kam byli uvrženi, poněvadž kladli odpor bolševické rekvisici dobytka, bylo surově povražďeno.

Č. 34.

Sir H. Rumbold Earlovi Curzonovi.

V Bernu, 5. února 1919.

Mylorde,
dovoluji si zaslati Vašemu Lordstvu jako přílohu opis dopisu, adresovaného z Krakova paní X... (Polačcku) jejímu rodáku v Paříži.

Dopis paní X... obsahuje jistý počet přímých zpráv o poměrech v Ukrajině, kde podle pisatelky byli Poláci často předmětem hrůzného nakládání.

Příloha k č. 34.

Dopis paní X...

(Překlad.)

V Krakově, 17. ledna 1919.

Drahý . . .

často jsem se v duchu tázala, zdali Vy a naši rodáci ve Švýcarsku něco víte o tom, co se přihodilo v nešťastných krajích naší země, odkud jsme musili uprchnouti. Domýšlím se, že je velmi málo známo, a přece tyto končiny, třeba daleko od centra, jsou nicméně Evropou, dosud osídlenou civilisovanými lidmi, již žijí nyní v nejstrašlivějších poměrech. Jejich vlastnictví jest zabráno a vyloupeno, jejich životy jsou často v nebezpečí a oni často nemohou ani utéci, ježto je jim ústup odříznut.

Od října 1917 do února 1918 loupily a ozbrojených sedláků a Ukrajinu pustošily tlupy vojáků a ozbrojených sedláků. Všechn nemovitý majetek bez výjimky — dvory, šlechtická sídla a všeliké budovy — byl spálen nebo rozbořen, lesy byly pokáceny, aniž by nějaká autoritativní moc učinila konec tomuto šílenému ničení. To jest způsob, jímž se ruští a ukrajinští sedláci ujali držby

půdy, jež jim zdarma byla přidělena vládou bolševickou a vládou ukrajinskou. Netřeba dodávat, že nic neušlo drancování. Ani kostelů, ba ani hrobů nebylo ušetřeno. Nešťastní statkáři a nešťastní nájemci i se zemědělskými dělníky a s dělníky továrními utekli se do měst pokoušejíce se zachrániti, co jen mohli, ze svého majetku.

Zde loupení ještě pokračuje pod záminkou prohlídek. Příchod vojsk rakousko-německých v únoru 1918 učinil konec tomuto šílenému drancování a lupičství.

Vlastníci ujalí se opět držby svých statků, zbořeníšť svých domů a dvorců a zbytků svých lesů. Bylo dokonce uvažováno i o sestavení komise, která by vyšetřila hodnotu utrpených ztrát a přinutila vinníky k náhradě.

Než v zimě r. 1918 armády rakousko-německé ustoupily a banda lupičů znovu se uchopila vlády v Ukrajině. Země znovu stává se kořistí rad sedláků, již nemohou nic více drancovati, ježto krajina jest zpuštěná a pokrytá zříceninami. Co se nyní děje, jest zcela jiné povahy. Hnutí má zřejmě ostří proti Polákům. Minulého roku byli to vlastníci půdy, již byli předmětem útoků, nyní jsou to Poláci bez rozdílu třídy, již mají býti vyhubeni. Poněvadž jsem daleko odtamtud a poněvadž mám málo zpráv, podávají moje informace málo; všechny příhody však, jež Vám budu vypravovatí, jsou pravdivy.

V proskorovském okresu sedláci za živa upálili p. Stanisłava Skibińského, když jej byli napřed po dva dny mučili. Dva bratři Koskiewiczové a Mme Malinová byli sedláky zavražděni. Mme Marie Mankovská jest již po několik týdnů se svým synem ve vězení a nikdo neví, co se s nimi stane.

Všechna vězení jsou přeplněna vězni, s nimiž se strašlivě nakládá. Jerom Sobanski a jeho syn jsou mezi vězni. Čtrnáct členů vlády Michala Sobanského bylo před popravením příšerně mučeno. Tentýž osud postihl členy vlády bielo-cerkwické. V Brycowě sedm členů vlády Grocholského bylo zmrzačeno a pak zavražděno.

V okresu berdičevském byl zavražděn Malaszewski, ředitel továrny, a Wrocziński, jeho podředitel.

Na Volyňsku byli za živa upáleni dva bratři Platevové z Dambrovice.

V Ramienci jest již po dlouhou dobu uvězněn Alexander Sadowski. O jeho život chovají se velké obavy.

V Czere Paszyncce byl zabit hajný po strašlivém mučení. Katoličtí kněží jsou vystaveni všeho druhu urážkám. Jejich život jest stále ohrožen. V Bazalii bylo za mše 70 osob zavraženo v kostele. V městech jsou zatýkáni a uvěznováni ruští a polští statkáři. Sedláci přicházejí je sem hledat. Jim bývají statkáři vydáni s podotčením, aby s nimi naložili, jak jim líbo. Jen někdy podaří se jim zachrániti si život zaplacením velmi značného výkupného.

Pokud se týče Vašeho majetku, dům a hospodářské budovy stály ještě v minulém listopadu. Malejowce jest zničeno. Lesy jsou v hrůzném stavu. Ve Strychovcích nezůstal kámen na kameni a naše statky jsou úplně zpuštěny.

Lidé Petljurovi zabrali banky a cukrovary. Jest nemožno vybrati si peníze nebo akcie bez předchozího potvrzení selských rad.

Praví se také, že byla zkonfiskována polovina soukromých peněz, uložených v bankách. Jisto jest, že byla zabrána část kapitálu, náležejícího soukromníkům v bance Uníon v Kamienci.

Veřejné mínění evropské odsoudilo prostřednictvím tisku svévolné činy a zločiny v Belgii, Srbsku a vévodství poznaňském. Proč by zločiny spáchané bolševiky a Ukrajinci měly zůstatí neznámými? Přáním nešťastníků, již dovolávají se pomoci a ochrany spojeneckých armád, jest, aby Francie, Anglie a Amerika byly informovány o tom, co se nyní děje.

Ježto Varšava jest k nám hluchá, zaneprázdněna jsouc svými politickými otázkami a ježto armády polské mají dosti na práci proti haličským Rusínům, rádi bychom co možná největší měrou poskytli informace svým výborům ve Švýcarech, aby mohly prostřednictvím fran-

couzského a anglického tisku oznámí světu pravdu o zdejší situaci.

Píšu Vám za tímto účelem a jsem Vám k službám, jestliže mně bude možno obdržeti ještě nějaké zprávy, jež stojí za to, aby byly uveřejněny.

č. 35.

Lord Kilmarnock hraběti Curzonovi.

(Došlo 11. února.)

Kodaň, 6. února 1919.

Mylorde,
dovoluji si Vám zaslati v příloze překlad první oficiální zprávy o ukrutnostech spáchaných bolševiky ve Wesembergu a Dorpatě. Tuto zprávu dodal mi zde představitel vlády estonské.

Příloha k číslu 35.

Ukrutnosti spáchané bolševiky
v Estonsku.

Ve Wesembergu. — Když estonské sbory zmocnily se znovu města Wesembergu v boji proti bolševikům, byly dne 17. ledna 1919 otevřeny hroby lidí pobitých za krátké periody teroru.

Při tom byli přítomni následující funkcionáři: velitel města Arenu, přednosta politické správy okresu Hr. Juhkam, starosta Jakobson, velitel milice, Rütt, jeho adjutant Tenneberg, zdravotní důstojník Dr. Wiren a jeho předchůdce, Dr. Utt.

Sousedství hrobů těchto obětí červeného teroru vydávalo svědectví, s jakou brutalitou bolševici je byli popravili. Všude bylo viděti kalužiny krve, v nichž bylo možno rozeznati kousky čepic, oděvu, mozků a úlomky lebečních kostí s přilepenými vlasy. V prvním hrobě bylo nalezeno šestnáct těl, která byla fotografována. Mezi nimi rozpoznány byly následující osoby: vojenský lékař Reinik; orthodoxní kněz Sergěj Filorenski; vojenský ošetřovatel Ellenberg z Revalu; obchodník Gustav

Bock; Tönis Pödra ze statku Uhtna; funkcionář drah Tönu Pöiklik z Wesembergu; Ferdinand Tops z farství Undle; Rudolf Rost, vojenský ošetřovatel z Tudulinu; Eduard Sepp z panství Welsi; švec Kolk z Wesembergu. Šestnáct obětí bylo nalezeno též v druhém hrobě. Z nich byli agnoscováni: Heinrich Mikker z Kundy; Joh. Ed. Järw z Geni Kütti; Juti Jukham z farství Roela; Hugues Lang z farství Küti; Joseph Koovits z Kundy; Harriette von Mühlen z farství Küti; von Hesse, úředník z Wesembergu; Peter Sakkar z Kundy; Arthur Sulto z Kundy; Jacob Raja, hajný z panství Lobu; Hudo Rannaberg z panství Küti. Třetí a největší hrob byl otevřen 18. ledna. Byl dlouhý 4 metry a hluboký 2 metry. Byl naplněn těly. Bylo v něm nalezeno padesát těl. Poznány byly následující osoby: Rudolf Peets z Laekwere; Carl Erde z Haljala; Daniel Sellow, obchodník z Laekwere; Jean Rebane z vesnice Assanall; Johannes Lomberg z Ambly; Hindrick Roosilill z Tape; Eduard Walow z Wesembergu; Gustav Koolmann z Walnupea; Mihkel Klein z farství Küti; August Marton z Mally; Dr. Moriz Ling z Kundy; Süm Magi z Mally; Juri Kuller z panství Inju ve farství Küti; Johannes Marton z Mally; Konrad Preisberg z Ambly; Ernest Klein z Küti; Karl Paas z Kulin; Arthur Wään, voják milice, farství Wihula; Jüri Lemming z Ambly; Willen Püdermann z Rahkly; Karl Knauf, statkář z Nomkuly; Karl Pudel z Rahky; Johannes Schmitnar, nájemce z panství Tapa; paní von Rehekampf z Wesembergu; August Paas z Kuliny; Lúna Lúmann z farství Aaspere; baronka Jeanette z Wrangelu z Wesembergu; paní de Samson z Wesembergu; Léopold Aron, přednosta poštovní stanice z Wesembergu; Jaan Paas z Kuliny; úředník dráhy Older ze St. Püssi; Mihkel Marton z Mally; Jüri Magi z Inju; Feodar Nümm, z Oselu; Bernh. Wold Lessel z Wesembergu; Masik, voják lidové armády gubernie tverské; J. Heinrich Grauberg z Rahkly; Prüdík Wilder z Lakweere; Julius Kütsel z Laekwere; Martha Afanasjeva, milosrdná sestra z Kundy; Marie Kirsch z Wesembergu. Všechna tato těla nesla stopy pomsty-

chtivé zuřivosti bolševiků. Oběti byly úplně o vše oloupeny, vyjímaje prádlo; z bot byly zuty. Bolševici roztržili lebky třiatřiceti obětem a to takovým způsobem, že hlavy visely jako dřevěné úlomky na kmeni. Většina byla netoliko zastřelena, nůž i probodena bodáky. Vnitřností namocze vyhrězly a kosti rukou a nohou byly přelámány.

Způsob, jakým bolševici popravovali své oběti, vyličil jeden z nešťastníků, kterému podařilo se zázrakem vyvážnouti, statkář A. Munstrum:

Odpoledne 11. ledna bylo nás šest a padesát vedeno na místo poprav, kde hrob byl již vykopán. Polovice nás, zahrnuje v to 6 žen, byla umístěna na kraji hrobu. Ženy měly být zabity napřed, neboť jejich křik byl tak pronikavý, že vrahové to nemohli více snést. Jedna žena pokusila se uniknouti, ale neuběhla daleko. Vystřelili salvu, žena poraněna upadla na zem. Tu bolševici stáhli ji za nohy do hrobu; pět vrahů skočilo dolů, střelili na ni a dupali po ní, až zmikla. Druhá salva zahřměla na ostatní oběti. Týmž způsobem byly hozeny do hrobu a doraženy pažbami a bajonety. Potom vrahové šlapali ještě po mrtvolách.

V Dorpatu. — V Dorpatu spáchali bolševici tytéž hrůzy jako ve Wesembergu. O štedrý večer dobře známý ředitel rybolovu, student zoologie, Max von zur Mühlen, byl zavražděn. 26. prosince byly zastřeleny následující osoby: Mihkel Küz, Alexis Lepp, Alexandr Aland a Karl Soo. 9. ledna zavražděny bolševiky tyto osoby: August Meoss, Abram Schreiber, Woldemar Rästa, řezník Beer Stark, baron Paul von Tiesenhausen, Woldemar a Johann Ottas, Mihkel Kur, Frederic Päss, Bruno von Samson Himmelstjerna, Herald von Samson Himmelstjerna a Gustav von Samson Himmelstjerna, zlatník Rudolph Kipasto. Všechny tyto osoby byly přivlečeny k řece Embach a tam zastřeleny. Mrtvoly byly vrženy do vody dírou v ledu. Později, když estonské sbory znovu dobyly Dorpat, našlo se šestnáct těchto obětí v řece Embachu. Dle ohledání mrtvol byly tyto oběti mučeny nejstrašlivějším způsobem. Mnozí měli zprerážené nohy a roztržštěné lebky. Jest na jevě, že

Karl Soo, zastřelený 26. prosince, trpěl nejvíce. Bolševici vypíchali mu oči. 14. ledna, nedlouho před tím, než byli zahrnání z města estonskými sbory, bolševici zavraždili dvacet svých vězňů. Po úředním vyšetření bylo zjištěno, že tento krvavý čin udál se následovně: nešťastníci, počtem více nežli 200, již byli uvězněni v Úvěrní bance a na policejním ředitelství, museli se postavití do řady. Pak byla vyvolávána oběť za obětí. Byly oloupeny o svůj oděv, obuv a cenné předměty. Na to byly dovedeny do sklepa Úvěrní banky, kde bolševici ranou sekery roztržili jim lebku. Tímto způsobem bylo zavražděno 20 osob, o kterých jsme byli mluvili.

Jen překotný útěk červené gardy před příchodem estonských sborů zachránil ostatní vězně, mezi nimi 60 až 80 žen. Jinak byli by bývali zavražděni tímž způsobem. Mezi mrtvolami poznání byli následující lidé: arcibiskup Platon, Michael Blewe, tajemník kostela Unspenského, bělovlasý kněz orthodoxního kostela sv. Jiří; Nicolas Biešanitzki, kněz a profesor na universitě; Dr. Traugott Hahn, Herman von Samson Himmelstjerna, von Kawershof; Heinrich von Krasse, statkář z Rewold; bankéř Arnold von Tideböhl; Herbert von Schrenk; baron Constant v. Konorring; pastor Wilhelm Schwartz; rada Tensmann; rada Gustav Seeland; obchodník Surman Kaplan; mistr hrnčičský Ado Luik; obchodník Harry Vogel; obchodník Massal a spolupracovník »Postimees« Kärner.

Dr. Wolfgang von Reyher, který nedlouho po těchto vraždách, kdy těla byla ještě teplá, ohledával sklep řečené Úvěrní banky, podal následující zprávu o šetření v místnosti, kde zločin byl spáchán: podlaha celého sklepa byla pokryta mrtvolami, navršeny jedna na druhé, v polohách nejnepřirozenějších, což svědčilo jen o smrti násilné. Ve středu místnosti tvořila těla tři vrstvy a byla oděna pouze prádlem. Skoro všechna měla kulky v hlavě; rány byly mířeny z blízka, neboť v mnohých případech byly lebky roztržštěny a jedna hlava visela pouze na nítce. Všechno bylo lepkavé krví. Na stropě a na stěnách bylo také viděti vystříknutou krev a kousky mozku. Napočítal jsem dvacet tři těla. Ale

je možná mýlka v počtu, neboť bylo velmi nesnadno rozeznati těla na hromadě. Ani kousek podlahy nebyl čistý, takže jsem musil šlapati po tělech, abych dosáhl druhých. Snaha naléztí nějakou stopu života zůstala marnou. Po novém ohledání těl shledalo se, že biskup Platon dostal ránu kulí nad pravým okem a že smrt nastala okamžitě. Levá strana těla kněze Blewe byla rozbíta na kusy ranou sekery. Sekera bolševického kata zasáhla kněze Bješanitzkiho do středu těla. Rány sekerou znetvořily úplně těla těchto dvou kněží. Mohli býti ztěžší poznání. Obě ruce a hlava vikáře Schwartze byly odděleny ranou sekery. Bolševici pečlivě připevnili epaulety jednoho důstojníka na jeho ramena. Všechna těla a sklep, ve kterém ležela, byla fotografována.

Č. 36.

Pan Alston hraběti Curzcnovi.

(Přijato 12. února.)

(Telegram.)

Vladivostok, 11. února 1919.

Obdržel jsem následující zprávy od funkcionáře britského konsulátu, jenž byl v Jekatěrínburgu v měsíci září 1918, o situaci v tomto městě pod vládou bolševiků od r. 1917 až do konce r. 1918, kdy město bylo Čechy osvobozeno.

Bolševici nacionalisovali bez smilování všechny soukromý majetek během čtyř nebo pěti prvních měsíců, zahrnuje v to i domy anglické, jako Contutsttim, Sysser & Co., etc., a ustavičně požadovali berně, jež ukládali všem obchodníkům, již měli peníze, pod trestem uvěznění a konfiskace všeho majetku v případě neposlušnosti. Podniky všeho druhu, banky a obchodní domy byly buďto postaveny pod dozor dělníků, nebo byly nacionalisovány. Průmysl a veliké závody klesly pomalu do stavu, rovnajícímu se úplnému zastavení práce. Systematické prohlídky v domech a u soukromníků byly na denním pořádku. Zlaté a stříbrné ozdoby a dokonce šaty pro vystřídání byly zabaveny bez jakékoliv náhrady. Obchodníci, kteří pokusili se utéci nebo vzdorovati

četným nařízením místní rady, byli ihned zavřeni. Krádeže a vraždy byly časté. Zákona a řádu bylo málo dbáno. Panovala skoro úplná anarchie. Všichni konsulové a diplomatictí představitelé asi tuctu národností utvořili místní organizaci, aby vystupovali jako prostředník mezi bolševiky a cizinci, jednalo-li se o pronásledování, kterému tito byli vystaveni. Všechna veřejná shromáždění byla potlačena; vyjímaje úřední denní bolševické noviny byly zakázány všechny noviny a všecken tisk. Postup Čechů na Omsk začal koncem května. Byli jsme ve stavu obležení od konce měsíce května až do 25. července, kdy bolševici konečně vyklidili město a Čechové je obsadili.

Samovláda bolševická byla vystřídána jejich hrůzovládou. Uveřejnivše, že zamýšlejí zavésti co možná nejstrašnější »červený teror«, zatklí sta soukromníků jako rukojmí pod jedinou záminkou, že náležejí k buržoasii a ke třídě vzdělané. Byly zrekvirovány kostely a soukromé domy, aby mohli umístiti tyto rukojmí, neboť vězení byla již plna. Pod dozorem ozbrojených bolševických band sta těchto rukojmí byla dovedena na frontu, aby pracovala pro »Armádu proletariátu« a kopalala příkopy. Aniž by byl alespoň předstírán nějaký soudní proces, mnoho z rukojmí bylo v měsíci červnu a cervenci zastřeleno. Vyhláška upevněná na jedné z městských bran a uveřejněná druhého dne bolševickým tiskem, byla první, která nás o tom zpravila. Tato vyhláška udávala nám jména devatenácti občanských rukojmí, kteří byli zastřeleni, mezi nimi velmi známého společníka továrny na stroje, p. Fadyeva, a ředitele společnosti Sysser (podniku anglického), p. Makronosceva. Ostatní byli mírumilovní a velmi dobře známí, pilní kupci. Několik dnů na to bylo jich zastřeleno ještě osm, mezi nimi velmi bohatý mlynář p. Makarov. Po dobytí města Čechy, bylo nalezeno veliké množství mrtvol, tuším 60 nebo snad i více. Shledalo se pak, že byli zastřeleni způsobem nejukrutnějším, jako divoká zvířata v lese. Někteří byli beze vši pochyby ponecháni polomrtví na místě, aby tu dodělali, neboť nikdo si nedal práci, aby vyšetřil, zdali rány byly smrtelné čili nic. Bolševici tvrdili, že

bylo nutno tímto způsobem obyvatelstvu nahnati strachu, aby se předešlo každému protirevolučnímu hnutí v městě. Když sbor konsulů protestoval proti těmto hromadným vraždám, byl hrubě zpraven o tom, že se nebude trpět žádná intervencí s jeho strany. Ač to silně popírali, začali bolševici uprostřed července vyklízení město. Jeden z jejich náčelníků veřejně prohlásil, že kdyby museli opustit město, že by pobili 1000 obyvatel. Tři dny před opuštěním Jekatěrinburgu prohlásili bolševici veřejně, že nedávno zastřelili cara. Systém jejich vyvědačství byl dokonalý. Po dobu celého trvání jejich vlády nikdo neodvážil se říci slova, které by se mohlo vykládati jako protibolševické, a to ze strachu, že by byl okamžitě zavražděn, a zastřelen. Kromě těchto všech hrůz, o kterých jsme mluvili, očekávali jsme po celý ten čas epidemii tyfovou, cholery neb jinou nemoc, neboť všude vládla nepopsatelná špína. Nebylo učiněno nejmenšího pokusu čistiti budovy, kanceláře, ulice, železniční stanice nebo vlaky. Všichni zaháleli, jsouce skleslí a znechucení. Lidé slušných a dobře oděných bylo zřídka na ulici viděti.

Vyklízení bolševické bylo vykonáno s velikou pečlivostí a hodnota zlata, platiny, zboží a směnek, které odvezli s sebou, cení se na 4 miliardy rublů. Není o tom sporu, že by bylo bývalo ještě více vražd, kdyby nebyli bývali tak zaměstnáni tímto hromaděním; ale díky rychlému postupu Čechů musili uspíšiti svůj útek.

Jestliže bolševikům podaří se znovu zmocniti se Jekatěrinburku, nastane hromadné vraždění třídy kupců a lidí bohatých.

Č. 37.

Poznámky o schůzce s pány C... a D...

Pánové C... a D... byli slyšeni dnešního rána 13. února 1919 v ministerstvu záležitostí zahraničních. Oba dva opustili Petrohrad 17. ledna. Pan C... byl ředitelem velkého obchodního domu v Petrohradě a byl po tři a půl měsíce ve vězení. V městech bylo válečným heslem bolševiků: »Proletariát proti buržoasii.« Poně-

vadž velikým kapitalistům podařilo se uprchnouti, znamenalo to boj spodiny společnosti proti malé buržoasii a proti odborně vycvičeným mezi dělníky.

1. Vesnice. — Na vesnicích byly zřízeny proti malým selským vlastníkům »výbory chudých«, složené z bezzemků a ničemů přiběhlých z města.

Místní správa byla přenesena na tyto »výbory chudých«. Ony berou selským majetníkům jejich plodiny, jejich zemědělské nástroje a jejich domácí zvířata, ponechávající si z toho, co potřebují, pro sebe a posílající zbytek do měst.

Mužik nechce dávatí svou zeň bolševikům, poněvadž je nenávidí a poněvadž doufá, že je takto přivede k pádu. Mužici jsou ozbrojeni a spojeni. Proto se vysílají z Petrohradu a Moskvy na rekvisice a na pomoc »výborům chudých« při zabírání žně mužikům ozbrojené bandy. Každého dne jsou takovéto boje o žně sváděny po celé Rusi, při čemž se neustane dříve, dokud jeden protivník, buďto bolševické rekvirující roty nebo mužici, není úplně vyhuben.

Během svého pobytu ve vězení setkal jsem se a mluvil s tucty mužiků-vlastníků, již byli zavražděni jako protirevolucionáři. Na svém útěku přes frontu spal jsem dvakráte v chatrči mužiků a ač tito žili v nejhorších poměrech, jsouce tak chudí, že muselo jich čtrnácte žít a spát ve světnici několika čtverečních metrů, přece zlořečili bolševikům se slzami v očích. Jedno z posledních nařízení neponechává mužikům více než jednu krávu a jednoho koně na pět členů rodiny. Mužici-vlastníci, kteří pravděpodobně budou jednoho dne nejsilnější stranou na Rusi, jsou všichni protibolševíky, a to od prvního do posledního.

2. Červená armáda. — Vojáci nejsou více spokojeni. Ve skutečnosti jedině sbory, ve které bolševici mohou mítí důvěru, jsou Lotyšii, Číňané a některé bataillony námořníků. Dostávají 250 rublů měsíčně a všichni byli poďarováni zlatými řetězy a hodinkami, odebranými buržoasii.

Sbory nověji odvedené nedostávají pušek v Petrohradě, vyjímaje několik kusů k výcviku na jeden celý

pluk. Pušky dostanou až na frontě. Na každý vojenský zločin jest stanoven pouze jediný trest; smrt. Popravy vykonávají většinou Číňané. Jestliže některý pluk, ne dbaje nařízení, dá se na ústup, postaví se proti němu strojní pušky a nepodaří-li se komisaři pluku zastaviti své mužstvo, bývá zastřelen.

Všichni vojáci, s kterými jsem mluvil, dokonce naši hlídači ve vězení, proklínali svůj osud, říkajíce, že služí z přinucení, poněvadž jinak je nečekalo nic jiného nežli buďto smrt hladem, nebo deserce, trestaná zastřelením. Skoro všichni otevřeně projevovali naději, že Angličané brzo přijdou a učiní všemu tomu konec.

3. Dělníci. — Postavení dělníků není lepší. Nejprve osmihodinná pracovní doba a zvýšené minimum mzdy velmi se jim líbily. Ale záhy v té míře, jak stoupala dražota živobytí, shledávali, že jejich osud se zlepšil málo nebo vůbec zcela nic. Jejich mzdy byly sice opět zvýšeny, ale brzy uzavřel se bludný kruh znovu a tempo zvyšování mzdového nemohlo postačiti stoupání cen živobytí. Klesání výrobnosti zvýšilo ještě více cenu životních potřeb.

V petrohradské továrně na vagony byla cena za jeden vagon před nastoupením vlády bolševické 16.000 až 17.000 rublů. Nyní jest 100.000 až 120.000 rublů. Ve veřejných závodech, kde bolševici mohli očekávati horlivější podporu, jest nyní veliká nespokojenost. Pro dělníky závodů Putilovských byla uveřejněna úřední vyhláška, jež oznamuje, že po více týdnů opakovaly se pravidelně případy zhárství, explosí a stávek, což nelze připsati na účet nikomu jinému, nežli zrádcům, již budou v případě přistížení zastřeleni.

4. Buržoasie. — Postavení buržoasie nelze ani vypsati. Všichni, již zaměstnávají někoho, třeba prostou ošetřovatelku dětí nebo hochu na pochůzky, všichni, již nežijí ze dne na den z plodů práce rukou svých, jsou pokládáni za stranníky buržoasie. Všechny noviny, vyjma je bolševické, byly potlačeny a jejich tiskárny a majetek zkonfiskován.

Každého dne vyhlášují se tucty nových nařízení bez jakékoliv jiné opovědi. Nezachovávání nařízení má v zá-

pětí okamžitou konfiskaci všech statků. Všechny státní dluhy byly anulovány a všechny ostatní jiné valuty zkonfiskovány.

Pokladny byly otevřeny a předměty ze zlata nebo stříbra zkonfiskovány. Všechny závody a továrny byly nacionalisovány, též divadla a kina. Tato nacionalisace nebo municipalisace znamená konfiskaci, neboť nešťastný vlastník neobdrží nikdy náhrady.

Vyplácení vkladů nebo kontokorentů bankami bylo zastaveno. Jest zakázáno prodávati nábytek nebo převážeti jej z jednoho domu do druhého bez dovolení. Osoby bydlící v bytech, jež mají více pokojů nežli jest členů vlastní rodiny, musí ubytovati chudé rodiny v přebývajících místnostech. Nábytek těchto pokojů musí zůstat na místě, aby sloužil těmto rodinám, umístěným dle ubytovacího lístku. Sta domů bylo zrekvírováno pro úřední nebo polouřední potřebu, tisíce nešťastných obyvatel bylo vyhozeno na ulici, když byli hodinu předem o tom zpraveni. Dovoluje se jim vzítí s sebou pouze oděv, jež mají na sobě a prádla na jedno převlečení. Domy jsou pod kontrolou »výboru chudých«, složeného z nejchudších nájemníků domu. Tyto výbory mají právo vzítí a rozdělití mezi sebe všechny předměty nábytkové z jiných bytů, které považují za přebytečné pro jejich vlastníky. Fungují též jako agenti bolševiků, uvědomujíce je o přemístění. Na nemovitosti byla vložena zvláštní dávka, dostupující ve skutečnosti výše jejich celkové hodnoty. Nezaplacení této dávky ve čtrnácti dnech má za následek municipalisaci nemovitosti. Všichni ředitelé a vlastníci podniků, kanceláři a skladišť, jakož i členové třídy lidí, nemajících stálou práci, byli povoláni k nuceným pracem, nejprve k pochovávání mrtvých cholerau a tyfem, pak k čištění ulic atd.

Všechny předměty ve skladištích celního úřadu byly uchváčeny a zastaveny do státní banky za 100 milionů rublů. Osoby, aspoň na tolik šťastné, že jejich věci nebyly zkonfiskovány, mohly je konec konců zpět vykoupiti, zaplativše za ně cenu, za kterou byly zastaveny.

Všechny nábytek a kožesíny, uložené ve skladištích, byly zkonfiskovány. Všechny hotely, restauranty, potra-

vinová skladiště a většina oslatních skladišť byla zavřena po konfiskaci zásob v nich uložených. Právě před naším odjezdem byla uložena nová dávka, mimořádná dávka revoluční. Každého dne ulice za ulicí, okres za okresem byla uveřejňována v úředních novinách jména lidí, s udáním sumy, již měli zaplatit do státní banky ve lhůtě čtrnácti dnů pod trestem konfiskace všech statků. Udané sumy pohybovaly se ve výši od 2000 rublů až do 15 milionů.

Jest nemožno si představit, jak mohly býti tyto sumy zaplacený.

5. Problém zásobování potravinami. — Otázka potravin v Petrohradě vyvíjela se stále k horšímu. Každého měsíce byly vydávány velmi komplikované potravinové lístky na všechny plodiny, než po měsíce již neobdrželo se na ně nic jiného nežli chléb, který od několika týdnů jest dělán z neloupaného ovsa. Nyní jsou jen tři kategorie lístků: první pro ty, již pracují těžce, druhá pro ty, již pracují lehčeji a třetí pro ty, již nepracují. Naposled připadala na lístek č. 1 polovina libry chleba, na lístek č. 2 čtvrtina a na lístek č. 3 osmina libry. Sta osob umírá denně hladem, jenž se nejdříve projevuje opuchlostí obličeje.

Mnohým osobám podařilo se utéci, takže nezůstalo v Petrohradě více než 600.000 obyvatel. Úplný hlad nastal jen proto, že vyvinul se ve velkém tajný obchod zásobami, přiváženými lidmi, jimž se říká »lidé s pytlem«, kteří přicházejí s potravinami ve svých pytlech drahou nebo pěšky z vesnic.

Libra másla stojí nyní 80 rublů, maso hovězí 25 rublů, vepřové 50 rublů, černý chléb 25 rublů a vejčeka 5 rublů za kus. Maso psí stojí 5 rublů za 1 libru a maso koňské 18 rublů. Domy s centrálním topením nevytápí se více z nedostatku paliva. Množství dřeva, jež stálo dříve 7 rublů, stojí nyní 450 rublů a nelze ho více obdržeti nežli pro vytopení jedné světnice.

Všechny restauranty byly zkonfiskovány a přeměněny v obecní kuchyně, kde jediným jídlem byla posléze polévka z vody, něco brambor a slaneček.

6. Potlačení stran socialistických. — Ze stran politických potlačili bolševici především socialisty a to sociální demokraty a sociální revolucionáře. Díky zpropiťnému — toto známé zlo staré vlády, které za vlády bolševiků ještě více rozkvetlo — mohli kapitalisté vyzvednouti své peníze z bank, své cenné papíry z pokladen a uprchnouti. Na druhé straně mnoho členů stran liberálních a socialistických, kteří pracovali celý svůj život pro revoluci, bylo zavřeno a zastřeleno od bolševiků.

Ve vězení setkal jsem se s jedním sociálním demokratem, který ztrávil jedenácte let v pevnosti Schlüsselburgu jako politický odsouzenec. Byl na začátku revoluce propuštěn na svobodu, byl po osmi měsících zavřen od bolševiků jako protirevolucionář.

7. Jak si bolševici počínají, aby se udrželi při moci. — Aby se udrželi při moci, zavedli systém neslýchaného teroru a tyranie. Středisko jejich jest v č. 2, ulice Goročovaja, kde sídlí »mimořádná komise pro boj s protirevolucí, se spekulanty a se sabotáží«. Nejprve pod řízením Jurelského omezovala svou činnost na přestupky udané v titulu, po smrti Jurelského však stala se zřejmě nástrojem rudého teroru. Od té doby byla její činnost taková, že historie hrůzovlády francouzské a španělské inkvisice zdá se nám býti sladkou u porovnání s tím, co tato komise činila.

Lidé byli hromadně zavírání, to jest netoliko na základě individuálních zatýkačů, vydaných dle udání špehů, nýbrž byli doslovně zavírání v massách. Každého dne byli lidé po stech zatýkáni na ulicích, v divadlech, kavárnách a voděni do čísla 2, Goročovaja. Tam byla zapsána jejich jména a jiné podrobnosti. Následujícího dne odváděli je ve skupinách asi po stu do některého z vězení, zatím co jejich nešťastní příbuzní čekali po celé hodiny, ba dny ve frontě, aby se dozvěděli o jejich osudě. Ve vězení ztrávili 2, 3, 4 měsíce nebo i více, aniž by byli z něčeho obžalováni nebo aspoň vyšetřováni. Potom byli někteří postaveni před soud a zastřeleni, jiným uložena peněžitá pokuta nebo zkonfiskovány všechny jejich statky. Jiní obdrželi povolení býti vykrou-

penu svými přáteli; a konečně někteří byli bez vysvětlení propuštěni. Nebylo žádného souzení. Podání žaloby a výslech daly se současně a ten, kdo vyslychal, byl obyčejně bývalý dělník nebo dokonce zločinec ve smyslu práva obecného. Výslech dál se tajně. Rozsudek potvrzoval člen komise. Toť byl jediný způsob souzení v čísle 2. v ulici Goročovaja. Vrcholu bylo dosaženo po zavraždění Urického. Udál se útok na anglické vyslanectví a aféra Lockhartova, kdy sta lidí bylo zatčeno v rozmanitých částech města, zvláště důstojníků, kteří byli zastřeleni a vhozeni do řeky, nebo svázáni a vhozeni do řeky nebo dokonce nazí přivázáni do loděk a s těmito potopeni. Při tom ani nebyla zachována formalita návštěvy v č. 2. ulice Goročovaja.

Byl jsem ve vězení od 19. září do 25. prosince a mohl bych naplniti knihu tím, co jsem viděl, než předložím pouze překlad článku, uveřejněného v bolševickém listu »Komuna Severu«, v čísle 170 ze dne 4. prosince 1918.

»Není možno déle zachovávat mlčení. Bez ustání informovali jsme sovjet viborgský (petrohradský) o strašlivém stavu věci v městském vězení. Lidé tam umírají hladem a někteří jsou tam drženi šest až osm měsíců bez výsledku. Ve velmi mnohých případech jest nemožno zvědět, proč byli zatčeni, poněvadž buďto funkcionáři se vystřídali, nebo některé úřady se zastavily nebo konečně se ztratily dokumenty. Sovjet se rozhodl, že pošle do věznice »Krest« 3. listopadu komisi, skládající se z presidenta sovjetu, z vojenského okresního lékaře a z vojenského okresního komisaře. O své návštěvě měli podati zprávu. Soudruzi, co oni viděli a co od vězňů slyšeli, nedá se ani popsati! Netoliko že se potvrdily koluující pověsti, ale ukázalo se, že poměry byly ještě daleko horší nežli se říkalo. Byl jsem zarmoucen a velmi zahanben. Já byl zavřen v tomtéž vězení za vlády carismu. Ale všechno bylo čisté. Vězňové dostávali čisté prádlo dvakrátě měsíčně.

Nyní netoliko že vězňové jsou ponecháváni bez čistého prádla, ale oni dokonce ve velkém počtu nemají ani pokrývek a jako za carismu, jsou dávání pro malý

přestupek do izolovaných cel, jež jsou studené a temné. Než nejstrašnější divadlo viděli jsme v celách nemocných. Soudruzi, my jsme tam viděli živé mrtvoly, které měly sotva sílu zamumlati nám své žaloby, říci nám, že umírají hladem! Mrtví zůstávali mezi nemocnými po více hodin. Jeden nemocný ztíží v podobném případě zašeptal: »Umřel hladem. Brzo všichni my zde umřeme hladem.« Soudruzi, mezi nimi bylo mnoho zcela mladých lidí, kteří chtějí žítí a vidětí světlo slunce! Jestliže máme opravdu vládu dělnickou, takovéto věci neměly by existovati.

8. Plány bolševiků pro světovou revoluci. — Ruský bolševism jest pro naši civilizaci zrovna tak velikým nebezpečenstvím jako prušáctví a dokud nebude rovněž tak bez milosti vyhuben, jest nám připraveni se na nepokoje, stávky a revoluce všude. Vojenská německá strana pracuje beze vší pochyby k tomu, aby rozšířila bolševism až do Anglie, podávajíc bolševikům ruku. V této době doufají, že s ním budou doma hotovi, a že budou mítí prospěch z našich zmatků. Bolševická propaganda disponuje neobmezenými fondy. Žádná jiná země nemůže tak štědře podporovati svou tajnou službu. Z toho následuje, že agenty bolševiků možno naléztí i tam, kde se toho lze nejméně nadíti.

Č. 38.

Generál Knox ministerstvu války.

(Telegram.)

Omsk, 5. února 1919.

Pokud se týká zavraždění carské rodiny v Jekatěrínburku, existují nová svědectví, z nichž vychází na jevo, že byly dvě strany v místní radě, jedna, která chtěla zachrániti carskou rodinu, a druhá, která byla řízena pěti židy, z nichž dva chtěli, aby byla popravena. Tito dva židé, jménem Vaïnen a Safaroy, přidružili se k Leninovi, když tento konal svou cestu napříč Německem. Pod záminkou, že ruští hlídači ukradli 70.000 rublů, byli odstraněni z domu mezi 8. a 12. Byli nahrazení třináctičlennou hlídkou. Deset bylo Lotyšů a tři

židé, z nichž dva jmenují se Laipont a Jurovski. Třetí jest jména neznámého.

Mimo dům byl komandantem této hlídky zločinec, jménem Madoyedov, který byl usvědčen z vraždy a zhárství v r. 1906 a ze znásilnění malého pětiletého děvčátka v r. 1911. Vězňové byli probuzeni ve 2 hodiny z rána. Řekli jim, aby se připravili na cestu. Pak byli zavoláni do dolního pokoje. Jurovski jim přečetl rozsudek sovjetu. Po přečtení pravil: »A tak váš život dospěl ke konci.« Na to pravil car: »Jsem připraven.« Očitý svědek, který zatím zemřel, řekl mi, že carevna a její dvě starší dcery poznamenaly se křížem. Usmrcení stalo se ranami z revolveru. Dr. Botkin, komorná, sluha a kuchař byli zabiti v tomtéž pokoji se sedmi členy carské rodiny. Ušetřili toliko synovce kuchařova, chlapce to čtrnáctiletého. Vrahové uvrhli mrtvolu do šachty uhelných dolů. Téhož rána vydáno bylo nařízení povražditi členy carské rodiny v Alapajevsku, což bylo i vykonáno.

Č. 39.

Pan Alston hraběti Curzonovi.

(Přijato 12. února.)

(Telegram.) Vladivostok, 10. února 1919.

Co následuje, jest zpráva konsulárního agenta v Jekatěrinburku z 8. února:

Z výsledku svědků, náležejících rozmanitým třídám lidu, byla získána následující svědectví: Bolševici pronásledovali všechny třídy obyvatelstva, které je nepodporovaly nebo neuznávaly jejich vládu. Domácí prohlídky, rekvisice a zatčení byla podnikána kdykoliv za dne i za noci pod záminkou politické nutnosti. Vše to končilo hromadným pleněním. Každý, kdož měl více nežli 10.000 rublů, byl nucen na frontě kopati příkopy pro červenou armádu. Zde jim hrozila smrt pro nejmenší přestupek a byli vydáni na milost červené gardě, skládající se často z cizinců. Mnoho z těchto osob bylo povražděno. Osmnácte mírumilovných občanů, mezi nimi kněží, doktoři, advokáti, obchodníci a dělníci, bylo za-

vřeno v Jekatěrinburku jako rukojmí a pak zastřeleno, aniž vznesena jakákoliv žaloba proti nim. Pět a šedesát občanů z Kamišlovky zakusilo tentýž osud. Vdovy těchto lidí, žádající mrtvolu svých mužů, musely vyslechnouti potupné nadávky a posměch bolševiků.

Mužici v okresích bolševických, kladoucí odpor proti rekvirování vlastního dobytka a statků, byli uvrženi do vězení. Devadesát jich bylo povražděno. Mužikům zapalovány také domy nad hlavou. V jediné vesnici bylo spáleno na sto domů. Náčelníci bolševiků v Jekatěrinburku vedli hýřivý život, naprosto v nesouhlase s učením jimi propagovaným. Často si přivlastňovali veliké sumy, za něž slavili pravé orgie. Podplácení, prodejnost a vydírání peněz bylo velmi vyvinuto mezi bolševickými funkcionáři a mezi lidmi z červené gardy.

Bolševici potlačili zvláště orthodoxní duchovenstvo a náboženství. Čeští vojáci dosvědčují, že blízko Khanu ukřižovali otce a sestry člověka, sloužícího v národní armádě. Postříleny byly celé rodiny, jichž členové sloužili v národní armádě. Jest v rukou dosti svědectví, že zločiny bolševiků v Jekatěrinburku a jeho okresu nedají se srovnati s počtem a povahou ukrutností, spáchaných v Permu a v okresu permském.

Č. 40.

Pan Alston hraběti Curzonovi.

(Telegram.)

Vladivostok, 13. února 1919.

Pan T... právě sem přišel z Jekatěrinburku. Pravil, že když byl v Permu, obýval tentýž dům, co veiko-kniže Michal a pan Johnson, jeho tajemník, který byl ruským poddaným.

Asi dne 16. června ve dvě hodiny z rána viděl, jak je čtyři lidé »milice« nebo policie permské vyvádějí. Jest přesvědčen, že byli zabiti. Předcházející zprávy o násilnostech bolševiků v Permu byly panem T... potvrzeny. Pravil, že bylo jejich obvyklou metodou zavíratí obchodníky a opět je propouštěti na svobodu, když po každé byli zvýšili výkupné. Na konec pak obchodníky přece zastřelili.

Č. 41.

Konsul ve výkonné službě Bell hraběti
Curzonovi.

(Telegram.) Helsingfors, 12. února 1919.

Dozvídám se z dobrého pramene, že velkoknížata Pavel Alexandrovič, Dmitrij Konstantinovič, Nikolaj Michajlovič, Jiří Michajlovič, již byli nejdříve v Petrohradě uvězněni, byli převezeni 29. ledna 1919 do pevnosti petropavlovské, kde téhož dne bez dalšího vyšetřování byli zavražděni červenou gardou ranami z revolveru. Práví se, že princezna Palej, vdova po zemřelém velkoknížeti Pavlovi Alexandroviči, unikla z Petrohradu po zavraždění velkoknížete.

Č. 42.

Generální konsul Bagge hraběti
Curzonovi.

(Telegram.) Oděsa, 13. února 1919.

Časté plnění tlup bolševických, vraždění pozemkových vlastníků, dokonce i sedláků majících pouze několik jiter, stvořily zde velmi povážlivý stav. Následkem všeho tcho nedostává se namnoze zrna pro jarní csev v Ukrajině. Poněvadž spotřebovali asi 70% z množství nutného pro celou plochu, nebude žádných žní, jestliže se neucíní okamžitá opatření, aby bylo zrní nahrazeno dovozem z Kubánska nebo odjinud. Z toho vzejde strašný hlad. Tento stav věcí postihuje mužiky stejně jako veliké statkáře, z nichž většina musila prchnouti do pobřežních měst. Hlavní podmínkou záchrany Ruska před hladem jest udržení pořádku v území, obsazeném »Jižním Ruskem«. Tisíce selských vlastníků s trochou morální a fysické podpory bude schopno odolávat tlupám lupičů, ať již jméno jejich, za které se skrývají, je jakékoliv.

Tito mužici žádají především, aby soukromé vlastnictví půdy, takové jaké existuje nyní, prohlášeno bylo

za nedotknutelné až do doby, kdy celá otázka bude rozřešena. Bez této jistoty nechtějí prováděti osev, aby neriskovali, že někdo jiný zmocní se žně.

Tato otázka jest velmi naléhavou, neboť polní práce začne na jihu ve třech nebo čtyřech týdnech.

Č. 43.

Sir Eliot hraběti Curzonovi.

(Přijato 20. února.)

(Telegram.) Vladivostok, 19. února 1919.

Co následuje, jest zpráva konsula v Jekatěrinburku: Počet desercí v červené armádě stoupá a mužici bolševického Ruska se bouří, když mají býti mobilisováni. V gubernii penzenské a v okresích Ohansku a Sizranu byly selské vzpoury. Vzpoury sborů nedávno mobilisovaných byly v Tambově, Kursku, Kazani, Nižním Novgorodě a jiných městech.

Podle udání jednoho ruského zajatce, vracejícího se z Německa, byly vzpoury proti bolševikům mezi Vjatkou a Glazovem. Třicet ortodoxních kněží bylo pobito od bolševiků v Ose. Pět set ruských důstojníků vracejících se z Německa, bylo zastřeleno v Menzelinsku.

Č. 44.

Sir C. Eliot hraběti Curzonovi.

(Přijato 23. února.)

(Telegram.) Vladivostok, 22. února 1919.

Co následuje, jest zpráva, již obdržel konsulární agent v Jekatěrinburku o 71 obětech zavražděných bolševiky. Zpráva má datum z 19. února:

Obětí číslo první až osmnácté jsou občané Jekatěrinburku, z nichž tři první byli moji osobní známí. Byli uvrženi do vězení, aniž by byl nějaký důvod obžaloby proti nim. Ve 4 hodiny z rána 29. června byli odvedeni (ještě s jedním, takže jich bylo dohromady devatenáct) na místo půl míle vzdálené od města, kam se odváží

smetí z Jekatěrinburku. Bylo jim nařízeno postavit se do řady podél příkopu čerstvě vykopaného. Čtyřicet lidí ozbrojených, v civilních šatech, kteří, jak se zdá, patřili ke komunistické milici, vystřelili a zabili osmnáct vězňů. Devatenáctý, p. Čistoserdov, unikl zázrakem ve všeobecném zmatku. Protestoval jsem s ostatními konsuly v Jekatěrinburku proti této brutálnosti. Bolševici nás odbyli, abychom se starali o vlastní záležitosti a pravili, že vězňové byli zastřeleni z pomsty za smrt jejich soudruha Malicheva, zabitého na frontě od Čechů.

Vězňové pod číslem 19. a 20. jsou z 12 rolníků, zavřených, protože odmítli podporovat vládu bolševickou. Byli vhozeni za živa do díry, kam se vylévají žhavé šlaky z továren Verhisetského blízko Jekatěrinburku.

Těla byla poznána od jejich soudruhů rolníků.

Vězňové pod čís. 21. až 26. byli zatčeni co rukojmí a zastřeleni v Kamišlově 20. července.

Vězňové pod čís. 27. až 33., obžalovaní ze spiknutí proti vládě bolševické, byli zatčeni 16. prosince ve vesnici Trojick v gubernii permské. Byli odvedeni na stanici permské dráhy Silvu, a tam jim byly ranami šavli rozpočeny hlavy. Svědkové vyprávějí, že oběti měly ze zadu krk do polovice rozříznutý a že hlava vězně (číslo 29.) držela jen za malý kousek kůže.

Vězňové (čísla 34. až 36.) byli na počátku měsíce července s osmi jinými odvedeni z pole, kde byli zaměstnáni kopáním příkopů pro bolševiky, na místo blízko Ufaly, asi 80 kilometrů od Jekatěrinburku, a zavražděni od rudých gardistů ranami z pušek a bodáním bajonetů.

Mužové (č. 37. až 58.) ponecháni ve vězení v Irbitě jako rukojmí, byli zastřeleni 26. července. Ti, již nezemřeli po první ráně, byli doraženi bajonetem. Tito lidé byli střeleni po malých skupinách. Vraždění řídili námořníci a prováděli Lotyšů, kteří všichni byli opilí. Po vraždě vybírali bolševici dále výkupné od příbuzných těchto obětí, zatajujíce jim zločin spáchaný.

Muž pod čís. 59. byl zastřelen ve vesnici Klevenkinski, okres Verchotury, 6. srpna byv obžalován z agitace proti bolševikům.

Číslo 60. Vězeň byv přinucen vykopat si svůj vlastní hrob, byl zastřelen od bolševiků ve vesnici Merkušinski, okres Verchotury, 13. července.

Číslo 61. Vězeň byl ubit v polovici měsíce července blízko továrny Kamenského, poněvadž dovolil vyzvánění zvonů kostelních, nedbaje zákazu bolševiků. Jeho tělo bylo nalezeno s jinými v jakési díře. Hlava byla na polovic odříznuta.

Vězeň pod čís. 62. byl zatčen bez obžaloby 8. července ve vesnici Oetski, okres Kamišlov. Jeho tělo bylo nalezeno zahrabané ve slámě a ve hnoji. Vous mu byl vyrván, dlaně od rukou odříznuty a kůže lebky na čele rozřezána.

Číslo 63. Vězeň byl zabit po mnohém mučení (podrobnosti nejsou udány) 27. července ve stanici Anthracit.

Číslo 67. Vězeň byl zavražděn 13. srpna blízko vesnice Mironovka.

Číslo 68. Vězeň byl zastřelen od bolševiků před svým chrámem ve vesnici Korouvski, okres Kamišlov, za přítomnosti vesničanů, svých dcer a svých synů (datum není udáno).

Mužové pod č. 69. až 71. byli zabití v továrně Kaslinského blízko Kištimu 4. června s 27 jinými občany. Lebka čísla 70. byla roztříštěna tak, že byl mozek obnažen. Čís. 71. měl hlavu roztříštěnou, nohy a ruce zpřelámané a byl dvakrát bodnut bajonetem.

Zprávy tohoto telegramu jsou všechny z r. 1918.

Č. 45.

Šir Eliot hraběti Curzonovi.

(Přijato 25. února.)

(Telegram.)

Vladivostok, 24. února 1919.

Můj telegram z 22. února jest doplněn touto zprávou konsula z Jekatěrinburku:

Mrtvoly čísel 72. až 103. byly podrobeny ohledání. Patří 32 občanům, zavřeným jako rukojmí a vyvedeným od bolševiků s jinými devatenácti ve dnech, připada-

jících asi na 9. července, 7. srpna, 27. července atd. Všechny 51 bylo prohlášeno za jsoucí mimo zákon. Úřední lékařské ohledání těchto 51 těl (z nichž 32 jsou čísla 72. až 103. a 19 nerozpoznaných), nalezených v několika děrách (tři v Kamišlově), odhalilo, že všichni byli zavražděni ranami šavle, bajonetu a výstřely. Následující případy jsou charakteristické: číslo 76. má 20 lehkých poranění bajonetem do zad; číslo 78. 15 poranění bajonetem do zad, tři do prsou; číslo 80. poranění bajonetem do zad, roztržení čelistí a lebky; číslo 84. má obličej rozdrčený a zápěstí odděleno ranou sekery; číslo 89. má dva prsty odříznuté a poranění bajonetem; číslo 90. obě ruce useknuté v zápěstí, horější čelist rozseknutou, ústa z obou stran rozříznutá a poranění bajonetem na rameni; číslo 98. malík levé ruky a čtyři prsty pravé ruky uříznuté a hlavu roztržitou; číslo 99. dvanáct poranění bajonetem; číslo 101. čtyři poranění šavlí a šest bajonetem.

Tyto oběti nesmí býti zaměňovány se 66 dětmi, sebrnými v Kamišlově jako rukojmí a postřelenými strojními puškami blízko Jekatěrinburku na počátku července; jich jména nemožno zjistiti.

Č. 46.

Sir C. Eliot panu Balfourovi.

(Přijato 25. února.)

(Telegram.) Vladivostok, 24. února 1919.

Vláda v Omsku uveřejnila svolání ke všem demokratickým stranám, aby se spojily proti bolševikům. Přiměly ji k tomu tyto důvody:

1. Bolševici uskutečnili diktaturu jedné třídy; třídy ostatní postavili mimo zákon a vyhladověli je.
2. Bolševici zbavili vzdělané třídy hlasovacího práva nepřipouštějící všeobecné právo hlasovací.
3. Byrokracie nahradila správy municipální a komunální, které byly potlačeny.
4. Organizace politické nahradily soudní dvory.

Č. 47.

Generál Knox ministru války.

(Telegram.) Vladivostok, 2. března 1919.

Následující zpráva došla 26. února z Omska:

Stav dopravy na drahách jest kritický. Následkem nedostatku kovů, uhlí a náhradních součástek přestaly dílny pro stavbu a opravu materiálu železničního pracovatí. Oprava osob udržuje se toliko na línii nikolajevské. Na ostatních líních jezdí pouze vlaky vojenské a zásobovací.

Výroba papírových peněz stoupá nesmírně: 14.000 dělníků jest zaměstnáno v Petrohradě a v Penze nocí i dnem. 300 milionů poukázek rozličné hodnoty jest, zdá se, každého dne emitováno.

Mužici jsou velmi nepřátelsky naladěni vůči sovjetům a mnoho vzpour vzniká v rozličných místech. Disciplína stává se v armádě přísnější. Uvažuje se o návratu k epauletám a k pozdravu vojenskému.

V blízké budoucnosti zamýšlejí bolševici uzavřítí všechny chrámy. Tři kněží byli nedávno utopeni od červených v Osse.

Č. 48.

Generál Knox ministrovì války.

Vladivostok, 4. března 1919.

V jistém listě ve Vladivostoku byl uveřejněn interview s jakýmsi důstojníkem. Podává představu o zkáze Moskvy. Důstojník unikl přes frontu. Vyprávěl, že popravky a uvěznění, nemluvě ani o hladu, zimě a krádežích všech odrůd patří k denním zjevům života ve městě. Ulice jsou špinavé a nesjízdné, domy jsou rozbity granáty a vypáleny požáry. Sport kapesního zlodějství stal se modou. Jest považován za pouhou neúčinnou výstřednost. Důstojníků jest používáno ku pracem nejnižším, jako ku zametání ulic a k nakládání cihel na železničních stanicích. Jistý plukovník jest nyní ponocným. Během okupace Kukšu bolševiky byly ženy od šestnácti

do padesáti let mobilisovány, aby pracovaly a aby »uspokojovaly potřeby slávy a rozkvětu revoluce«. V Goroblagodatském červená armáda vrhla 44 mrtvol do studně. Byly objeveny později. Mezi nimi byla mrtvola kněze, několika mnichů a mladé dívky. V Blagovesčensku nalezeni byli důstojníci a vojáci oddílu torbolovského s jehlami gramofonovými vraženými pod nehty, s očima vylopanými a se známkami hřebíků na ramenech, na místech, kde se nosí epaulety. Jejich těla zmrzla jako sochy. Byla to strašná podívaná. Tito lidé byli povražďeni v Metzánovaji od bolševiků. Pak byla jejich těla odvezena do Blagověščenska.

Co následuje, jest text dokladu, náležejícího ruděmu komisaři, chycenému na frontě, jenž byl očitován v místním tisku:

»Stvrzuji tímto písemně, že nositel, soudruh Evdomikov jest oprávněn zmocnití se mladé dívky. Nikdo nemá práva nějakým způsobem tomu se protivití. Jest mnou opatřen plnými mocemi, což potvrzuji.«

Č. 49.

Sir Eliot hraběti Curzonovi.

(Přijato 7. března.)

(Telegram.) Vladivostok, 5. března 1919.

Co následuje, jest zpráva konsula v Jekatěrínburku z 3. března:

Následující jest výsledek bolševického vyšetřování v Permu:

Od počátku r. 1918 řídily továrny výbory dělnické, které chovaly ve svém středu zločince. Nezpůsobilost těchto výborů a demoralisace třídy dělnické přivedly průmysl k úplnému zastavení práce. Byly příčinou stoupenutí cen, čímž trpí všechno obyvatelstvo.

Bolševici rozrušili úplně vyučování ve školách, dávajíce učitele volití hlasováním, na kterém mají účastenství i žáci a školníci.

Právníci z prvního roku byli bolševiky jmenováni soudci náhradou za vypuzené členy soudních tribunálů.

Politika bolševiků jest charakterisována pronásledováním všech tříd společenských, podezříváných z nepřátelského smýšlení proti nim, obzvláště tříd majetných a rolníků.

Majetné třídy byly nuceny platiti velké dávky, ačkoliv majetek jich byl konfiskován. Mnoho jich příslušníků bylo uvězněno jako rukojmí pod nejmalichernější záminkou, aniž by jakákoliv žaloba proti nim byla vznesena. Zhusta se tak stalo z rozmaru nebo osobní nenávisťi bolševického komisaře. Ti, kteří nebyli zastřeleni, byli uvězněni za nejhorších podmínek a žili vždy v nejistotě smrti. Mezitím co byli taktó svobody zbaveni, byly jejich domy drancovány.

Ve vesnicích byly organisovány »výbory chudých«. V teorii byli členové voleni od mužiků. Ale bolševici nedbají výsledku voleb a jmenují skoro výlučně zločince. Kontribuce, rekvisice a jiné násilné činy postihují se strany bolševiků mužiky, mající ve svém držení něco země nebo jiný majetek. Z toho povstávaly vzpoury mužiků, potlačované od bolševiků drancováním, pustošením a vražděním ve velkých rozměrech, jako na př. v Sepytchiji a Pystoře v okresu ohanském v polovici srpna 1918.

Dělníci, kteří nesouhlasili s bolševiky, musili snášeti totéž nakládání jako mužici. Asi sto jich bylo zastřeleno v Motovilykách blízko Permu v prosinci 1918, poněvadž protestovali proti chování se bolševiků. Obzvláště trpěli mužici, když rudá armáda ustupovala. Bolševici odváželi s sebou plodiny, odváděli koně a dobytek a ničili všechno náradí zemědělské a jiné movitosti, jež nemohli odvézti. Pronásledování protivníků bolševiků dosáhlo vrcholu zuřivosti po atentátu na život Lenina, ačkoliv již před tím bylo pravou hrůzovládou.

Komisary byli dělníci beze vzdělání ve stáří od 20 do 30 let, kteří odsuzovali lidi ke smrti, aniž by byli formulovali žalobu proti nim a často sami dokonce zúčastňovali se činně při popravě svých obětí.

Úřady ruské jsou teprve v počátcích vyšetřování bolševických zločinů. Jest to proto, poněvadž jest neseť snadno obdržeti přesné zprávy o počtu osob zabitých, ačkoliv podle nás dosahuje tento počet výše několika

tisíc pouze v gubernii permské. Pravidlem byly oběti zastřeleny, také však často utopeny nebo zabity ranami šavle. Vyskytalo se vraždění ve skupinách 30, 40 a 60ti-členných, jako na př. v Permu a Kunguru.

Zavraždění často předcházelo mučení a jiné projevy ukrutnosti. Dělníci v Omsku dříve než byli zastřeleni, byli bičováni a tlučeni pažbami a kusy železa, aby na nich vynuceno bylo svědectví. Oběti byly často přinuceny vykopati sobě samým hrob. Někdy je katové postavili tvář ke zdi a stříleli na ně vícekrát ze zadu z revolveru blízko jejich uší, nezabíjejíce jich nežli až po značné době. Dosvědčili to ti, již to přežili.

Mezi oběťmi byly mladé dívky, letité ženy a ženy těhotné. Příklad slečny Bakujevové jest toho příkladem. V prosinci 1918 tato 19letá slečna byla obžalována z vyzvědačství. Byla mučena. Poranili ji bajonetem a pak v ráně třináctkrát pomalu zbraň otočili. Byla nalezena později mužicky ještě živa. Nyní skoro uzdravena vypravovala nám sama o svém utrpení.

Bolševíci projevovali zuřivou nenávist k církvi a k duchovenstvu, plenili kláštery (na př. Bjelogorodský a Bielogorský); přeměnili kostely ve veřejná shromaždiště a v továrny, pronásledovali a vraždili kněze a mnichy. Ze 300 kněží, kteří žili v osvobozených částech diecese permské, 46 jich bylo od bolševiků zabito.

Č. 50.

Sir Eliot hraběti Curzonovi.

(Přijato 26. března.)

(Telegram.) Vladivostok, 21. března 1919.

Co následuje, jest zpráva konsula v Jekatěrínburku z 20. března:

Dokončili jsme nyní naše šetření o bolševicích. Obdrželi jsme od ruských úřadů svazky aktů, obsahujících skoro sto výpovědí svědeckých, sebraných od ruského konsula a podávajících důkazy nezvratné, 20 fotografií ukrutností, spáchaných bolševiky a jiné doklady přesvědčující. Osoby všech tříd, obzvláště mužici, chodí

stále na britský konsulát dosvědčovati vraždy svých příbuzných a jiná ukrutenství, která ve své zuřivosti spáchali bolševici.

Ale poněvadž jsem nucen obmeziti svou práci, abych dokončil svou zprávu, musím ustati ve sbírání dalších svědectví. Podrobnosti udané v mých nedávných telegramech jsou charakteristické pro způsob, kterým bolševíci popravovali nevinné občany.

Z důvodů nahoře udaných přestanu posílati Vám nová jména, ač-li nebudete si žádati opaku.

Z obdržených zpráv vyplývá, že vraždy a drancování spáchané od bolševiků během jejich ústupu nabyly rozměrů nejstrašlivějších.

Č. 51.

Výtah ze zprávy jistého anglického kaplana.

S příchodem rakousko-německé armády do jižního Ruska posledního jara moje poznání bolševiků vstoupilo do nové fáse.

Nejprve jsem bydlel po více měsíců v Oděse za doby hrůzovlády, kde obyvatelstvo otupělé a oloupené násilím bylo přinuceno podrobiti se brutální a despoticke samovládě bolševické.

Město koupalo se v krvi. Vraždy a násilí na ulicích a v domech přiházely se každého dne, ba každé hodiny. Obchod byl ochromen, krámy vyloupeny, buržoasie pozavírána, mučena a popravována po stech s ďábelskou ukrutností. Konsulové spojenců opustili město s většinou cizinců, když bylo rozhodnuto povraždití všechno obyvatelstvo, patřící ke třídě inteligence. Začátek byl učiněn vyhubením 108 rodin. Ale tato poslední brutalita nedozrála k činu díky příchodu vojenských sborů centrálních mocností. Beze vši pochyby byly ohavné skutky kvapně se hromadící konány z předem promyšleného pođnětu tajných německých agentů, aby rakouské sbory nebyly na pochodu přijímány jako nepřátelé, nýbrž naopak jako osvoboditelé, přicházející zachrániti lid před tyranii bru-

tálnější všeho, co Rusko v tomto oboru bylo doposud seznało. Tento plán měl úplný úspěch, neboť rakouské sbory byly vítány jako zachránci.

Tento úskok byl velmi dobře připraven. Nic nebylo ponecháno náhodě. Každý odpor efektivní armády byl znemožněn, poněvadž na systematické popichování německých agentů bylo předem povražďeno nesmírně mnoho ruských důstojníků. Pochod do Ukrajiny byl novou fází starých piklů Vídně, které se byly vyvinuly během posledních čtyřiceti let, plán to expanse na východ a přístup k Černému moři.

Na počátku třídenní okupace Oděsy rakouskými sbory, byli vojáci posláni, aby se procházeli po městě; měli nařazeno bratřiti se s obyvatelstvem, chovati se s nápadnou zdvořilostí, mírniti se a odpovídati na všechno přátelské předcházení si se získávající zdvořilostí.

Ruské bolševické vojsko uprchlo, když Rakušané se blížili. Loďstvo černomořské opustilo město z rána v den okupace Oděsy. Některé lodí byly tak naloženy kořistí, že se mohly sotva pohybovati. Značná část nejhorších bolševických zločinců z celého okresu, se smutně proslulými tlupami vrahů a lupičů při hlavních silnicích, unikla na lodí. Dvě loďní mužstva, zavraždívší nedlouho před tím své důstojníky, nedovedla řídití své lodí a musila čekati, až jim pošlou pomoc z ostatních lodí. Admiralská loď bolševická přijala na palubu veškerý personál dvou největších bordelů města s jejich hudebními sbory.

Během tří dnů, předcházejících příchodu Rakušanů, spustili bolševici s carské yachty »Alma« a s křižníku »Sinope« potápěče, aby vyčistili přístav a vytáhli přitěžji zatížená těla povražďených důstojníků, jichž bylo kolem 400 usmrceno, většina po střídavém mučení horkou parou a vystavování proudu ledového vzduchu. Ostatní byli pečení za živa, přivázáni jsouce na prkna, pomalu posunovaná do ohnišť pecí oddělenými nárazy vždy o několik palců dále. Takto zahynul generál Churmakov a mnoho jiných mých známých. Těla, vytažená z vody, byla spálena v pecích lodí, aby nezůstala žádná stopa, jež by mohla býti ukázána Rakušanům.

Leden 1919.

Č. 52.

O d p, M. . . hraběti Curzonovi.

(Přijato 8. února.)

Moskva, 12. ledna 1919.

Mám čest Vás zpravití o tom, že otázka potravin v Moskvě přiosťruje se každého dne čím dále tím více. Dle jména má obyvatelstvo tohoto města dostávati potraviny na lístky. Byly zavedeny lístky tří kategorií a množství pohotových potravin dělí se v poměru následujícím:

Kategorie 1., dělníci rukou . . .	4
» 2., » mozkm . . .	3
» 3., ti, kteří nepracují . 2	

Nicméně nesnáz jest v tom, že není jiných potravin na rozdílení kromě černého chleba a že množství nyní přidělovaného chleba, ve výměře poloviny libry na kategorii první, tří osminy na druhou a čtvrtiny na třetí, jest zcela nedostatečné k životu.

Chce-li kdo jiné potraviny, musí je kupovati od spekulantů za přemrštěné ceny, při čemž prodavač i kupec riskují, že jim bude za to uložena vysoká peněžitá pokuta nebo že budou v případě udání uvězněni, neboť obchod s potravinami jest přísně zakázán. Tisíce mužů a žen vypravuje se každého dne daleko na venkov hledati zásoby, pak se zase vracěji do města a uvádějí takto ve zmatek pravidelnou dopravu na železných drahách.

Rozhodně není to lehká věc dopravití zásoby do Moskvy, neboť vojáci vojenského řetězu prohledávají na venkovských stanicích zavazadla cestujících a berou si dle své vůle z toho, čeho se jim zdá býti příliš mnoho. Pro ilustraci výše cen za živobyti, prosím Vás, abyste připojil seznam potravin, jež možno ještě obdržeti, s udáním cen.

Cena potravin v Moskvě:
(za 1 ruskou libru)

černý chléb	12— 14	rublů
bílý chléb, jehož nemožno dostati		
výražek z ječmene	15— 16	»
výražek z pšenice	20— 25	»
mouka	15— 20	»
rýže	40	
brambory	4— 5	»
mrkev	3— 4	»
cukr	90—100	»
máslo	100—120	»
čaj	90—100	»
olej slunečnicový	40— 45	»
koňské maso	12— 16	»
hovězí maso	27— 30	»
skopové maso	30— 35	»
vepřové maso	40— 45	»
slanina a naložené maso	70— 80	»

V pravdě jest nemožno obdržeti kdykoli tyto potraviny dokonce i za tyto ceny.

Č. 53.

Lord Kilmarnock hraběti Curzonovi,
(Přijato 24. února.)

V Kodani, 17. února 1919.

Milorde,

dovoluji si Vám zaslati jako přílohu překlad dvou zpráv o ukrutnostech, spáchaných bolševiky v provinciích baltických. Byly mi dodány provisorní vládou estonskou.

Příkládám rovněž sedm fotografií obětí vraždění bolševického ve Wesenbergu a v Dorpatě, pocházejících z téhož pramene.

Znamenám . . .

Kilmarnock.

Příloha.

Ukrutnosti bolševiků v Estonsku.

Dodatečné zprávy.

25. prosince zastřelili bolševici dozorce Karu, správce a oekonomu Sitau z panství Kilti. Oběti byly před smrtí ukrutně mučeny. Kromě toho byli zastřeleni spisovatel Woldemar Rosenstrach a tři jiné osoby. Podle zprávy náčelníka útočné eskadrony, poručíka Jakobsena, bolševici zavraždili 26. ledna dva bratry, Slesfrika a Hanse Kokamaly z Piksaare. Roztřístili hlavu prvního dvěma ranami sekerou a zastřelili druhého. Nadto oloupili oběti o šaty a obuv a roztrhali jejich prádlo, jež nebylo pro ně k žádnému užitku, poněvadž bylo prosáklé krví.

V Sagnitzu v okrese walkském byli od bolševiků zastřeleni vrchní lesní Hesse a účetní Wichmann. Mimo hroby těchto dvou obětí bylo odkryto sedm jiných na témže místě.

Krvavá lázeň ve Walku. — Bolševism zuřil ve Walku více než všude jinde, neboť panství bolševiků trvalo zde mnohem déle. Počet jimi zavražděných osob jest veliký. Přesné číslo jest ještě neznámo. Přibližně odhaduje se na 350 až 450 osob. Více než 600 až 700 osob bylo bolševiky odvezeno.

Podle zprávy obyvatel okresu byli tito nešťastníci zavražděni na cestě. Vraždy byly provedeny tímže způsobem jako všude jinde. Nešťastníci, náležející rozmanitým třídám společenským, byli zatčeni pod všeho druhu záminkami, drženi ve vězení několik dnů a pak ve skupinách 20 nebo 30 lidí vyvedeni za město na místo popravy, kde hroby již byly pro ně připraveny.

Každé noci dvacet až třicet osob bylo popraveno bez výslechu i bez rozsudku. Před zastřelením byly oběti mučeny vším možným způsobem. Všechny mrtvolky nesly stopy bodnutí bajonetem a poranění kulemi. Hlavy jsou roztříštěny, kosti zpřelámany. Dokonce ještě po smrti, když mrtvolky byly již tuhé, bolševici usekávali ruce a nohy a lámali kosti obětí. Nahnali takovou hrůzu míst-

ním obyvatelům, že títo se ani neodvažují mluvit o činech bolševiků. Z té příčiny jest nesnadno obdržeti přesné zprávy o ukrutnostech ve Walku.

Jistý estonský voják u kavalerie byl uvězněn od bolševiků a měl býti popraven s mnohými jinými ve Walku. Kule bolševiků, které zabily tolik jeho soudruhů, netrefily jej a jemu se podařilo po skončeném vraždění utéci ze společného příkopu. Pohlédme, jak popisuje jednu z těch hrozných krvavých lázní:

»Vzali nám naše čepice, bluzy a pláště. Pět a třicet ozbrojených bolševiků nás obklopilo, aby zamezilo každému pokusu útěku. Svázali nám ruce na zádech. Mimo to byli jsme svázáni po dvou, při čemž jednotlivé páry byly spojeny dlouhým provazem, takže jsme postupovali jsouce všichni přivázáni na jeden provaz. Takto jsme byli přivedeni na místo smrti. Když jsem protestoval proti barbarskému tomu jednání, udeřil mne bolševický důstojník dvakráte karabáčem do hlavy a pravil: »Na vás je kulka příliš dobrá, měly by vám býti před smrtí oči vyloupány.« Na povel vystřelili bolševici salvu. Svázaná skupina padá k zemi. Byl jsem také stržen od ostatních, ačkoliv jsem nebyl zasažen. Bolševici čtyřikráte opakovali výstřel na lidi na zemi ležící. Na štěstí, mne rány znovu chybily. Pak se na nás popravčí vrhli jako divoká zvířata, aby nás oloupili. Kdokoliv projevil znamení života ještě, byl zabít ranami bajonetu a pažbou. Dělal jsem tak nehybného, jak jsem to jen dovedl. Jeden z bolševiků vzal mi boty. Jiný pohlédl na mé punčochy. »Dobré punčochy« zamumlal a stáhl mi je.

Sděluje se z Werra:

Rychlost, se kterou sbory estonské zabraly Werro, zachránila život více než dvěma stům osobám. Ve vězení zde bylo 183 osob, kterým byl uchystán tentýž osud jako obětem v Dorpatu 14. ledna. Všechny seznamy byly již sdělány. Ale červená garda uprchla, jakmile se estonské sbory přiblížily. Pouze hlídači vězení zůstali. Otevřeli brány vězení. Dohromady 100 osob mělo býti zastřeleno ve Werru, blízko ruského hřbitova, jezera Kazeritzschen a reduty Kirrumpäh. Při příchodu pomoci nebylo ještě mnoho hrobů naplněno a mnoho mrtvol leželo na sněhu.

Bylo také více žen zastřeleno a zvláště strašlivým bylo zavraždění slečny Imgard Kupffer.

Podáváme seznam jmen lidí, o kterých jest zjištěno, že byli zabiti ve Werru: holič Kuns, správce R. Pihlak, majitelé domů Kond a Wierland, hajný Matson z Erastweru, pastor Sommer a Hr. Wreemann. Jména většiny obětí jsou neznáma, neboť většinou nenáleželi do Werra, nýbrž byli přivedeni ze sousedních měst a zastřeleni. Bolševici chovali také v tajnosti počet a jména svých obětí. Bylo již poznamenáno, že podle bolševických novin, »Tööline«, byl jistý počet protirevolucionářů povražděn ve Werru 14. ledna. Nyní obchodník P... z Põhvy, který byl veden na smrt se zmíněnými oběťmi, ale který nicméně unikl, přinesl podrobnější zprávu. Vypravuje následující: 24 lidí odsouzených na smrt bylo dovedeno k jistému jezeru. Zde obdrželi rozkaz, aby se svlékli a běželi do domu. Oběti uposlechly, než sotva ukázaly svá záda, bolševici vypálili na ně salvu. P... se zachránil tím, že se vrhl v příhodný okamžik na zem. Bolševici domnívajíce se, že jest mrtev jako ostatní, odešli. Tehdy P... se zdvihl a odešel. Tři nebo čtyři oběti zachránily se tímto způsobem, zatím co ostatní byly od bolševiků skutečně zastřeleny. Několik dnů po ústupu z Dorpatu zastřelili bolševici tři osoby jménem (Täkk, Waltin a Antzow. Podle později došlých zpráv byli od bolševiků zastřeleny osoby následující: správce Hansen z panství Arzäl blízko Oderpäh se svým synem a pan Seen, statkář ze Saarjerwa u Põhve.

Z Walku bylo sděleno, že mezi ostatními zastřelili bolševici policejního inspektora Kocha a bývalého praporčíka Rudolfa. Odvezli s sebou následující osoby: pastora Wühnera, Unse Jänesa, Michelsona; kněze Protopopova, Sirnise a kupce Wassilije.

Č. 54.

Hlavní obsah zprávy o vnitřní situaci v Rusku.

Následující jest výťah ze zprávy o vnitřní situaci v Rusku obdržené od p. K..., člena dělnické unie angli-

ckých typografů, jenž opustil Petrohrad 9. ledna 1919. Pan K. . . . byl též členem dělnické unie ruských tiskařů; cestoval po celém Rusku. Jsa dělníkem, byl přijímán všude. Následkem toho měl výjimečnou příležitost studovati stávající poměry sovjetského Ruska. Vyskytly se zprávy z rozmanitých pramenů o rostoucí opozici proti moci bolševiků u jisté části ruského lidu. Líčení pana K. . . . potvrzuje tyto zprávy.

1. P o m ě r y v e m ě s t e c h. — Od počátku listopadu r. 1918 vzrůstala nechuť proti bolševikům mezi rozumnou částí dělnické třídy v Petrohradě, Moskvě a v jiných centrech. Za prvních dnů moci byli bolševici s nadšením podporováni od dělnické třídy ve městech, ale později nejosvícenější mezi nimi byli přesvědčeni o nezdaru pokusu bolševického o sociální reformu. Nicméně zůstali dle jména bolševiky. Není totiž jiné volby od té doby, co bolševici mají v moci zásoby potravin a všechny zbraně země. Na potvrzení předcházejícího cituje pan K. . . . projevy smýšlení, jež mu byly sděleny členy personálu různých továren. Uvádí případy stávek ve velkých továrnách, jako v závodech Putílovských, Obuchovského, Treugolnika (to potvrzeno jest i zprávami z jiných pramenů).

Všechny továrny jsou pod kontrolou rady hospodářského života lidu. Komisarj jsou lidé nezkušení. Je veliký nedostatek dobrých dělníků, z čehož plyne, že výroba tovarů silně se zmenšila, v jistých případech až na 10% produkce prvotní.*)

2. P o m ě r y n a v e n k o v ě. — Změna stejného druhu nastala v chování majetnějších mužiků. Nejprve dostalo se novotám bolševiků dobrého přijetí na venkově, neboť tam bylo roztrpčení proti Angličanům. Proto vznesena žaloba, že chtějí využití Ruska ke svému prospěchu. Toto chování změnilo se však, když byly zřízeny »výbory chudých«. Výbory tyto skládaly se z nejhorších

*) Nové potvrzení opozice existující prý v jisté části dělnictva proti právu bolševickému bylo nalezeno v nedávném letáku, ohlašujícím, že 60.000 dělníků stávkuje v Petrohradě a žádajícím konec bratrovražedné války a zavedení svobodného obchodu.

elementů vesnic, sesílených bolševiky z měst. Dosáhly toho, že život na venkově stal se nesnesitelným.

Rádní mužici, aby odpomohli tomuto stavu věcí, rozhodli se vstupovati do těchto výborů s úmyslem vykonávati vliv na ně. V mnohých případech se jim to zdařilo. To přivedilo změnu ve zřízení výborů, a úřady sovjetské vlády nepokusily se znovu získati své moci v tomto směru.

Téhož času nepřátelské chování mužiků proti Angličanům zmizelo. Na mnohých místech bylo vysloveno přání, aby Angličané přišli a vysvobodili Rusko z moci bolševiků.

3. Z n o v u p r o c i t n u t í n á b o ž e n s t v í. — Jiným důležitým činitelem ve stávajících poměrech bylo silné procitnutí citů náboženských ve městech a na venkově. Jest to pravděpodobně výsledkem změny smýšlení, přiveděného hromadným pronásledováním a vražděním kněží bolševiky.

Změna chování v tomto směru projevuje se velikým vzrůstem návštěvy v kostelích, která v prvých dnech moci bolševické obmezovala se hlavně na ženy, a vzrůstající odvahou kněží v jejich projevech proti bolševikům. K předcházejícímu jest podotknouti, že kněží jednají s rostoucí beztrestností, která zdá se nasvědčovati tomu, že bolševici mají strach, aby si neodcizili veřejné mínění v této otázce.

4. P r o t i b o l š e v i c k á s p i k n u t í. — V souhlase s tím, co předchází a jako doklad vzrůstající vnitřní opozice proti bolševikům, jest zajímavo zaznamenati, že podle radiotelegrafické zprávy bolševiků ze 14. února bylo odkryto spiknutí levých sociálních revolucionářů proti bolševikům.

Sídlem generálního štábu spiknutí byla Moskva. Bylo zjištěno, že náčelníci, kterými byli Steinberg, Trutovskij, Protapovič, Rosenblum a pí. Spiridonova, byli zatčeni a že se hnutí na oko úplně předešlo.

Zjistilo se, že přesvědčující dokumenty ukazují, že cílem těchto levých sociálních revolucionářů bylo zvrátiti vládu sovjětů a zříditi vládu celého Ruska. Jako úvod měly býti provedeny atentáty proti náčelníkům sovjětů.

To se však mělo státi nezávisle od místních organizací, aby celé hnutí bylo uvarováno před kompromitováním.

Byly pokusy o vyvolání protibolševické propagandy v armádě a mezi mužiky, kteří měli býti podníceni k vzpouře. Hlavní podniky této organizace byly podle všeho řízeny proti Bělorusku, čili v listu »Naš Puť« (orgán levých sociálních revolucionářů ve Vilně). Na Bílé Rusi protibolševická agitace byla již počala a bylo zjevno, že cílem zmíněné organizace bylo zmocnění se moci při odchodu sil německých.*)

Č. 55.

Zpráva pana J...

Podávaje tuto zprávu, chci vyložití v následujících odstavcích poměry panující nyní dle mého názoru v částech známého mi Ruska, to jest v gubernii vladiměřské a moskevské:

1. Potraviny a jejich ceny.
2. Mzdy.
3. Dráhy.
4. Vyučování.
5. Tisk.
6. Poměry a cítění široké veřejnosti.
7. Obchod a podmínky průmyslu.

1. Jest vůbec nesnadno obdržeti potraviny jakéhokoliv druhu a jest nutno podnikati výpravy, chce-li jich někdo trochu získati. Ceny jsou abnormálně vysoké a v mnohých případech zcela nedostupné všem třídám.

Jest zaveden systém přidělovati potraviny na lístky, než množství, vykázané na osobu, jest různé podle společenské třídy, k níž náleží.

*) Jest příznačno, že téhož času, kdy toto spiknutí nabývalo půdy, členové levých sociálních revolucionářů, původně náležející k konstítučnímu shromáždění v Ufě, vyjednávali s vládou sovětů o připojení se k této. Není jasno, až do jakého stupně tito bývalí členové konstítučanty reprezentovali skutečně stranu levých sociálních revolucionářů.

Klasifikace pro chleba jest následující:

1. Dělníci konající ruční těžkou práci, dostávají na den tři čtvrtiny libry černého chleba; 2. ti, již konají práci méně těžkou, polovinu libry denně; 3. zaměstnaní psaním čtvrtinu libry denně, a osoby žijící z kapitálu pouze osminu.

Uvádím doleji ceny v Moskvě v době mého odjezdu. Ti, již je nemohou platiti, musí se buď odříkati anebo konati dlouhé cesty na venkov, kdež se pokoušejí obdržeti potraviny laciněji, než to stává se nyní čím dále tím obtížnější.

Černá mouka stojí 500 až 600 rublů za jeden pud (40 anglických liber). Jest velmi nesnadno ji obdržeti. Přivázejí ji do Moskvy ve množstvích dvou až tří pudů Mešetčnikové (lidé, kteří chodívají do Jižního Ruska, kde kupují mouku za 60 až 100 rublů, již pak přivázejí do Moskvy a prodávají za cenu nahore udanou).

Mouku bílou nelze vůbec dostati.

Maso lze dostati ve velmi malých množstvích za ceny následující:

Maso pro polévku 25 rublů za libru.

Skopové 30 až 40 rublů za libru.

Vepřové 60 až 70 rublů za libru.

Maso koňské stalo se nyní velmi vzácným a lze ho velmi nesnadno dostati v ceně 18 rublů za libru.

Maso psí: v Moskvě otevřeli krámy pro prodej tohoto masa. Cena byla 6 rublů za libru.

Dostati cukr v ceně 60 nebo 65 rublů za libru jest velmi nesnadno.

Čaj stal se velmi vzácným, dokonce i za cenu 150 až 200 rublů za libru.

Máslo, lze-li je obdržeti, stojí 120 rublů libra, ale nyní ve skutečnosti nelze je obdržeti. Žádné jiné mastidlo není na prodej mimo jakýsi rybí tuk, kterého jedině v kuchyni možno použiti.

Brambory: tyto lze nyní velmi nesnadno obdržeti a tu jedině za cenu 160 až 200 rublů za pud.

Mléko jest vpravdě velmi vzácným.

Oves je velmi nesnadno k dostání; cena 240 rublů za pud.

Následující plodiny nelze dostatí za žádnou cenu: kávu, kakao, rýži a obilí.

2. Mzdy vzrostly značně a přece situace dělnické třídy stala se horší.

Příčinou toho jest, že kupní hodnota peněz klesla v míře, v jaké mzdy zvýšeny nebyly.

Mzda dělníků mlynářských obnášela před válkou 20 až 40 rublů měsíčně. Nyní dostávají 200 až 500 rublů měsíčně. Před válkou stál chléb 180 rublů za puď a maso 15 kopejek za libru. Srovnání s cenami nynějšími ukáže, že dělníci jsou nyní v postavení mnohem horším nežli dříve. Mohu říci s jistotou, že mnozí z nich to chápou a že by se s radostí navrátili do bývalých poměrů, kdyby to bylo možné.

3. D r á h y. — Pro nedostatek materiálu a technických znalostí, nutných k provádění oprav, pro vzrůstající nedostatek paliva a pro pokles produktivnosti železničních zaměstnanců, způsobený špatnou administrativou, desorganizací a nedostatkem disciplíny, zmenšuje se kvapně počet lokomotiv a zásoby pohyblivého materiálu. Poněvadž naproti tomu vzrůstá počet osob chtějících cestovati, jsou všechny vlaky velmi přetěžovány a cestující jsou namačkáni tak těsně, že skutečně nemohou se hýbatí. Stalo se nutným používatí k provozu osobních vlaků těžkých nákladních lokomotiv z nedostatku strojů lehkých. Vozy, jakých se nyní jediné užívá, podobají se našim nákladním vozům pro zvířata. Tyto nákladní vozy jsou tak naplněny, že ani slušností nelze dbáti, ježto lidé musí v nich ztráviti často 36 hodin a někdy i více, aniž za svou potřebou mohou sestoupiti pro stěsnanost spulucestovatelů. Za těchto poměrů doprava po železné dráze musí jednoho neb druhého dne přestatí úplně.

4. Vyučování přestalo ve skutečnosti existovati. Žáci mají předsedu a výbor, rozhodující všechny případy, jež se vztahují ke škole. Ve většině škol byly otevřeny jídelny. Děti dostávají jídlo zdarma a ve skutečnosti chodí do školy jen proto, aby dostávaly potravu.

Ale na mnohých místech byly jídelny zavřeny pro nečistý a odpuzující způsob, jímž jídlo bylo předkládáno. Ze své vlastní zkušenosti znám případ, kdy taková jídelna v malém městě gubernie vladiměřské byla zavřena proto, poněvadž děti se nakazily nemocí venerickou následkem odpuzující nečistoty náčiní, používaného pro požívání potravin.

5. T i s k. — V Moskvě vycházejí pouze dva deníky: »Izvěstija Sovjetu« a »Pravda«. Tyto listy jsou řízeny zřejmými bolševíky. Jest na jevě, že obsahují pouze mínění a řeči, jež mohou prospívati věci bolševiků. Není dovoleno uveřejňovati něco, ať jest to cokoliv, co odporuje nebo kriticky se staví vůči bolševismu. V měsíci lednu začal vycházeti ve středu týdeník titulovaný »V perjud«. Patřil sice straně menševiků, ale vědělo se, že jest pod kontrolou bolševiků. Bylo tedy dovoleno, aby vycházel a články v tomto listě směly býti psány s trochou větší volností. Ale list byl zastaven po čtvrtém čísle. Obecným míněním jest, že kdyby bylo dovoleno uveřejňovati pravdu toliko po dobu jednoho týdne, že by lid úplně procitl.

6. P o m ě r y a c í t y v e ř e j n o s t i. — Trpíce špatnou výživou, nedostatkem paliva a velkou zimou, ztratíve rovněž skoro veškeru naději v pomoc spojeneckých národů, kterou po tak dlouho čekali plní úzkostí, upadli lidé patřící k svobodným zaměstnáním a k obchodu ve stav zoufalosti, resignace a netečnosti ke všem otázkám, vyjímaje otázku potravin.

Opíraje se o svou vlastní zkušenost, mohu tvrditi s jistotou, že nejméně 80% obyvatelstva kraje, kde jsem přebýval, zahrnuje v ně třídu inteligence, dělnictva a rolnictva, jest smýšlení silně opozičního proti nynějším náčelníkům vlády a proti bolševismu. Fakt, že mnoho z těchto lidí vstoupilo do rudé gardy, není sám o sobě dokladem důvěry v bolševism nebo ve vládu. Vstup do ní stal se ve většině případů proto, poněvadž není jinak naděje obdržeti potraviny nebo jiné předměty jiným způsobem nedosažitelné, anebo proto, poněvadž dotyčný podléhá nynějšímu systému nucené mobilisace.

Znám osobně mnoho důstojníků bývalé armády, jež přinutil vstoupiti do armády bolševické strach před následky, které by postihly jejich blízké a jejich rodiče, kdyby odmítli tak učiniti. Kdyby důstojník bývalé armády opomenul vyhověti vyzvání vstoupiti do stávající bolševické armády a kdyby unikl zatčení, byla by pravděpodobně potrestána vězením nebo ještě hůře jeho žena a jeho děti v případě, že jest ženat, a jeho otec nebo jeho matka v případě, že jest svobodn. Všichni tito důstojníci jsou přísně střeženi. Každý, kdož zastává důležité místo, má politického komisaře stále nad sebou, a jemu nutno předkládati všechny vydané rozkazy, aby jim byly před vypravením schváleny. Důstojník, jehož lojalita jest podezírána, bývá okamžitě zastřelen.

Deserce důstojníků a mužstva jest veliká a vzrůstá stále. A všichni ostatní, důstojníci i vojáci, jsou vpravdě přeběhlíky, neboť by přešli na stranu každé zevnější moci, která by jim poskytla ochrany a výživy.

Před mým odjezdem z Moskvy objevil se tyf zkosiv mnoho lidí. Rozšířil se velmi rychle. Byla obava, že na jaře a v měsících letních rozšíří se tato nemoc v míře všechny výpočty přesahující. Když jsem odjížděl, byly nemocnice plné a nemocní leželi na podlahách a na chodbách.

7. Obchod a poměry průmyslové. — Soukromý obchod neexistuje více. Otevřeny jsou jedině krámy bolševiků.

Surovín jest málo a lze je nepadno dostatí, následkem čehož mnoho továren a přádelen musilo zastaviti práci. Opatřování surovinami závodů spřádajících len bylo dáno do rukou ústředního textilního výboru. Na příště nebude lze si opatřiti suroviny přímo. Ačkoliv výbor byl v činnosti již po několik měsíců, neobdržel jsem do doby svého odjezdu žádné suroviny pro svou přádelnu. Měli jsme zásob pouze na dva týdny. Byl to zbytek velikého skladiště.

V minulém roce měli dělníci dozor nad všemi přádelnami. Jako příklad přijatých metod vyličím doleji poměry v přádelně, kde jsem byl generálním ředitelem.

Přádelna ta zaměstnávala 6500 dělníků, z nichž dvě třetiny byly ženy a třetina muži. Nejprve zvolili dělníci své zástupce do dělnického výboru. Výbor byl 24členný. Členové tvořili tři podvýbory:

1. výbor pro dozor, složený ze 6 členů,
2. výbor pro výživu, složený ze 4 členů,
3. výbor pro zpravodajství, složený ze 4 členů.

Zbývajících deset tvoří předsednictvo neboli radu. Předsednictvo zasedalo každého dne v domě, nacházejícím se na dvoře přádelny, od devíti hodin z rána až do tří hodin odpoledne. Předseda výboru dělnického předsedal vždy ve schůzích předsednictva. Úlohou předsednictva bylo přijímatí všechny žaloby dělníků a vyřizovati je ve prospěch dělníků, ať již žaloba byla rozumná čili nic.

Výsledek toho byl ustavičně neužitečné a unavující vsahování do vnitřní správy přádelny.

Stěžoval-li si na př. tkadlec, že se nit číslo 14. dá špatně zpracovati, tu nakázalo se předvolanému chefu oddělení surovin, aby vydal lepší materiál, aniž by se uvažovalo o škodě, způsobené takovým postupem.

Byly sváděny ustavičné bitvy o to, aby zabráněno bylo předsednictvu páchatí takové škodlivé činy.

Úlohou dozorčího výboru bylo dohlédati na veškerou koupí a prodej vztahující se k přádelně.

Bez podpisu členů výboru nesměla býti vyplacena žádná suma peněz za dodané zboží nebo za vykonanou práci.

Nic se nesmělo koupiti bez jejich souhlasu a členové výboru konali sami všechny nákupy předmětů v okrese. Poněvadž pak tito lidé neměli žádné představy o kvalitě zboží, kupovali velmi často předměty kvality horší za cenu vyšší nežli by byl zaplatil specialista.

Oni dohlédají na každou činnost a zasahují ustavičně do správy. Lidí zaměstnané touto prací zneklidňují a unavují tou měrou, že se stávají neschopni plniti svou úlohu a ztrácejí veškeren zájem a všechnu iniciativu.

Výbor pro výživu zaměstnává se opatřováním a rozdělováním potravin. Členové jsou ustavičně na cestách po kraji, vyhledávajíce prameny nákupu, ale jejich úsilí zůstává bez velkého úspěchu. Mívají proto velmi málo, co by rozdělovali.

Úkoly výboru pro zpravodajství jsou trochu nejasny, ale zdá se, že záleží na prvním místě v propagandě zásad socialistických, již provádějí kupováním literatury povahy socialistické pro dělnické kluby. Na druhém místě musí pečovat o zábavu dělníků pořádáním koncertů, tanců atd. Zdá se, že členové zmíněných výborů velmi po tom baží, aby byli vyzváni generálním shromážděním nebo svým vlastním výborem vykonatí nutnou cestu do jiného města nebo okresu z jakéhokoli důvodu: když jsou totiž na cestě s pověřeným úkolem, dostávají 50 rublů denně kromě své denní mzdy, což jest placeno z fondů továrny. Velmi často obdrží okrouhlou sumu ve formě zpropišného, když konají nákupy pro továrnu. Všechny tyto výbory, ačkoliv byly na počátku zvoleny většinou dělnictva, jsou nyní ve skutečnosti voleny sebou samými, neboť většina dělnictva jest tak otupělou, tak apatickou a tak unavenou celým bolševickým systemem, že si nedá práci, aby šla hlasovat. Volby dějí se obyčejně na schůzích, na kterých z celého počtu 6500 není více přítomno, nežli 300 dělníků nebo dokonce méně. Členové výboru obyčejně ustanovili předem, kdo bude zvolen. Volby jsou řízeny těmi, kdož je podporují.

Všechny tyto výbory ztrácejí brzy důvěru a přízeň těch, kteří je zvolili. Ale nové volby dopadnou obyčejně tak, jak jsme právě vylíčili a tatáž věc se opakuje znova.

Т з о х о в о и в ы б о р ы. — Mimo zmíněné již výbory byli při každé službě zvoleni tři nebo pět dělníků do výboru této služby. Dělníci tvořící tento výbor, byli zbaveni své obvyklé práce a dostali kancelář v dotyčném oddělení. Jejich prací jest navštěvovati své oddělení, udržovati pořádek a dávatí rozkazy o tom, co se má a co se nemá činiti.

Ve vydávaných rozkazech bývá ředitel dotyčného oddělení často úplně ignorován. Nic se nemůže při rozmanitých pracích podniknouti, aniž by členové výboru nebyli informováni a aniž by nesouhlasili. Z té příčiny jsou ustavičné třenice a nedorozumění. Na př. ředitel shledá nutným, aby se jisté práce provedly, výbor mu to však nepovolí, anebo zase naopak. Ve většině případů ztrácí správa odvalu a neprotestuje, neboť kdyby jednala proti výboru, svolá se generální shromáždění dělníků, jež se usnese, aby ředitel nebo dílovedoucí, který jednal proti dělníkům, byl zbaven svých funkcí. Takové usnesení se vykoná.

V mém vlastním případě předešel jsem tomu při mnohých příležitostech, aby se tak dalo s mými řediteli, svolav výbor a sděliv mu, že kdyby zbavil ředitele dotyčného oddělení funkcí, že opustím své místo a odejdu z prádelny. Tato hrozba mívala žádaný účinek až do října 1918. Mohl jsem tak jednat, neboť jsem věděl, že většina mých dělníků si mě velmi vážila a mně důvěrovala, majíc v paměti, že během 20 let ztrávených v prádelně v Rusku nikdy jsem nejednal ve zlosti a že třeba velmi přísný, vždy jsem se snažil býti spravedlivý. V říjnu 1918 shledal jsem, že jest v mém vlastním zájmu bydlet v Moskvě. Od té doby nenavštěvoval jsem prádelnu nežli jednou za měsíc.

V době po tomto mém rozhodnutí byli svých funkcí zbaveni dva mužové. Jeden byl ředitelem našich rašelinářů, druhý byl jedním z vrchních zaměstnanců. V lednu 1919 byla prádelna úplně nacionalisována, a dělníci obdrželi rozkaz zvoliti si ředitele z pěti osob. Byl jsem prvním ředitelem zvoleným od dělníků; pouze dva ze 6500 hlasovali proti mně.

Zaznamenávám tento fakt, abych ukázal, že moje hořejší tvrzení, že jsem byl v úctě a vážnosti u svých dělníků, nebylo bezdůvodné.

Doleji podávám několik krátkých přehledů o výši produkce před a po revoluci.

Při osmnáctihodinové zaměstnanosti továrny bylo před revolucí denně vyrobeno zboží: předemého 1000 až 1100 pudů denně,

tkaného 800 až 8500 kusů lněného plátna ve velikosti 55 až 60 aršínů každý kus.

V zimě 1918—1919 vyrobeno bylo při šestnácti-hodinové zaměstnanosti továrny, denně zboží:

předěného 450 až 500 pudů denně,
tkaného 400 kusů denně.

Výše této výroby byla výjimečnou. V jiných průdelnách našich končin byla výkonnost mnohem horší. V posledních devíti měsících byly finance průdelny spravovány následujícím způsobem: abychom obdrželi peníze na mzdu atd., připravovali jsme účty za hotové zboží, abychom je předložili textilní centrále, která nám dala 75% hodnoty účtu a zadržela zbytek až do dodání zboží podle instrukcí textilní centrály. Pak bylo vyplaceno zbývajících 25%.

Když byl předkládán účet, požadovali také podrobný rozpočet dotyčné zásilky.

Doufaje stále ve změnu systému kontroly nad průdelnami a máje za to, že stávající systém nemohl trvati věčně, měl jsem jediný cíl zachovati ve skladištích co možná nejvíce manufakturních výrobků, aby v případě, že by bývalý vlastník znovu byl oprávněn ujmouti se držby, bylo pohotově zboží, které by se rychle zpeněžilo a umožnilo vlastníku pokračovati v práci v průdelně. Byla to jediná možná cesta chrániti statky bývalého vlastníka. Když jsem opustil zmíněnou průdelnu, měli jsme ve skladišti vyrobeného plátna v ceně 30 milionů rublů.

Cizinci jako já zůstávali na svém místě tak dlouho, jak bylo vůbec možno, v naději na návrat normální vlády v Rusku a v odevzdání statků v ruce bývalých vlastníků.

Č. 56.

Důst. B. S. Lombard hraběti Curzonovi.

Stan důstojníků.

8, Rothsay Gardens, Bedford,

Mylorde,

23. března 1919.

prosím, aby Vaše Excellence přijala následující podrobnosti o bolševismu v Rusku.

Byl jsem po deset let v Rusku. V Petrohradě prožil jsem celou revoluci. Strávil jsem šest týdnů v pevnosti Petro-Pavlovské, ja před tím po čtyři roky kaplanem u námořníků ponorek královské milosti v Baltickém moři, a byl jsem na podzim r. 1917 ve styku s IX. armádou ruskou v Rumunsku, navštěvuje misse a nemocnice britské. Měl jsem velkou příležitost studovati metody bolševické.

Pramenem bolševismu byla německá propaganda, kteroužto úlohu převzali nyní mezinárodní židé. Němci vyvolali nepořádky, aby uvedli Rusko v chaos. Natiskli spousty papírových peněz, aby peněžité podporovali své plány. Bankovky (mám některé ukázky) mohou býti snadno poznány dle zvláštní značky.

Jejich zásady jsou tyto:

naprosto zničiti všechny idee patriotické a nacionalistické rozšiřováním učení o internacionále, jež mělo úspěch u nevzdělaných mass dělnických tříd;

zabrániti všemi možnými prostředky utvoření se moci vojenské; postupovali tu, rozšiřující myšlenky o světovém míru a podporující odstranění disciplíny ve vojstě;

udržovati massy pod vlivem špatné literatury socialistické;

vykoupiti všechny nacionalisované banky a otevřati všude poboční závody bank státu německého pod názvy a tituly sociálními, zastírajícími jejich pravý poměr;

pokusiti se o dočasné ochuzení a oslabení třídy selské, vyvolati národní pohromy, jako epidemie (rozšíření cholery posledního léta mělo tento původ), úplné vypálení vesnic a usedlostí;

rozšiřovati mezi dělnickými třídami učení o socialistické správě podniků, dodávati odvahy jejich úsilí zmocniti se těchto podniků, aby pak po jejich úpadku převedli je do rukou německých;

rozšiřovati ideu šestihodinové až osmihodinové denní práce se mzdami o mnoho zvýšenými;

zničiti všechnu konkurenci, namířenou proti nim;

potlačiti každou snahu inteligence nebo jiných skupin o nějakou nezávislou akci a nelekati se při tom žádného prostředku;

zaplavití Rusko agenty a jinými zástupci Německa a utvoříti hustou síť agentur a kanceláří, které by šířily v masách idee a nauky, diktované v kterémkoli okamžiku z Berlína.

D ů s l e d k y. — Všechn obchod byl ochromen a krámy musely býti zavřeny. Židé stali se vlastníky většiny obchodních domů. Strašlivé výjevy z hladu stávají se ve venkovských okresích obvyklými. Venkované usmrcují své děti, aby nemuseli viděti, jak trpí. Ve vesnici na Dvině nedaleko Schlüsselburgu pověsila matka tři své děti. Měl jsem pohřeb v blázinci u Udelnaji blízko Petrohradu, a tam jsem v márnici viděl mrtvolu matky a jejích pěti dětí, jimž otec podřezal krk, poněvadž nemohl snést jejich utrpení.

V den, kdy jsem opouštěl Rusko, posledního října, uvažovalo se o nacionalisaci žen jako o hotové věci, ačkoliv bych nemohl dokázat (s výjimkou Saratova), že o tom byla nějaká vyhláška uveřejněna.

Vojáci počínají si nevýslovně ukrutně. Otec jednoho účetního úředníka, zaměstnaného ve vauxhallské továrně na motory, byl svázán a položen na koleje železné dráhy, kdež byl na kusy lokomotivou roztrhán, a sice proto, poněvadž byl v podezření, že zapálil něco na svém majetku.

V minulém měsíci srpnu byly potopeny dvě bárky, naplněné důstojníky. Mrtvolky byly vyplaveny na pozemky mého přítele, ležící u finského zálivu. Byly nainože po dvou nebo po třech svázány ostnatým poutem.

Když jsme byli ve vězení, byl z centrální stanice policie (Goročovaja, 2.) poslán červený gardista, aby dovedl pět vězňů do pevnosti. Jeden z nich, starý důstojník, nemohl jíti. Gardista jej zabil výstřelem z pušky a nechal jeho mrtvolu na mostě trojickém. Vrah byl za trest uvězněn v cele blízko nás. Jak se nakládalo s kněžími, nelze si ani představití. Osm jich bylo zavřeno v cele na naší chodbě. Někteří z nás viděli, jak starý

člověk jednoho rána dvakrát upadl pod ranami bez zjevného důvodu. Kněží bylo používáno ku pracem nejvíce ponižujícím, museli čistiti odpuzující vězeňskou nemocnici. Za posledních dnů život v Petrohradě stal se strašlivým snem.

Za prvních dnů r. 1917 se Rusové chlubil, že vykonali revoluci, při níž netekla krev. Nyní se jí v pravdě přesycují, zabíjejíce pro nepatrné příčiny. Na trhu, jenž leží na druhém břehu naproti mému domu, ukradla chudá žena, provázená svou vyhladovělou rodinou, malý kus masa z výkladu. Bez váhání obklopili ji červení gardisté a postavivše ji ke zdi, zastřelili ji. Řady červené armády hemží se lidmi, kteří mají po krk nynější vlády a kteří by se s radostí připojili k jakékoliv mocné armádě, vyslané zemi na pomoc. Ovšem váhali by, kdyby to nebyla armáda značně silná. Ale myslím, že klíčem situace jest otázka potravin. Pokud se týká zásob, jsou červené armády asi ve velmi bídném stavu. Kdyby byla v Helsingforsu skladiště, dalo by se s nimi jednati.

Znamenám se . . . atd.

Bousfied S. Lombard,
vojenský kaplan.

Č. 57.

Interviewy s příslušníky britskými,
navrátivšími se z Ruska.

Pan A. . . opustil Petrohrad v listopadu. Prohlašuje, že výroba se ve skutečnosti zastavila. V nejpříznivějším případě klesla o 50%. Továrny jsou řízeny komitétu. Výbor složený z menševiků vyrobí ještě jakž takž uspokojující množství zboží, ale výbory bolševické vyrábějí zcela nepostačitelně. Výbory byly původně volebné, ale nyní kooptují bolševici své stranníky nedotázavše se dělníků a vylučují členy, kteří nesouhlasí s bolševiky. Výbory jsou ve skutečnosti úplně spolitisovány. Znamená to rozmnožení byrokracie. Disciplína jest špatná, lidé zpozdují se často o hodinu neb o půl druhé hodiny.

Zodpovědní členové výboru nerozumějí potřebám přádelny a bolševici staví se na odpor tomu, aby byla placena síla technická. V květnu 1918 pokus výborů vytvořit vlastní organizaci byl tvrdě potlačen.

Pan B. . . . jenž žil na Rusi po celý svůj život a opustil Moskvu 8. února 1919, byl dotazován v ministerstvu zahraničních záležitostí při svém příjezdu. Podal následující informace:

Poměry vyživovací. — Poměry vyživovací stávají se každého dne horší. Vskutku jest nyní nemožno dosyta se najísti. Všude umírají lidé hladem. Před několika měsíci mohli si obyvatelé města koupiti potraviny u mužiků na venkově, ale to stalo se nyní nemožným, neboť mužici nechťejí přijímatí peněz za potraviny, které by mohli prodati. Za každou věc žádá se výměnou jiná. Peníze nejsou mužikům k žádnému užítku, ale ovšem šaty a nářadí mají pro ně cenu a tudíž panuje veskrze systém výměny.

Nejnovější ceny potravin jsou následující:

Moskva:

1 libra chleba	16	rublů
1 » bramborů	6	»
1 » másla	100—120	»
1 » slaniny	85—90	»
1 » oleje (užívaného místo másla)	45—55	»
1 pinta mléka	12	»
1 libra masa hovězího	30—35	»
1 » » vepřového	65—75	»
1 » » koňského	15—17	»
1 » » psiho	5—7	»
1 kočka se prodává za	6	»

Jsou nyní v Moskvě tři kategorie přidělové na místě čtyř, ale ani kategorie lidu nedostane vskutku ony potraviny, na které má právo. Dle určení měla by dostati první kategorie půl libry chleba denně, druhá tři osminy libry a třetí osminu libry. Nad to asi půl až celou libru ryb měsíčně, které obyčejně byly nezpůsobitelné k požívání; jeden a čtvrt až jeden a půl litru oleje měsíčně (náhradou za maslo), a asi půl libry mýdla měsíčně. To

jest vše, co dokonce i pro samu kategorii lidu bylo dosažitelné. Žádný druh mastidla nebylo lze dostati. P. B. . . . sám prodal libru mýdla za 35 rublů.

Ačkoliv takové hrozné poměry panují všude, jest Kreml přece dobře zásoben všemi druhy potravin.

Služka domu, kde bydlel p. B. . . . měla na Kremlu bratra, a ten jí řekl, že je tam hojnost šunky, bílého chleba, másla, salámu atd.

Nemocí. — Tyfus se rozširuje všude, takže nebezpečí jest den ze dne větší. Jest proto také mnoho tyfoidních horeček. Ale horším nebezpečím jest, že se vyskytl skorbit. Bolševici mají strach, aby tato hrozná nemoc nešířila se dále a odstřelují prostě každou osobu, trpící tímto zlem. Nedostává se léků, aby se mohli pokusiti léčiti lid a zjevně jest také veliký nedostatek lékařů.

P. B. . . . myslí, že jest více případů skorbitu v Moskvě nežli všude jinde.

Veliký nedostatek paliva. — Lidé velmi trpí zimou, poněvadž ve skutečnosti není žádného dříví pohotově. Pouze tři a půl stopy dřeva jest přiděleno měsíčně na jeden byt a ještě si lidé musí toto množství sami odtahati ze železničních stanic. Cena dříví v Nižním Novgorodě jest 200 rublů za sáh (cena oficiální). Kupuje-li se pod rukou (na trzích), stojí kolem 500 rublů. Průměrná teplota pokojů pohybuje se pouze mezi 43° až 45° Fahrenheita. Otázka paliva jest mnohem horší v Petrohradě nežli v Moskvě. Příčinou toho jest, že většina domů v Petrohradě má centrální topení, a když se jeho roury pokazí, což přichází se pravidelně, není možností dáti je spraviti.

Továrny a dělníci. Všichni dělníci jsou ve skutečnosti protibolševiky, ačkoliv mnoho z nich, aby se uživilo, musí pracovati pro bolševiky. Pan B. . . . odhaduje množství bolševiků z celého obyvatelstva ruského na 5 až 10%.

Bolševici platí dělníky velmi dobře, ale poněvadž cena životních potřeb úžasně vzrostla, jsou ve skutečnosti jejich mzdy vzdáleny toho, aby jim dovolily

přiměřeně žítí, i kdyby bylo lze obdržeti potraviny. Okrouhle dostávají dělníci na mzdě patnáctkrát až dvacetkrát více než dříve, cena živobytí však vzrostla asi 300krát až 1000krát více, nežli před revolucí.

Bolševici užívají v továrnách velmi tvrdých metod. Jestliže dělníci stávkují, továrna se zavře a původci se zatknou nebo dokonce někdy zastřelí.

V závodech »Sokolnický« (opravy tramwayí atd.) v Moskvě, počali dělníci stávkovati, poněvadž bolševici prohlásili, že nepracují dostatečně. Skončilo to tím, že továrna byla prostě zavřena a v novinách byla uveřejněna následující vyhláška: »Následkem poklesu výrobnosti v továrně Sokolnický, byla tato zavřena z rozkazu vlády.« Všechno to dokazuje, že výbory dělníků nemají skutečné moci, ježto bolševici jednají právě, jak se jim zlíbí, netázajíce se výborů.

U S. . . . , kde p. B. . . . , pracoval, chtěli bolševici pořádati demonstraci 25. října 1918. Slíbili zdarma oběd všem, již by přišli a pokládali ty, již odmítli, za lidi, provozující sabotáž. To vše, aby vůbec sehnali účastníky demonstračního shromáždění. Ve skutečnosti znamenalo to nátlak na lidi, aby je přiměli k účastenství na demonstraci.

V přítomné době není na Rusi mnoho továren, jež pracují. Většina musela práci zastaviti z nedostatku paliva. Těch několik továren ještě pracujících jest v činnosti pouze asi 3 dny v týdnu. Dělníci dostávají však úplnou mzdu. Často musí továrny na týdny práci zastaviti z nedostatku paliva a surovin. Po tuto dobu dostávají dělníci mzdu poloviční.

O t á z k y p o l i t i c k é. — Lid nezajímá se vůbec o politiku a jediným předmětem jeho hovorů jest otázka potravin. Všichni by přivítali intervenci Spojenců. Vskutku všechno jest lepší nežli vláda bolševická. P. B. . . . nemyslí, že by bylo zapotřebí mnoho vojska, neboť armáda bolševická nestojí za mnoho, a jakmile by Spojenci přišli, rozpadla by se na kusy. Jediným důvodem, proč důstojníci setrvávají v armádě, jest to, že bolševici jim vyhrožují zastřelením jich žen, matek nebo sester, kdyby desertovali. Pan B. . . . mluvil s dů-

stojníky, kteří mu sdělili, že bolševici za tím účelem zjistili si adresy jejich rodin.

Menševickému listu »Vperjod« bylo dovoleno opět vycházeti po několik dnů. Byl však rychle potlačen. Objevil se opět později pod názvem »Vsekda v perjod«. »Izvěstija« napadá vždycky menševiky pro předstírané dorozumění, ač bolševici tohoto prostředku v takové míře užívali pro propagandu v cizině.

P o m ě r y v š e o b e c n ě. — Za povoz na nádraží platí se 120 rublů a dokonce i za tuto cenu jest velmi nesnadno jej sehnati.

Teror jest méně brutálním nežli byl, ale to je prostě proto, poněvadž lidé jsou mravně úplně zlomeni a neodvažují se dělati oposici.

V y u č o v á n í. — Žáci vyšších škol neplatí žádného školného a kterýkoliv mladík neb dívka ve stáří 16 let jest oprávněn navštěvovati universitu bez předložení vysvědčení, takže třeba by neuměl žák ani čísti ani psáti, přece může choditi do přednášek universitních. Tato nabídka vyučování neláká příliš příslušníky třídy dělnické, takže je to nejčastěji »inteligence«, jež má prospěch z tohoto zařízení.

Přes domnělé úsilí bolševiků zaříditi vyučování, nebylo nic provedeno do konce. Věci dostávají se ze stavu špatného do horšího. Byly založeny kluby dělníků, kam mohou dělníci choditi na přednášky atd. Jediným důvodem však, pro který tam chodí, jest číška čaje a řízek chleba, jenž se někdy během přednášky podává. Rovněž jediným důvodem, proč děti chodí do školy, jest snídaně, kterou tam dostávají.

C e s t a d o A n g l i e. — Pan B. . . . přijel do Anglie s dvanácti jinými Angličany. Bylo jim projíti mnohými velkými zkouškami, nežli se dostali z Ruska. Byli nacpáni do dvou dobytých železničních vozů. Na cestě z Moskvy do Petrohradu strávili 68 hodin místo dvanácti. Sami si musili udržovati oheň a sháněti vlastní palivo atd., a mimo to musili žvítiti strojníka. Za cesty jedna žena bolševicka prohlásila k p. B. . . . , že všichni zaměstnanci na železných drahách měli by býti zastřeleni, poněvadž jsou nepřátelé bolševiků.

Denně jezdí mezi velikými stanicemi pouze dva vlaky: jeden ráno a jeden večer. Vše, co se týče dopravy, jest v žalostném stavu.

Pan C. . . . , původně u T. . . . a Spol., a potom člen moskevské sekce angloruské, opustil Rusko 21. ledna 1919.

Továrny a dělníci. — Všechny továrny byly nacionalisovány. Toliko polovice z nich pracuje. Všichni jsou protibolševíky, jsouce velmi nespokojeni s podmínkami života a s prací v továrnách. Poměry jsou každým dnem horší. Velký počet lidí odešel na venkov, do vesnic neboť jest vskutku nemožno žítí ve městech.

Když p. C. . . . opustil angloruskou komisi, šel do továrny, kde byl dříve pracoval, aby žádal zaměstnání. Továrna však byla nacionalisována a žádost jeho zamítli, poněvadž prý jest protirevolucionářem (jakožto Angličan). Po jistou dobu bydlel p. C. . . . blízko přádelny na bavlnu, patřící p. L. . . . Všichni dělníci jsou protibolševíky a jsou velmi nespokojeni. Musí však pracovat pro bolševíky, aby mohli býtí živu. Továrna pracuje tři dny v týdnu při šestihodinové době pracovní. Často nutno zastavítí práci na jeden nebo dva týdny, neboť není v zásobě ani bavlny ani palíva. Jest nutno čekati až nová zásoba dojde.

Velmi často asi deset přádelen se sjednotí a pracuje pod společnou správou. To děje se proto, aby si přádelny mohli vyměňovati věci, jichž potřebují.

Jestliže se jedna z přádelen uzavře, propustí se vesničtí dělníci z ostatních přádelen a lidé z uzavřené zaměstnají se na jejich místě.

V Petrohradě jest více pokusů stávek nežli v Moskvě. To proto, že v Moskvě jsou dělníci bezprostředně pod mocí vlády a neodvažují se stávkovati. A kdyby i tak učinili, nezískali by ničeho, neboť vláda zastavila by jim vyplácení mzdy, propustila by mnohé a zkonfiskovala by pravděpodobně jejich chlebový lístek.

Moskva. — V Moskvě jsou všechny krámy zavřeny, vyjímaje krámy sovjetů. Všechny hotely jsou od dlouhé doby obsazeny odděleními červené gardy atd.

Bez zavedeného lístku nelze ničeho v krámech koupiti a lístek onen může obdržeti toliko dělník sovjetu a i ten musí choditi z jednoho místa na druhé, nežli mu lístek legalisují. Nejprve mu jej vystaví vlastní továrna, pak s ním musí do sídla svého odborového sdružení a tak dále, nejša před tím oprávněn koupiti na něj cokoliv. Člověk obyčejný nemůže koupiti nic.

Sovjety rekvirované kožichy byly prodávány v jejich krámech ze 200, 300 nebo 400 rublů. Následujícího dne tytéž kožichy byly prodávány na trhu zlodějů asi po 7000 rublech.

Pan C. . . . prodal velmi starý oděv (soukromou cestou, ježto veřejný prodej byl zakázán) a dostal za něj 600 rublů.

Služby boží nekonají se více v kostele, poněvadž není palíva pro vytápění budovy. Poněvadž zbylo nyní málo lidí, již touží býtí přítomni při službách božích, koná kněz náboženské obřady ve svém vlastním domě.

Posílá-li se rudá garda z Moskvý na frontu, dochází často ke vzpouře na nádraží a pušky musí býtí gardistům odnaty. Když konečně přijdu na frontu, zbývá často z původního počtu sotva polovice, poněvadž ostatní utekli. Rudí gardisté totiž rádi přijímají dobrý plat, nemají však chuti se bítí.

Divadla dosud fungují velmi dobře. Herci jsou osobami privilegovanými, byvše zařazení do první kategorie, atd.

Knihkupectví rozdělují na venkově zdarma knihy. V Moskvě lze knihy velmi lacino koupiti. Knihy se prodávají bez lístků. V Moskvě zbývá 50 až 100 Angličanů. Pan D. . . . , který žil v Rusku po tři nebo čtyři léta, opustil Moskvu 21. ledna 1919.

P. D. . . . dával po celý čas, co byl v Rusku, soukromé hodiny. Ale asi v posledním měsíci byl učitelem frančtiny na nižší škole v Moskvě. Důvodem proto bylo, že nemohl žítí s lístkem čtvrté kategorie. Odhodláni býtí na této škole umístilo jej do kategorie třetí.

Disciplína ve škole byla velmi špatná. Učitelé a žáci chodili tam jediné proto, že byli podělováni potravou.

Poměry zásobovací. — Tyto byly v pravdě velmi špatné. V Moskvě krámy s potravinami nejsou otevřeny. Lid v taji srdce jest smýšlení protibolševického, ale musí pracovat pro bolševiky aby mohl žít. Tyfus se šíří. Mnoho lidí trpí kožními nemocemi (p. D. . . sám to zakusil), způsobenými nedostatkem tuku. Z linií tramwayových a železných drah fungují pouze některé. Tramwaye musí často přerušit na den nebo dva jízdu pro hojně stávky a spory. Otázka paliva jest velmi palčivá a ještě se den ze dne zhoršuje. Někteří přátelé p. D. . . . neměli ničeho, na čem by si uvařili to málo potravin, jež sehnali, postrádající i benzínu i petroleje i dřeva. Lidé jsou nuceni často rozštípat židlice a stoly, aby se zahřáli.

Moskva jest nyní mrtvým městem. Velmi málo tramwayí jezdí, u většiny krámů jsou spuštěny závěsy a oznámení firem odstraněna. Celé město dělá dojem opuštěnosti. Ale podle mínění pana D. . . . jest nyní na ulicích bezpečněji, nežli bylo tomu před rokem. Nyní se již neplení a hrozí jedině zatčení na ulicích. Pan D. . . . myslí, že zbylo v Moskvě ještě 60 až 70 Angličanů. Literatura bolševická působí jistým dojmem na lid, jenž se však vzpírá plně jí uvěřiti.

Lidé očekávají jakousi intervenci se strany Anglie a doufají v ní. Přítomná situace jest nesnesitelná a vskutku všemu by bylo lze dáti přednost před vládou bolševickou.

P. E. . . ., tajemník banky, opustil Rusko 24. ledna 1919. Byl vyslechnut v ministerstvu zahraničních záležitostí 21. února 1919 a podal následující zprávu:

Poměry hospodářské:

Není možno žít v Petrohradě, neboť ceny jsou přímo skandální. Nyní jsou pouze dvě kategorie obyvatel první a druhá. První kategorie skládá se z lidí, pracujících v rozmanitých podnicích a organizacích bolševických, dělníci to rukou, jejich ženy a jejich děti až do dvanácti let. Druhá kategorie objímá všechny, již žijí z vlastní práce soukromé (ruční nebo duševní) a nežijí

z úroků kapitálu nebo kteří nežijí z výsledku práce druhých. Předstírá se, že rudé gardy patří do třídy první. Ve skutečnosti však tvoří pro sebe zvláštní kategorii, která jest vyšší nežli třída první nebo druhá. Oficiálně mají členové první kategorie dostávat libru chleba na den a členové druhé třídy čtvrtinu libry, ve skutečnosti však množství mění se ze dne na den dle stavu zásob. Třetí a čtvrtá kategorie prakticky zanikla. Následkem toho jest mnoho lidí, nenáležících do žádné kategorie. Bolševici uveřejnili statistiku, dokazující, že čtvrté kategorie nebylo třeba pro malý počet členů. Z toho plyne, že lid ze čtvrté kategorie byl buď vyhuben, buď přinucen pracovat pod řádem bolševickým, aby mohl žít. Před třemi měsíci bylo vyhlášeno dekretem, že všichni, kdož by chtěli vstoupit do první kategorie, musí napřed předložit potvrzení svého odborového sdružení. Nařízení to mělo v zápětí, že všichni lidé vstoupili do odborových sdružení a ježto tato jsou pod dozorem bolševiků, nabyli títo moci ještě nad větším množstvím lidí.

Lidé, náležející do kategorií, nesmějí nakupovati jinde nežli v krámech obecních (ve skutečnosti všechny ostatní krámy byly zavřeny).

Ceny za zboží byly posledního času v Petrohradě následující: libra chleba v krámech obecních za 1 rubl 50 kopějek. Jinde koupený stál 20 rublů (u rudých gardistů, u lidí »s pytle« atd.); máslo 75 rublů libra, je-li koupeno mimo obecní krámy, kde však nebylo žádných tuků vůbec. Cukr stál 1 r. 50 kop. za libru v krámech obecních (jednou za měsíc) a 80 rublů mimo. Maso bylo lze dostat někdy na trhu. Mělo se dávat jen na lístky, pravidelně však dostalo se na trhu pod rukou a to maso hovězí 23 r. libra, telecí 26 rublů a vepřové 45 rublů. Maso prodávali též tak zvaní lidé s pytle. Bolševici pokoušeli se zatýkati tyto lidi, kteří chodí od domu k domu, prodávající potraviny. Ti, již jsou zařazeni do určitých tříd, nedostávají pravidelně své vymeřené dávky a ani ono celé množství, na které mají právo. Výbor zásobovací uveřejňuje v novinách každého dne, co lze dostat na potravinách a jak veliké jsou přítomné dávky pro každou kategorií.

Poměry peněžní:

Jest velmi nesnadno vybrati si značnější summu peněz z banky. Bolševici dovolují sice vybrati si 1000 rublů měsíčně na běžný účet, ale to nyní spojeno jest se značnějšími obtížemi, poněvadž právě bylo vydáno nařízení, že každý musí napřed míti potvrzení výboru svého domu nebo jiné jakékoliv bolševické organizace, že skutečně potřebuje peněz. Než podplácením dosahovali lidé toho, že si mohli vybrati statisíce rublů. Všechny banky byly nacionalisovány a nyní jsou zcentralisovány. Nařízení, nedávno uveřejněné, poručilo, že má-li kdo běžné účty ve dvou nebo třech bankách, musí zvoliti si jednu a tam dáti všechny své peníze. Kdyby neuposlechl tohoto nařízení, všechny peníze propadly by konfiskaci. Tímto způsobem mohou bolševici o každém zjistiti, kolik má peněz. Jestliže si někdo po 1. lednu 1918 otevřel nový běžný účet, mohl v zásadě vybírat si tyto peníze svobodně. Ve skutečnosti tomu však tak nebylo. Když banky byly nacionalisovány, mohly se nové peníze vybírat dle libosti (zase pouze zásadně). Ale když asi před šesti měsíci bylo publikováno nové nařízení o centralisaci všech účtů, stav věci se tím změnil. Na příklad měl-li někdo 5000 rublů na nový účet a 100.000 rublů na starý účet, mohl spojit oba účty na sumu 105.000 rublů. Ale podle tohoto nařízení směl vybírat pouze do sumy 5000 rublů, ježto starý účet pokládal se za uzávěrkou postižený. Za přenesení účtu z jedné banky do druhé vybírali komisaři 25% dávkou.

Továrny. — V továrnách bývají často stávky, které se mnohdy musí potlačití zbraní. Jest tomu asi šest týdnů, co byla stávka v závodech Putilovských. Trocký ve své řeči otevřeně pohrozil, že použije násilí, jestliže lidé nenavrátí se k práci. Docílil toho, že stávka přestala. Došlo jen k několika zatčením.

Asi přede dvěma měsíci byly volby do dělnického výboru v závodech Putilovských, jež skončily většinou pro sociálního revolucionáře. Bolševici nechtěli dáti k tomu svůj souhlas. Měly býti nové volby. To ukazuje, jak bolševici vše kontrolují, nedbajíce dělnických vý-

borů. Jestliže dělníci stanou se tuze neodvislými, vláda zavře prostě továrnu. Jestliže nějaký výbor není bolševikům po chuti, stane se totéž, jestliže se nedá zvoliti nový výbor po chuti bolševikům. Všichni členové výboru musí býti komunisty nebo sympatisovati s komunisty. Často musí továrna zastaviti práci pro nedostatek paliva nebo nějakých součástek strojových. Lidé však, kteří jsou taktó zbaveni zaměstnání, obdrží povolení ke klidu práce.

Výbory domovní. — P. E. . . byl členem výboru svého domu, aby se dostal do druhé kategorie. Hlavní úlohou výboru bylo, dohlížeti na zachovávání nařízení bolševických. Výbor jest za to zodpověden, zdali se tyto předpisy plní. Ne-li, bývá pokutován nebo uvězněn. Výbor jest nucen kupovati každého dne noviny, aby mohl sledovati nařízení, neboť bolševici uveřejňují je pouze prostřednictvím novin. Taktó jsou všichni nuceni čísti noviny a ježto smí vycházeti pouze noviny bolševické, šíří se propaganda bolševiků ve všech vrstvách.

Poměry všeobecné. — Na všech ulicích jest pusto. Chybí ruch a život. Něvský prospekt jest prázdný, většina krámů jest uzavřena. Ale v ulicích panuje pořádek dokonalý, není více ani loupení, ani krádeží.

Nyní není téměř poprav. Morální síla lidu jest totiž příliš podlomena, nežli aby mohl dělati opošici.

Všechny restauranty jsou zavřeny, vyjímaje restauranty a kavárny obecní. V obyčejné kavárně šálek čaje bez mléka a cukru stojí 1 rubl, a káva 3 r. 50 k.

V kostelích konají se ještě náboženské obřady a celkem jsou hojně navštěvovány. Návštěvníky jsou většinou ženy, ale v předvečer Nového roku bylo přítomno také mnoho mužů. Kněží, kteří byli ve čtvrté kategorii, nejsou nyní v kategorii žádné.

Intervence. — Podle pana E. . . vitality by lidé intervenci Spojenců. Myslí, že 50.000 mužů byla by síla dostatečná, aby jí bolševici nemohli klásti vážný odpor. Důstojníci rudé gardy byli by jistě mezi prvními, již by k nám přeběhli. Všichni zde doufají a modlí se, aby Spo-

jenci intervenovali. Byli by všude přijati s otevřenou náručí.

F i n s k o. — Rusové, přecházející z Ruska do Finska, bývají nyní na hranicích ve většině případů posíláni do Ruska zpět, ač-li nemají ve Finsku veliký vliv.

Pan F. . . . , navrátilví se z Vladimíru, udává, že jeho továrna byla ještě v chodu až do dne jeho odjezdu z M. . . . , to jest 6. února. Před revolucí vyrobilo se 1.100 pudů (asi 17.600 kg) přize denně, a 800 kusů látky.

Poslední čísla výroby lednové byla: 550 pudů (asi 8800 kg) přize denně a 500 kusů látky.

Ze 6500 dělníků nebylo více nežli 200 přesvědčených bolševiků. Většina byla udržována na uzdě čistým terorem. Jaký dovedl být, toho byly dokladem mnohé případy v obvodu 40 km kolem M. . . .

Když mužící odpírali dodávati obilí a dobytek a pozdvihli se, aby bránili své vlastnictví, tu brzy objevily se síly bolševické v sousedství a byl-li kladen odpor, celá vesnice to zaplatila zkázou. Obyčejně se mužící vzdali při prvním výstřelu. Tehdy jistý počet podněcovatelů býval zastřelen na místě a jistý počet odveden do vězení v Moskvě.

N a k a ž l i v é n e m o c i . — Tyfus rozšiřuje se kvapem v hlavních městech a na venkově. Na jeden vlak příjezdějící z Kazaně do Moskvy připadá obyčejně 20 případů. Na nádraží kurském v Moskvě nemocní tyfem leží v čekárnách. Nemocnice jsou tak přeplněny, že nemocní umísťují na chodbách.

P o m ě r y z d r a v o t n í . — Na místech, kde lidé se schází, jako na nádražích, trzích atd. jsou zdravotní poměry strašné. Až nastane čas tání, nakažlivé nemoci, které již za zimních mrazů nesmírně se rozmohly, budou přirozeně zuřiti ještě prudčeji.

D o p r a v a . — Na dráze kazaňské jezdí denně jeden osobní vlak obojím směrem. Tato linie dopravovala dříve 40% zásob do Moskvy. Nyní průměrně vypravuje každého dne tři nákladní vlaky obojím směrem.

R u d ě a r m á d a . — Nikdo nechce nyní vstupovati do rudé armády, vyjímaje nejhorší elementy lidu,

Jestliže branec uteče ještě v místě, kde byl odveden, uvalí brutální nakládání na své rodiče nebo svou ženu. Bolševici tyto i někdy zastřelí. Než deserce přiházejí se často během pochodu na frontu. Za těchto poměrů bolševici nemohou vyhledati jejich rodiče a musí je nechat s pokojem. Pan F. . . . myslí, že jedním z důvodů, proč se bolševici bijí, jest, že prorazí-li nepřátelské linie, najdou obyčejně velké zásoby potravin.

Č. 58.

P o k r o k b o l š e v i s m u v R u s k u .

Pamětní spis pana B. . . .

R u s k á ú s t a v a . — Bolševici měli již dosti času, aby provedli skoro úplnou organizaci ústavy. Rusko bylo rozděleno na čtyři spojené republiky:

1. Komuna Severu,
2. » Západy,
3. » Středu,
4. » Volhy.

Do první náleží gubernie petrohradská, archangelská, vjatská, vologdenská, část gubernie pskovské, novgorodské, čerepovecké a olonecké; do druhé náleží gubernie vitebská, smolenská a pskovská; do třetí gubernie moskevská, orelská, kurská, tulská, tverská, nižní novgorodská voreněžská; čtvrtou tvoří gubernie kazaňská, simbirská, saratovská a permská.

Každé město má svou radu zvolených (sovjet) a svou komisi pro potírání protirevoluce, lichvy a sabotáže. Mimo to každý okrsek má rovněž svůj sovjet (sovdep) a svou mimořádnou komisi. Tyto ústavy vedou všechny místní záležitosti. Jsou však ve všem podřízeny autoritě ústředního centrálního výboru, sídlícího v Moskvě. Všeruská mimořádná komise pro potírání protirevoluce atd. sídlí také v Moskvě. Předpokládá se, že členové těchto organizací byli zvoleni všeruským kongresem delegátů dělnických, selských, rudé gardy, námořníků a kozáků. Zahraniční záležitosti jsou pod

výhradním vedením Čičerina. Ústřední výbor jest složen následovně:

Lenin, prezident.

Trocký, vojenský a námořní komisař.

Čičerin, zahraniční záležitosti.

Spiez, komisař práce.

Podrovský, vnitřní záležitosti (bývalý profesor dějin v Moskvě).

Lunačarský, výchova.

Něvský, komisař silnic a dopravních cest. Dřívější inženýr v ministerstvu.

Ulianová, žena Lenina, sociální poradce.

Stučka, spravedlnost (bývalý člen petrohradského soudního tribunálu).

Tziurupa, ministr vyživovací.

Bonč-Brujevič, obchod.

R u d á a r m á d a. — Vojenské sbory bolševické v Petrohradu a okolí nečítaly dne 25. října 1918 více nežli dvě divise. Výbory plukovní byly potlačeny a jejich moc byla přenesena na komisaře, pověřené dohledem na politickou morálku vojska.

Bolševici nezanedbali žádného prostředku, aby rozmnožili své mužstvo. Vojáci bývalé armády, navrátilí se ze zajetí v Německu, byli soustředěni po svém příchodu buď v Moskvě nebo Petrohradě a ubytováni dohromady s rudou gardou. Byli ponecháni bez oděvu, bez dostatečných přidělů, bez lékařského ošetření, zatím co rudí gardisté, s nimiž jsou pomícháni, jsou dobře oděni, vyživeni a mají mnoho peněz. Nařikají-li si vojáci, tu dostanou za odpověď: »Vstupte do rudé gardy.« S tvrdohlavci nakládá se krutě. V čele rudé gardy jest bývalý štábní plukovník, Vatatis, národnosti lotyšské. Každý voják dostává 300 až 500 rublů měsíčně, vojenskou výstroj, potraviny v mnohem větší výměře nežli ostatní a slib, že v případě smrti bude jeho rodina podporována. Ale ač mají rudí gardisté takovéto privilegované postavení, přece jim vláda nedůvěřuje. Zachycené dopisy ukazují, že tito gardisté jsou začasť málo nakloněni bolševismu. Vláda vpravdě věří pouze »praporům mezi-

národním«, utvořeným z Lotyšů a Čičanů. Používá jich k potlačení vzpour jak v armádě, tak i uvnitř země. V teorii »prapory mezinárodní« nemají lepšího postavení nežli ostatní rudá garda. Ve skutečnosti však lépe se jim platí a mohou se spoléhat na úplnou imunitu pro všechny zločiny, spáchané na nešťastném civilním obyvatelstvu, jež je jim vydáno na milost. Zavedenc jest povinné vojenské cvičení pro všechny muže 17leté až 40leté. Cvičí dvakrát týdně. Pokud soudržnost bolševické armády potrvá, bude nesporně znamenati jistou moc.

Teror. — Ve městech jsou zakázána všechna shromáždění, vyjímaje ta, jež pořádají bolševici. Protibolševické schůze bývají rozehnány ozbrojenou mocí. Organizátoři jich se zastřelí. Neexistuje žádný jiný tisk kromě tisku bolševického. Bolševici pořádají nedělní schůze, ve kterých se diskutuje o otázkách jako: »Jest třeba vstoupiti do rudé gardy?« »Kdo nám dá náš denní chléb?« »Revoluce světová«, atd. Teror jest tak účinný, že se nikdo neodváží konati protibolševickou propagandu. Pro prostou telefonní rozmluvu bývají lidé zatčeni, zdály-li se jejich výrazy dvojsmyslné nebo nepřátelské bolševikům. Uvěznění slouží za záminku korupce všeho druhu. Bohatí, dříve nežli je pustí na svobodu, musí platiti veliké obnosy, jež se na nich vymahají skrze zvláštní prostředníky, jimiž jsou obyčejně židé.

Později hromadná zatčení stala se modou. Nejprve se myslelo, že se tak dalo z rozkazu »mimořádné komise pro potírání protirevoluce«, ale nyní je známo, že rozkaz k zatčením dal zvláštní revoluční výbor, nazývající se zkrátka »Tři«, poněvadž jej tvořili tři členové. Tento výbor jest nezávislý od »mimořádné komise«, a podléhá toliko dozoru ministra války. Osoby, zatčené na jeho rozkaz, nebyly nikde více spatřeny. Jednání tohoto výboru jsou tajná, a i složení jeho jest neznámo.

Bylo již řečeno, že rudá garda jest nespokojena. V dopise jistého námořníka, Borzova, bylo napsáno právě v době odchodu na frontu:

»Vláda zdá se věřiti, že my jdeme podporovati

zájmy sovjetů, ale to se velmi mylí. Všichni námořníci kloní se svým smýšlením jinam... mnozí jdou prostě proto, aby ušli hladu... Myslím, že to všechno velmi brzo skončí; Spojenci nad námi jistě zvítězí!« V jiném dopise z Petrohradu se praví: »Slyšíme, že Petrohrad bude dříve, nežli kterékoliv jiné ruské město, ve styku s Evropou, zatím co polovina obyvatelstva umírá hladem a tyfem.« Tyto a jiné dopisy byly ruským censorem zaslány »mimořádné komisi«, a beze vší pochyby s jich psátelei naloženo obvyklým způsobem.

V Rusku vůbec jistě sympatie veřejného mínění nepatří bolševikům. Veřejné mínění horečně touží po intervenci, ať je z kterékoliv strany, lhostejno zda z německé nebo spojenecké, jen když učiní konec nynější anarchii. Až do přítomné chvíle projevil se tento stav veřejného mínění pouze málo odvážnými revoltami, jako na př. v Jaroslavi, a pak zavražděním hraběte Mirbacha. Než přes to, přes zdánlivou stabilitu vlády bolševické, přes malou zdatnost jejích protivníků, vyskytují se známky, že oligarchie bolševická kolísá v základech. Vskutku jest nemožno věřit, že by mohla déle trvat vláda, jež je ve finančním úpadku a jež nemůže obživiti svého obyvatelstva, třeba by se odhodlala vládnouti terorem. Jistý neutrální v Petrohradě praví, že čím dále tím více rozšiřuje se ve všech třídách obyvatelstva, počítaje v to i dělníky i mužíky, nenávisť proti vládě a proti všem, kteří jsou s ní ve spojení. Konec přijde beze vší pochyby náhle, jako při hrůzovládě francouzské. Protibolševické strany mají v plánu všechno možné, aby podkopaly důvěru k sovjetům. Jedním plánem jest zaplavití zemi falešnými penězi, jiným zmocnití se petrohradské tiskárny, vyrábějící bankovní poukázky. Ještě jiným dosáhnouti řady funkcí v kancelářích bolševických, aby mohly býti podávány zprávy jejich straně, řízené Borisem Asvinkovem. I třída dělnická v obou hlavních městech jest velmi rozděleného smýšlení. Mnoho dělníků patří k straně protibolševické.

Obecným míněním inteligentní třídy jest, že by postačila armáda 500.000 mužů k zvrácení vlády bolševické, a to s velmi malými ztrátami.

Bolševická správa. — Časem bývá veřejné mínění překvapeno zprávou, jací známí a vzdělaní mužové spojují se s bolševiky, jako na př. Maxim Gorkij a slavný zpěvák Šaljapin. Jest faktum, že v bolševickém vyznání víry jest mnoho věcí, způsobilých svěstí osoby různého přesvědčení. Pravidelně to nebývají zásady jistého systému vládního, jimž lze něco vytýkat, nýbrž jest to užití zásad. A jestliže tyto zásady provádějí bídáci jako jsou teroristé revoluce francouzské a revoluce ruské, tu zásady pohřbí se ve vlastních zříceninách. Úvahy, jež ukazují vládu bolševickou v růžovém světle, byly napsány osobami, zabývajícími se pouze jejimi principy. Přihlédneme na př. blíže k otázce bytové!

Některé rodiny mají více pokojů, nežli jest jim třeba, jiné mají pouze jednu světnici a jsou i takové, které nemají žádné místnosti k obývání. Vláda bolševická zabaví na př. veliký dům a přidělí jej k obývání osobám chudým takovým způsobem, že všichni mají stejný druh bytu. Dům řídí zvláštní výbor a jediný, komu se toto zařízení nelíbí, jest vlastník domu. Jiným příkladem jest přiděl potraavin. Zavedeny jsou čtyři kategorie. Příslušníci první, konající těžkou práci, mají právo na tři čtvrtiny libry chleba a pět slanečků denně, a členové čtvrté mají nárok na šestinu libry chleba denně. Těmito posledními jsou ti, již zaměstnávají ve své službě jiné osoby. Kategorie čtvrtá podobá se velmi prostředku, jímž se lidé donucují vstupovati do rudé gardy anebo hlásiti se k zaměstnání málo vyhledávanému.

Národní hospodářství řídí vyšší rada se sídlem v Moskvě, jež spravuje dle jména průmysl, vývoz a dovoz z celé země. Ve skutečnosti jest však veškeren průmysl a obchod ochromen, a tak má velmi málo na práci. V každém okrese jest zřízena správa potravinová, podléhající částečně dohledu potravinového komisaře a částečně dozoru výboru pro národní hospodářství. Pro rekvisice obilí u rolníků, již nechtějí je vydati dobrovolně, poněvadž cena za ně ustanovena byla mnohem nižší nežli jest náklad výrobní, užívá se expedičních sborů, složených z dobrovolníků a rudých gar-

distů. Tyto sbory odnášejí s sebou všechny potraviny, jež jim přijdou pod ruku. Mužikům ponechávají jen to nejnnutnější. Jest to skutečně systém organisovaného lupičství. Téhož druhu sbory existují v každé továrně nebo přádelně, jež má nejméně 1000 zaměstnanců. Rekvirují nutně potraviny pro vlastní potřebu a potřebu vlastní továrny.

V Anglii lidé, sympatisující s bolševiky, vynášejí velmi jejich systém veřejného vyučování. Než snadno jest chváliti jakýkoli systém vyučovací v zemi, kde ve skutečnosti nebylo před revolucí žádného elementárního školství. Jest rovněž pravdou, že opera a divadla hrají dále, ale bylo mi potvrzeno, že opera hrála před prázdným domem, dokud vláda nenařídila jej naplniti. Takovéto metody zdobení fačady nejsou neznámy v jiných zemích.

Předkládám ceník potravin a šatů dle kursu 15. prosince (ceny za 1 liberu):

brambory (většinou shnilé)	10	rublů
slaná ryba (špatné jakosti)	9—10	»
chléb (na lístek a malé množství)	1½	»
chléb (na trhu)	8—20	»
maso vepřové (v malém množství)	50	»
maso hovězí (v malém množství)	2—23	»
cukr (v malém množství)	80	»
čaj (v malém množství)	100	»
káva (nelze dostati za jakoukoliv cenu)		
máslo solené	75	»
máslo čerstvé	80	»
úplné šaty (velmi obyčejné)	800—900	»
boty (špatné kvality)	400	»
kartoun (pouze na lístek) za kousek		
látky 60 cm v délce a šířce	5—16	»

Jiné zprávy sdělují, že v Sibiři jest bolševism ještě při moci a že tamější bolševici jsou v těsném styku s bolševiky evropského Ruska.

Ničíce stavbu společenskou bolševici zdají se napodobovati metodu konstruktérů amerických mrakodřabů, již musí vykopati půdu až do 100 metrů hloubky,

aby postavili novou a pevnou budovu. Bolševici prohlásili vícekrát, že nepodaří-li se jim propagandou vyvolati sympatisující revoluce v jiných státech, že jejich osud bude zpečetěn. A horečka propagandy, jež jak se zdá je nyní zachvátila, jest ve skutečnosti prostředkem sebezáchrany. Sděluje se, že právě pouštějí cestu propagandy proklamacemi a volí prostředek osobní a tajné propagandy.

Č. 59.

Pamětní spis pana B. . . .

Podle nedávno obdržené zprávy od bývalého státníka ruského, zdá se, že bolševism umírá od kořenů. On praví, že hrozí roztržka mezi skupinou Leninovou a Trockého. Malý počet idealistů, kteří ještě zůstali věrní bolševismu, vidí, že jejich idee, jedna po druhé, rozpadají se v niveč, zatím co světová revoluce stále ještě nevzplála požárem. Vůdcové, z nichž všichni mají podrobné zprávy o situaci bolševismu v Rusku i v cizině, tuší jasně svůj pád a doznávají v soukromých rozhovorech se svými přáteli svojí malomyslnost. Bolševici, zastávající úřady střední, jako komisaři, personál sovjetů, důstojníci červené armády neztratili ještě natolik důvěru. Věří ještě ve vítězství bolševismu v Německu; doufají v nepokoje v Anglii; ale mnozí mezi nimi hledají již místa, kde by se skryli. Je pravděpodobno, že opustí ihned bolševiky, jakmile bude jiná revoluce.

Bolševici v místech podřízených, komunističtí dělníci atd. nezabývají se vůbec politikou. Jejich jedinou starostí jest otázka potravin. Ti, kteří bydlí ve Smolném, jsou přesvědčeni o brzkém pádu vlády sovjetů, jež způsobí desorganisace červené armády, revolty na vesnicích a hlad. Mnozí z nich vracejí se domů a odhazují masku bolševismu. Lidé v městech jsou terorisováni a neschopni akce samostatné.

Nedostatek potravy koná své dílo; epidemie tyfová, neštovic a chřipky šíří se překotně. V nemocnici obchovské během měsíce prosince dosáhla úmrtnost počtu 14.000. Za tento měsíc počet obyvatelstva v Petrohradě

zmenšil se o 105.000 lidí. Po nemocech a hladu nedostatek paliva jest největší pohromou. Vše to dopadá strašlivě na vězně, kteří jsou dávání po osmi do cely, určené pro jednoho člověka a kteří jsou živí zkaženými slanečky a polévkou z odpadků brambor. Onemocnění tyfovou zimnicí, neštovicemi a chřipkou bývají ponecháni v těchže celách se zdravými. Zadrženi v karentenách musí spát po osmi až desíti v jedné světnici.

Poměry dopravní jsou ve stavu úplné desorganizace. Bolševici konají vše, co mohou, aby oddálili den úplného zastavení, dávajíce více potravy zřízcům železničním, kteří jsou velmi nespokojeni.

Rudá armáda se ještě drží, ale praví se, že její morálka jest v úpadku. Morálka loďstva jest velmi ohrožena. Mnoho námořníků nashromáždilo během minulého roku velké jmění. Ti domnívají se, že je zachovati nemohou jináče nežli ustavením vlády »buržoasní«. Jsou nyní netoliko nespokojenci, nýbrž přímo protivníky bolševiků. Na počátku měsíce ledna žádali za odvolání komisařů, kteří byli na lodích. Tomu bylo vyhověno. Pokus vlády poslati námořníky na frontu skončil se nezdarem. Odmítli odejít, opřeli se tomu, aby byli odzbrojeni. Vztahy mezi námořníky a důstojníky zlepšily se posledního času; bolševici jsou velmi znepokojeni tím, že mají takřka ve středu Petrohradu ozbrojené sbory, které jsou jim nepřátelské. Jediné, co schází námořníkům, aby počali činnost, jest vůdce.

Není otázka dělnické v Petrohradě, neboť není ani kapitalistů, ani obchodu, ani průmyslu. Dělniků, kterých bylo na sta tisíce, jest nyní pouze několik tisíc. Mnoho z nich vstoupilo do služeb bolševiků; jsou zřízcové v různých komisariátech a výborech. Veliký počet vrátil se do vesnic. Ti, kteří zůstali, jsou většinou protibolševiky. Kontrolují zásobování vodou, stanice a továrny elektrické, centrály elektrického osvětlení, tramwaye a arsenály. Nezdají se mítí zlých citů proti buržoasii; ale neprocadřují žádného přání o vládní formě. V závodech Putilovských vzrůstá antisemitismus nejspíše proto, poněvadž výbory zásobovací jsou úplně obsazeny židy. Jest možno slyšeti tu hlasy, žádající »pogrom«.

V dílnách železničních dělí se lidé na dvě strany: bolševiky a protibolševiky. Vláda koná mezi nimi hořejnou propagandu, ale bez velkého výsledku. Obzvláště ženy jsou protirevolucionářkami, neboť na ně hlad více útočí. Dělníci jsou většinou proti červeným gardám a proti jakékoliv válce. Stav zásobování, který na okamžik se v lednu zlepšil, znovu jest beznadějný. V Petrohradě není zásob potravin. Mužáci severních gubernií jsou celkem protibolševiky, ale jejich city kloní se od jedné vlády ke druhé; stávají se největšími nepřáteli bolševiků tam, kde byly konány rekvizice. Do »výborů chudých« nechtějí vstupovati mužáci, kteří dbají své cti. Členové těchto výborů, kteří tvoří někdy i 20% obyvatelstva, nepracují vůbec a žijí na útraty místních mužiků, konajíce u nich rekvizice. To přivodilo v lednu revoluce ve větším počtu okresů. Skoro všichni mužáci jsou ozbrojeni; někteří dokonce mají mitrailleusy a munici. Nemají více žádného zájmu na politice. Čeho si žádají, jest železo, tkaniny a potraviny.

Nejzajímavějším bodem této zprávy jest prohlášení, že v městech i na vesnicích probouzí se znovu náboženství. V kostelech v Kolpině nelze se hnouti pro nával množství; propaganda Ivana Čirikova měla úspěch; sekta Paškovtceva vzrůstá; nové sekty se vynořují. Kněží na vesnicích nejsou více obtěžováni a počínají otvírati kostely.

Na mezinárodní konferenci v Moskvě, dle radiotelegrafické zprávy, označil se Kaměnev za stoupence teorii Karla Marxe a diktatury proletariátu. Lenin mluvil nadějně o jistém vítězství sociální revoluce. Pravil, že přes všechny překážky a přes hojný počet obětí, jichž vyžaduje postup jejich věci, přece asi dožijí se okamžiku, kdy uzří universální republiku sovětů. Měla také býti konána přehlídka rudé gardy pro povzbuzení cizích delegátů.

Rudá armáda jest zaplavena propagační literaturou. Trocký pořádá řadu meetingů lidu. Propagační vlaky jsou dekorovány fantastickým způsobem, aby působily na vojáky. Aktuální tema Trockého jest nastolení státu socialistického. Zastavení práce v továr-

nách jest skoro úplně nejenom pro nedostatek paliva, nýbrž i pro stávký.

Jeden ruský radiotelegram obsahoval následující prohlášení: Vláda, ačkoliv neuznává konferenci v Bernu za reprezentantku dělnických tříd, přece dovolí komisi cestovati po Rusku, jako by to povolila kterékoliv komisi buržoasní; ale chtěla by vědět, zdali vlády států těchto delegátů dovolily by nějaké komisi bolševické, aby přišla k nim za účelem inspekce jejich zemí.

Jakýsi J. . . . , který přišel z Ruska do Norska, vypravoval, že byl zaměstnán jako inženýr v tiskárně. Na jaře r. 1918. byla tiskárna zabrána od bolševiků. Byl ustanoven k tomu, aby tiskl propagační letáky v různých jazycích. »Ve všech řečích«, pravil, »vyjímaje ruskou«. Většina tiskovin byla v řeči německé, ale bylo též mnoho tištěno v angličtině a zejména mnoho proklamací bylo v jazycích asijských. Byly za tím účelem zakoupeny v Indii tiskací lítery. Pamatoval se zejména na sanskrt a hindostančtinu.

Úsilí bolševiků, aby svedli vojáky spojenců v Archangelsku, nepotkalo se dle něho s výsledkem. Ukázky literatury, vrhané z aeroplánů bolševických, obsahovaly anglické překlady manifestů, redigovaných Leninem a Petrovem, člověkem to, který byl obviněn z účasti na vraždě Houndsditchu.

Jest mnoho zpráv o tištění falešných bankovek pro rozmanité státy spojenců a libra sterlínku jest vydána v ohromném množství. Tyto falešné bankovky, které nyní obíhají v našich zemích, jsou velmi hrubé práce. Vesměs nedosahují výše padělků, kterými Rusové prosluli. Většina těchto falešných bankovek byla špatně ručně provedena na papíře hodnoty podružné.

Č. 60.

Posudek o hospodářské situaci.
Kompilace dle statistiky vlády Jeho Veličenstva.

I. Finanční metody a oběh peněz u bolševiků.

1. Část všeobecná. — V každém kraji země, spravované boševickou autokracií, užijme zánik průmy-

slového a obchodního systému, jenž byl vybudován dle vzorů západní civilisace. Obchod a průmysl, používající úvěru, umírají; předměty nejnnutnější jsou v nepatrném množství; mohou se dostat pouze za ceny nesmírné, vyjádřené v znehodnocené valutě, která byla vydána bez ohledu na zdravé zásady politické oekonomie. Mužici, pracující v zemědělství a jsoucí rovněž podrobeni kontrole hlavních produktů půdy, jsou méně nasáknuti bolševismem, nežli dělníci továren nebo obyvatelé měst. Netouží prodávati své plody výměnou za valutu znehodnocenou, ale chtějí je vyměňovati za nezbytné výrobky továren a řemesel, které byly hlavně soustředěny ve městech a které bolševism ochromil nebo zničil.

Není sporu o faktu, že základ života průmyslového a obchodního, a to jak národního tak i mezinárodního, spočívá v systému bank. Zkoumá-li se tudíž situace, vytvořená nacionalisací ruských bank, tu vidíme, jak oprávněným jest tvrzení, že systém bank jest zcela zničen a že dále obchod a průmysl, pokud zcela nezkomírá, není spravován podle dobrých zásad ekonomických. Ochromující účinky, jež nařízení bolševiků mají na průmysl a obchod, mohou býti osvětleny následujícími fakty:

2. Nacionalisace bank. — Z tohoto opatření vyplývá, že vládnímu dozoru podléhají všechny běžné účty. Oprávnění vybíratí peníze na tyto účty udělují se do výše 1000 rublů na jeden měsíc, aniž by se bral ohled na celek běžného účtu. Důsledkem jest, že žádný obchodní dům, žádné skladiště, žádný podnik nemůže dosáhnouti vyššího úvěru nežli 1000 rublů měsíčně, nepodléhá-li dozoru blahovlnnějšího výboru bolševického. Uváží-li se, že existence takového výboru bolševického jest velmi nejistá a závisí obzvláště na počtu bajonetů, který jej podporuje, porozumí se snadno, že pravidelný systém obchodního a průmyslového úvěru přestal existovati. Všechny hodnoty peněžní, počítaje v to státní obligace, pokladniční poukázky, akcie obchodní a průmyslové, byly postátněny. Majitelé těchto hodnot obdrží dle spěšného a nepečlivého ocenění účet v bance, jenž jest ovšem obmezen způ-

sobem nahore řečeným. Několik připojených poznámek ukáže jasně bankrot bolševiků:

Lidová banka mohla jen nesnadno zachovati si právo míti depositáře, ačkoliv tato banka (lidová moskevská banka), na kterou se nacionalisační dekret nevztahoval, byla vzata přede dvěma měsíci pod dozor vládní.

Jedním slovem lidová banka, jediná, která zůstává, nebudí důvěry. Tento nedostatek důvěry jest tu z různých důvodů: mezi nimi může se jmenovati absolutní nejistota, výsledek to ustavičné korupce, převládající v celé bolševické správě a obzvláště ve správě bank.

Zpronevěra sum neuvěřitelně velikých jest denním zjevem. Jinou příčinou jsou nedostatečnost a nekompetence bankovního personálu. Ve skutečnosti 3% úrok, jenž má býti placen ve všech bankách, jest málo kdy připsán k dobru. Není přehnaným říci, že finanční systém bolševiků byl úplným zničením celého systému úvěrního. Cheque zmizel z užívání. Není více žádné hodnoty, aby mohla býti dána obchodníku nebo průmyslníku jako úvěr nebo půjčka. Může se tvrditi, že s pokračujícím umenšováním produkce (v některých oborech průmyslu výroba klesla na 5% normální výroby) a pro hlad (populace v Petrohradě klesla z 2,500.000 na 650.000 nebo asi 750.000 hlavně následkem emigrace z nedostatku práce a pro nemoci), ekonomický systém ruský pod vlivem bolševiků, měl ten neblahý účinek, že ochromil úplně průmysl a obchod země. Závazný důkaz hospodářského bankrotu bolševiků podává poslední rozpočet z r. 1919. Vyjímáme na ukázkou přibližná čísla:

Vydání 28 miliard rublů.

Příjem musí se krýti novou emisí papírových peněz.

Daně . . . . . 2 miliardy rublů.

Kontribuce, ukládané buržoám 10 » »

Dlužní úpisy . . . . . 16 » »

Dohromady . . . 28 miliard rublů.

Ukraina. První vpád bolševiků do Ukrajiny zničil obchodní a průmyslový život země podobně jako v severním Rusku. A jako v severním Rusku, tak i zde

ztroskotali bolševici ve svých plánech zříditi obchodní a průmyslovou organizaci na nových základech. Německá okupace Ukrajiny obnovila starý pořádek věcí. Ať jest již utrpení hospodářského života Ukrajiny jakékoliv následkem těchto dvou rychle za sebou následujících a brutálních změn, přece může býti jako důkaz důvěry v každého, kdo potře systém bolševiků i je-li to třeba nepřátelský cizinec, uveden fakt, že soukromé banky byly znovu otevřeny pod svými starými správami. Sta vkladatelů, toužících deponovati miliony rublů, obléhalo banky v následující dny. Může se právem tvrditi, že kdyby byli měli bolševici úspěch ve snaze státi se pány Ukrajiny, byla by jim dovolila zkušenost, získaná při prvním vpádu, zničiti průmysl a obchod měrou mnohem neomezenější nežli prvě. Zde jako jinde pod vládou bolševiků byl by tentýž nedostatek bezpečnosti pro kapitál i pro průmysl a skoro tatáž nejistota života.

Poznámky o oběhu peněz u bolševiků. — Následující pozorování o situaci oběhu u bolševiků jsou velmi poučná:

1. Vláda bolševická ztratila velké množství drahého kovu a nemá žádné možnosti obdržeti nový základ emise papírových peněz;

2. zatím emise 2 miliard papírových bankovek měsičně pokračuje stále;

3. zdá se, že vláda bolševická neodvážila se nikdy vydati vlastní papírové peníze, nýbrž že pokračovala v nových emisích papírového rublu Kerenského, který jest ještě pořád od lidí přijímán. Počítala možná též s nezákonnými emisemi carských rublů.

V případě, že by lid odmítl přijímati obíhající papír a nebylo-li by na jeho místě žádné organizace směny, systém bolševický by se konečně zřítíl.

Poměr bolševiků k zemstvům. (Instituce, která se v Anglii nejvíce blíží zemstvům, jsou rady venkovských okresů a výbory místní správy.) Během války ukázalo se, jak užitečna byla zemstva; jest pochybným, zdali by byl mohl generální ubytovací štáb

ruské armády ovládnouti situaci bez jejich přispění. Zkrátka řečeno, celá otázka zásobování byla jimi rozřešena; říkalo se, že car obžaloval zemstva z politických intrik a chtěl je rozpustiti, ale velkokníže Nikolaj, tehdá vrchní velitel ruské armády, protivil se tomu rozhodně. Za Kerenského byla zemstva reorganisována a jejich moc rozmnožena; bylo úmyslem učiniti z nich jakýsi druh organisace volební pro konstituční shromáždění, ale tento plán nebyl ještě zúplna vypracován, když se bolševici zmocnili vlády. Bolševici, vědouce, že mají co činit s organisací, ovládající celé zemědělské zásobování, byli velmi opatrní z počátku a napadali pouze individuálně členy zemstev pod záminkou, že jsou protirevolucionáři; dále bolševici nešli. Teprve v okamžiku, kdy vzrostla jejich moc a cítili se dosti silnými, učinili útok na exekutivní odvětví a konečně na celý systém. Oni sledovali dvojitý cíl: zničit organisace voličů konstitučního shromáždění a za druhé zmocniti se úplné vlády nad mužiky a tak řídití veškeru zemědělskou výrobu. Nedosáhli nikdy úplné moci nad mužiky, ale vyvolali v nich nedůvěru k zemstvům, svádějice je k víře, že ona brzdí distribuci půdy. Podrytí autority zemstev nemělo za následek autoritu bolševiků. Mužici odmítli přinášeti své plodiny na trh, poněvadž byly jim velmi často zkonfiskovány. Mužici žádali si oděvu, zemědělských strojů, domácího náradí, nechtěli bankovních poukázek, které jim nebyly k žádnému užítku. Nastal bludný kruh. Dělníci si ztěžovali, že mužici nechtějí dáti potraviny a mužici, že dělníci nechtějí opatřiti nutné náradí k jejich práci. Výsledkem toho byl chaos a hlad.

3. P o m ě r b o l š e v í k ů k p r a c o v n í m d r u ž s t v ů m. — Tyto společnosti jsou úzce připojeny k zemstvům bez jakékoliv funkce administrativní. Bolševici se z počátku nemíchali do záležitostí těchto družstev, chápaјice, že byly částečně uskutečněním myšlenky socialistické; pracovní družstva byla a jsou organisace, požívající značné moci, představující finanční zájmy značného procenta venkovského obyvatelstva. Lidová banka v Moskvě patřila fakticky pracovním družstvům; měla po jistý čas volnost akce skoro neomezené; veliké

procento hlavních ruských surovin prochází družstva a bolševici chápou, že navázání obchodních styků s jinými zeměmi závisí z velké části na působnosti družstev. Tato bránila úsilně svá práva a četné konflikty vyplývaly z pokusů bolševiků zabaviti peníze a majetek jim náležející. Kdyby se podařilo bolševikům ovládnouti družstva, byl by to ještě jeden útok na možnost obnovení hospodářského života Ruska.

4. N a c i o n a l i s a c e p r ů m y s l u. — První pokusy nacionalisace průmyslové byly učiněny u Putilova (jest to Krupp Ruska) a v obuchovské továrně na kanony, blízko Petrohradu. Tyto továrny tvořily jádro dělnických armád za vlády bolševiků; za předcházející revoluce byly první, které se pozdvihly. Nacionalisace továren postupovala tak, že brzy zabrala Petrohrad a rozšířila se v Moskvě. Když bolševici nařídili nacionalisaci průmyslu, chápali se prostředků mimořádných, aby dosáhli zjevného úspěchu při svém podniku. Když pochopili, že továrny nemohly přežiti potlačení činného zasahování a vedení vlastníků, ředitelů a úředníků, vydali zákony na »ochranu dělníků«. Tak na příklad zapověděli propouštěti dělníky pro špatné zdraví, neschopnost nebo lenost. Všechny tyto otázky musely býti předloženy dělnickému výboru, který byl postaven po bok úředníku. Byl-li dělník povolán do rudé gardy, měl právo na celý svůj plat po všechnu dobu své služby. V některých případech 70% dělníků bylo nepřítomno pro službu v červené gardě, a tu zbytek odmítl pracovati pod záminkou, že jest nemožno udržovati továrnu v chodu, žádal však, aby byl úplně placen po dobu své nečinnosti. Technický personál ve většině případů následoval příklad zřízenců, vyjímaje případy, kde bída mu to znemožnila. Sovjety pokusily se nutiti personál ku práci; v tomto případě vzdorovalo se passivní resistencí, platy při tom rostly a výroba klesala. Lze jmenovati případ továrny na vagony, kde cena vagonu dostoupila výše 180.000 rublů. Vlastníci ruští, jsouce zničení nebo vidouce nemožnost pokračovati za těchto podmínek, odevzdali postupně své podniky do rukou sovjetů, svých pánů.

5. Doly. — Část všeobecná. — Od r. 1914 do r. 1918 výroba v dolech prochází čtyřmi periodami:

1. R. 1914 výroba normální.

2. R. 1915—1917 výroba zvýšená; nastalo-li někde zmenšení, jest to pro nesmyslnou mobilisaci dělníků.

3. R. 1917. Revoluce. Kvapné klesání výroby a vzrůst cen za ruční práci.

4. Od listopadu 1917 do dneška: stav chaotický vzrůstá, nacionalisace, vzestup platů v takovém poměru, že vláda jest nucena dopláceti na mzdy dělníků; výroba se zanedbává.

Jest nemožno podati v krátkém přehledu podrobností, ale zde několik cifer z jistého pramene, vztahujících se na hlavní podniky hornické:

Uhlí. — V pánvi donecké, na které hlavně závisí ruský průmysl, zmenšila první revoluce r. 1917 výrobu o 13%. Počet šachet, na kterých se pracuje v listopadu 1918, jest 30 na místě 390 v čase normálním. Jedině malé šachty jsou v činnosti; veliké bolševici zaplavili ať již z nedbalosti, ať již úmyslně. Poněvadž okresy nemají žádných prostředků nápravy, jest nemožno s prací opět počítí.

Pánev donecká dávala normálně jednu miliardu 505 tisíc pudů ročně. Každá rekonstrukce, každé opětne uchopení se práce, možné za okupace ukrajinské (proti-bolševické), stalo se nemožným za přítomné hrůzy bolševické. Následující statistika ukazuje tyto děsivé výsledky:

Září 1917 těžba . . .	1,358,000 tun
říjen 1917 těžba . . .	1,136,000 »
listopad 1917 těžba . . .	1,225,000 »

Vláda bolševiků:

prosinec 1917 těžba . . .	811,000 tun
leden 1918 těžba . . .	491,000 »

Těžba uhlí v horách uralských klesá z normální číslíce 6 až 7 milionů pudů měsíčně na 800.000 až 900.000 pudů měsíčně, což znamená, že klesla o 86%.

Rada národního hospodaření navrhla 23. ledna 1919 uzavřítí všechny továrny, dokonce i arsenály, aby bylo všechno uhlí rezervováno pro železnice.

Železo. — Hlavní ložiska ruská jsou: na jihu Krivoi Rog, který dává 75% celé výroby železa, pak ložiska uralská. Okres Krivoi Rog dával před válkou 3 miliony tun rudy ročně, zaměstnáváje 23.000 dělníků. Následující výtah z Frankfurter Zeitungu ze 7. listopadu 1917, vztahující se ke pracím v Křivém Rohu, obsahuje následující čísla:

V dolech Gdantsevskago zůstalo pouze 400 dělníků. V Nikopoli Mariapolské, která těžila pravidelně 500.000 pudů měsíčně, bylo v únoru 1918 vytěženo pouze 17.000 pudů; v květnu 1918 práce zastavila se úplně.

V Donci Jurievskom práce stojí od května 1918.

V Bryanech zůstalo pouze 2500 dělníků z normálního počtu 6000.

V okrese bogoslavském v Urále výroba klesá z 250.000 pudů měsíčně na 200.000 a méně.

Až do 1. května 1917 vynaložila vláda 195 milionů rublů na obnovení průmyslu, ale bez zjevného úspěchu.

Závěr. — Totéž se děje s mědí, s minerálními oleji a manganem. Nacionalisace nebo spíše udělení továren místním dělníkům spočívalo na pevném přesvědčení, že i v budoucnu bude vyzískáno tolik, jako dříve v době organizovaného obchodu. Nejzdravější živel mezi dělníky a komisaři chápal, že zvýšení platů nemohlo se udržeti, ale extrémisté pokračovali ve své pobuřující propagandě. Vláda musila podporovati průmysl tento papírovými penězi, aby uspokojila živel extrémní mezi dělníky. Po listopadu 1918, následkem přerušeni styků s Ukrajinou a následkem operací Čechoslováků na Urále, záviseli bolševici od uhelných dolů gubernie moskevské. Během prvních 6 měsíců vytěžily tyto doly 10 milionů pudů (161.300 tun) a doly Severu vytěžily 400.000 pudů měsíčně, to jest dohromady méně než 2 miliony pudů měsíčně, zatím co Petrohrad sám potřeboval v normálních dobách 14 milionů pudů měsíčně.

Z e m ě d ě l s t v í. — Obilí. — Uvažujeme-li o velikých zemědělských pramenech evropského Ruska, tu upoutá naši pozornost Ukrajina, která přes špatné podmínky hospodaření zemědělského a zastaralé metody, poskytuje velkou část přebytku obilního, jenž Rusko vyváží. Ukrajina vyvezla v r. 1913 kolem 33 milionů tun obilí a mimo to tato oblast přispěla asi 80% k normální výrobě řepného cukru v Rusku. Přítomná výroba jest značně brzděna, nejenom následkem počátečných obtíží, o kterých nahore byla již zmínka, nýbrž též následkem nerozřešených problémů o podmínkách práce a života, jež vyvolala válka a revoluce. Plenění soukromých majetků a skladišť obilí, spojené se špatnými podmínkami dopravními, udusilo výrobu, vyvolalo plýtvání a zabránilo žním a rozdělování plodin.

Tyto špatné podmínky sesiluje nedostatek zemědělských strojů. Před válkou skoro dvě třetiny zemědělských strojů užívaných v Ukrajině (toto užívání vzrůstalo a vzrůst jest naléhavý, aby vyhovělo se potřebám zdokonalené kultury), byly výrobkem ruským. Poněvadž továrny byly přetvořeny pro potřebu války a poněvadž opravdu nebyly ve stavu, aby se opětně mohly uchopiti své práce pro obtíže s opatřováním surovin a otázky dělnické, byli ukrajinští pěstitelé od nějakého času nuceni obracet se na prameny zahraniční; k tomu budou nuceni ještě po několik let. Co víme z jistého pramene o žních v r. 1918 a o stavu zásob před nimi, ukazuje, že výroba jest pořád ještě značná, ač silně klesla. Odhaduje se, že v únoru 1918 byly v Ukrajině asi 4 miliony tun obilí v sýpkách a že úsilí, převéztí tyto zásoby do území mocností centrálních, potkalo se s nevalným úspěchem. Způsobenc to bylo jednak chováním se mužiků, kteří nechtěli se odloučiti od svých zásob, ukryvajíce je, jednak nedostatkem zásobování a špatnými podmínkami dopravy. Pozdější informace nepotvrzují, že by centrální mocnosti v Ukrajině sehnaly nějaké zásoby, jež by stály za zmínku. Celkem bylo na jaře 1918 oseto dle oficiální zprávy 80% normální výměry půdy. Jest pravděpodobno, že tato cifra jest trochu přehnána. Odhady žní v r. 1918 si trochu odporují: 31. srpna 1918

Münchener Neueste Nachrichten přinesly zprávu, že žně z r. 1918 je nadnormální a že pravděpodobně bude moci býti vyvezeno 1,600,000 tun. 5. září 1918 Voss. Ztg. napsala, že stav jarní pšenice a žita jest čím dál, tím horší a že ječmen a oves nejsou nikterak v nejlepším stavu. Na druhé straně prý výsledky žní ozimů jsou nadprůměrní nebo dobré. 18. září 1918 Vorwärts uveřejnila z pramene oficiálního přebraný odhad celkové žně v Ukrajině na 15,040,000 tun. Z toho připadají na jednotlivé druhy obilí číslice následující:

pšenice	5,000,000 tun
žita	3,667,000 »
ječmene	2,840,000 »
ovsa	1,800,000 »

2. listopadu 1918 uveřejňuje Pester Lloyd číslice, které se shodují skoro přesně s nahore udanými; ukazuje, že ve srovnání s rokem 1912, který nebyl nijak dobrým rokem, rok 1918 jest o 25% horší. Ukazuje rovněž, že přebytek pro vývoz bude asi 2,600,000 tun. Anglický zmocněnec v Oděse pravil prvního ledna 1919, že dobré sýpky obilí nalézaly se v okrsku na jih od Dněpru a na východ od linie, jdoucí z Chersonu do Perekopu, ježto tu veliká rozloha byla oseta ozimem. Výsledek žní Velkoruska jest prý větší, nežli se povídalo, ačkoliv severní provincie trpí velikým nedostatkem zasetého obilí.

C u k r. — Pokud se týče cukru, pokrývala v Ukrajině řepa cukrová v roce 1917 572,000 hektarů oproti 750,000 v roce 1914. Plocha osázená v r. 1918, nebude zajisté větší nežli v r. 1917. Číslice produkce pro celé Rusko jsou následující:

1914—1915	38,788,000 Cw TS
1915—1916	35,867,000 »
1916—1917	26,432,000 »
1917—1918	20,572,000 »

Jediná asi přesná zpráva pro rok 1918—1919 dává tušiti, že produkce cukru klesne ještě mnohem hlouběji pod míru špatné produkce v r. 1917—1918.

Stav dobytka. — Bolševici ujišťovali, že stav a množství živého dobytka na Rusi se zlepšil pod jejich vládou. Uveřejňují statistiky, aby podepřeli svá tvrzení. Ať již byl stav zásob dobytka při nastoupení vlády bolševické jakkoliv špatný, přeci jest nemožno, aby se byl zlepšil nebo i jen udržel na své výši. Statistiky bolševiků nutno pokládati za zfalšované nebo špatně sestavené. Představitelé sovjetské vlády nepodávají žádného vysvětlení ani o tom, jak by mohli vyživiti toto množství, ani o tom, jak mohl počet dobytka stoupnouti v době, kdy tak naléhavě se města dožadují obnovení svých zásob a kdy ceny masa tak stouply.

Souhrn. — Z hořeního zdá se vyplývati, že zemědělské podmínky v Ukrajině se celkem zlepšují, ač zápasí proti vážným překážkám stále vzrůstajícím, jež způsobuje nedostatek hospodářských strojů, nedostatečné a špatné podmínky dopravy, nehledě ani k nejistotě vnitřní celkové situace. Fakt, že situace na Ukrajině není horší a že se následkem toho odlišuje od situace Ruska bolševického a severního, musí býti přičten tomu, že se Ukrajině podařilo zachovati si relativní nezávislost od vlivu sovjětů.

Jestliže však přece odpovídají pravdě zprávy o postupném zabírání území Ukrajiny bolševismem, tu nastane zde jistě stav jako v sev. Rusku. Poněvadž za normálních dob jižní Rusko živilo ve skutečnosti Rusko severní (množství plodin zaslanych ze Sibíře bylo poměrně malé), tu desorganisace těchto jižních provincií zničilo by veškerou naději na bezprostřední polepšení situace severního Ruska, pokud se nepočítá s plodinami, které mohou býti dovezeny z ciziny. Těžko lze počítati na bezprostřední pomoc ze sýpek sibírských, poněvadž dráhy jsou ve stavu desorganisace a poněvadž i po pádu bolševiků musí uplynouti značná doba, nežli by se mohly zásoby sibírské posílati v množství do Ruska.

Na následující srovnávací tabulce možno ukázati, jak se liší normální situace od důsledků vlády bolševické; před válkou byla situace následující:

Celková produkce carství ruského . . .	64,500.000 tun
Celkový stav vnitřního obchodu s obilím . . .	20,000.000 »
Spotřeba v oblasti produktivní . . .	37,000.000 »
Celkový stav, s nímž export mohl počítati . . .	7,000.000 »

Stav obilí na začátku r. 1918:

Celková produkce evropského Ruska . . .	43,500.000 tun
» » ruské Sibíře . . .	8,000.000 »
Celková produkce ruského carství . . .	51,500.000 tun
Spotřeba v oblasti produktivní . . .	37,000.000 »
Nepostačující si okresy severního Ruska a Finska požadují . . .	18,000.000 tun
Množství, pro export vybývající . . .	—
Deficit v zásobování . . .	4,500.000 »

Předcházející zakládá se na výpočtu normální dávky (vláda oceňuje ji na 2 libry na člověka denně).

Odhady ministerstva zásobování v r. 1917 vyžadovaly následujícího minima:

Pro armádu . . .	645.000 tun
pro obyvatelstvo občanské . . .	484.000 »
Celkové minimum . . .	1,129.000 tun

Pohotovité zásoby v r. 1917 byly o 50% menší nežli toto množství. Nutno si připomenouti, že zásobování záviselo podstatně od přebytku obilí v Ukrajině. A tu možno podotknouti, že gubernie samarská, která normálně dávala Rusku 800.000 až 900.000 tun obilí, musela se v r. 1917 dožadovati podpory odjinud. Takový byl stav věcí před rokem; od té doby podmínky se velmi zhoršily a i samotné Ukrajině nedostává se dle posledních zpráv zrna pro jarní sev. Jediná gubernie blíží se svým stavem poměrům normálním, a to jest gubernie kubánská.

Doprava. — Všeobecné poznámky. — Bez dostatečné dopravy by vláda bolševiků byla ztracena; zdá se, že hned zpočátku pochopila důležitost, jakou má pro ni dozor nad drahami, ačkoli až do přítomné doby mu-

sejí bolševici podstupovatí těžký boj, aby udrželi svou vládu, jak to dokazuje na př. nepřátelské přijetí, jehož se dostalo Radkovi, když se pokusil oslovit výkonný výbor unie zřízenců železničních ve Vologdě.

Doprava na dráze. — Personál železniční vzdoroval bolševismu více nežli všechno ostatní dělnictvo ruské. To platí hlavně o personálu pohyblivém, kdežto družiny dělníků správkáren a dílen byly od prvních dnů zamořeny bolševismem. Unie zaměstnanců železničních »Veksel« potírala ostře za prvních dnů politiku extremistickou, ale bolševikům podařilo se, díky obratné propagandě, nahradit členy výkonného výboru lidmi, přejícími jejich hledisku. Nižší úředníci a zřízenci linie nikolské, petrohradské a jekatěrinské jsou protibolševiky, ale jsou nuceni skrývatí své mínění. Úplné zastavení dopravy nastalo v Moskvě v prosinci 1917 následkem politických třenic mezi rozmanitými podřadnými svazy železničních zaměstnanců, následkem čehož zásoby tisíců vagonů zůstaly nesloženy. Pořádek byl obnoven jedním anglickým důstojníkem, který ujal se vši organisace, postaviv se sám od sebe na nějaký čas v čelo. Jako příklad poměrů, v kterých byly dráhy v r. 1917, lze uvést rozhodnutí mimořádné komise pro Petrohrad, vydané k odstranění zásobovací krise v Rusku, aby se totiž vypravovalo denně 40 vlaků na dráze transsibiřské. Nebylo však docíleno vyšší číslíce nad 12. Špatný stav, do kterého upadl pohyblivý materiál, datuje se od počátku války. Okamžitého zlepšení dosáhlo se zavedením amerického materiálu. Ale nedbalostí, ježto běžné opravy nebyly vůbec konány, skoro 37% amerických lokomotiv dráhy sibiřské bylo do února 1918 vyřazeno z užívání. Toto procento jest pravděpodobně ještě vyšší v evropském Rusku. Množství pohyblivého materiálu, vyžadujícího opravy, odhadovalo se před šesti měsíci v Ukrajině na 45 až 50%. Nedostává se součástek náhradních, dílny nemohou vyhovět požadavkům, poněvadž výrobnost byla zmenšena zkrácením doby pracovní, zákazem pracovatí přes čas a zrušením práce akordní. Jednou z největších nesnází jest nedostatek uhlí.

Vměšování se revolučních výborů do správy drah vyvolávalo netoliko nepořádek, nýbrž rozmnožilo i výlohy. Na jediné toliko dráze Jihozápadní odhadnuty byly roční stanovené mzdy, placené 16.000 zbytečných zaměstnanců, na 46 milionů rublů. Pro celý systém ukrajinských drah vydáno bylo 200 milionů rublů ročně na personál neužitečný. Nutno předvídati, že za těchto neblahých poměrů společnosti železných drah budou pracovatí se ztrátou, ačkoliv železniční tarify byly značně zvýšeny. Předem vypočtená ztráta pro Ukrajinu v roce 1918 jest 800 milionů rublů.

Doprava říční. — V Rusku konala se říční doprava, obzvláště na Volze, důležitým loďstvem, sestávajícím z parníků a člunů. Hospodářský život ruský fakticky závisel od systému řek a kanálů, poněvadž po vodě dala se doprava veliké části obilí a minerálních olejů a veskerá doprava stavebního dříví. Nacionalisace lodí a extremistické chování se četných »artelů« lodních mužstev, plavců a skládačů přivedilo závažné zmenšení se surovin a výrobků, po vodě dopravovaných. Cenného prostředku komunikačního, skytaného systémem řek a kanálů, nemůže býti více výhodně využito.

Budoucnost hospodářská. — Hořejší úvahy přivádějí nás k závěru, že prostředky a způsoby bolševiků, jichž užívají, vedou jen k jedinému konci: k bankrotu správy a země. A tu je na snadě otázka, jak mohly přítomné poměry trvati tak dlouho. Ačkoliv vláda bolševická musí upadati, bohatství a přirozené prameny země jsou takové, že moc bolševická možná ještě potrvá. Pokud země zůstane v tomto stavu, bude postrádati dobrodinní obchodu a průmyslu. Kapitál bude zničen. Jiné země, závislé v přítomné době na ruských surovinách, jsou zbaveny těchto pramenů svého zásobování a to v době, kdy obzvláště se cítí tuje potřeba obnovy a zásobení země evropských a kdy následkem toho plodiny ruské nabyly by obzvláštní hodnoty. Veliká část skutečného a těžení schopného ruského bohatství neztratila na hodnotě, ale okolnosti činí využívání nemožným. To však neplatí o zemědělství: tu každým měsícem situace

stává se horší, tísnivější, takže obilí bude spotřebováno jako strava, zásoby zvířectva budou vyčerpány a nesnáze restaurace a znovuvýstavby této veliké země značně rozmnoženy.

Č. 61.

Zpráva z jistého pramene.

(Telegram.) V Petrohradě, 21. března 1919.

Stávky v závodech Putilovských a ostatních továrnách byly hlavní událostí minulého dne. Povstaly spíše z důvodů hospodářských nežli politických. Volání »chléb« bylo nahrazeno voláním » pryč s Leninem«. Vzbouření a stávky byly částečně dílem propagandy strany socialistických revolucionářů. V rozmanitých továrnách nemá bolševism více půdy, ačkoliv v některých pokoušejí se výborové udržeti jej při životě. Tyto výbory jsou složeny hlavně z komunistů, kteří uchovávají si svou moc manipulací při volbách. Oni dovolují dokonce hlasovati cizím dělníkům, aby obdrželi většinu, terorizují dělníky a nutí je hlasovati pro kandidáty sovětů. Dělníci pokládají nyní tovární výbory za vydávající sověty, a mají za to, že jejich řeči jsou opakovány agenty, kteří se vydávají za sociální revolucionáře, ale kteří jsou vpravdě posláni do továren, aby udávali tak zvané zločiny politické onosice. Z této příčiny jest docela možno, že socialističtí revolucionáři měli méně co činiti s podzvizením nežli praví dělníci, ačkoliv bolševici nechtějí to připustiti. Veliké shromáždění bylo konáno 10. března v továrně Putilově. Bylo přítomno 10.000 dělníků, kteří odhlasovali resoluci, proti níž hlasovalo pouze 22 cizích osob, neprávem z venčí do továren přivedených. Následující výtah podává obsah resoluce:

»My, dělníci závodů Putilovských, prohlašujeme dělnickým třídám ruským a celému světu, že vláda bolševická zradila ideál revoluce říjnové, že zrazuje a klame též všechny dělníky a sedláky ruské; že vláda bolševická, jednající jako dříve naším jménem, není autoritou proletariátu a venkovanů, nýbrž autoritou a diktaturou centrálního komitétu strany bolševické, jenž vládne sám

ze sebe s pomocí mimořádných komisí, komunistů a policie.

Protestujeme proti povinnosti, uložené dělníkům, aby setrvali v továrnách a závodech a proti pokusům, zbavití je všech základních práv: svobody tisku, slova, svobody shromažďovací, nedotknutelnosti osobní. Žádáme:

1. Okamžité přenesení moci na svobodně zvolený sovět dělníků a sedláků.
2. Okamžité obnovení volební svobody v továrnách a závodech, v kasárnách, na lodích, na drahách a všude jinde.
3. Přenesení celé správy na dělníky odborové unie a propuštění těchto na svobodu.
4. Přenesení zásobování na kooperativní společnosti dělníků a sedláků.
5. Všeobecné ozbrojení dělníků a sedláků.
6. Okamžité propuštění na svobodu členů rolnické strany levých sociálních revolucionářů.
7. Okamžité propuštění na svobodu Marie Spiridonovy. —

Předčítání této resoluce bylo doprovázeno výkřiky: »Pryč s diktaturou! Pryč s komisaři! Na soud s katy a vrahy bolševickými!«

Vláda učinila opatření, aby zamezila všem dalším projevům. Všichni přistizení širitelé resoluce byli okamžitě zatčeni. Byly činěny rozmanité sliby a bolševici rozdělili peníze, papírové ruble Kerenského. Než dělníci nedali se utišíti a podněcovali své kamarády ke stávce.

15. března závody baltické, skorohodské a pouliční dráhy zahájily stávku. Situace stala se tak vážnou, že Lenin přišel z Moskvy a pokusil se upokojiti dělníky řečí a slibem dodatečné dávky chleba. Slíbil rovněž, že zastaví osobní dopravu mezi Petrohradem a Moskvou na čtyři neděle, aby usnadnil provoz potravin. Jeho návrhy byly zamítnuty a dělníci žádali, aby podal demisi. Zinovjev a Lunačarský, jediní dva komisaři, kteří se odvážili osloviti dělníky, neměli lepšího úspěchu. Zi-

novjev byl přivítán výkřiky: »Pryč s židem!« a byl donucen utéci, Lunačarský s velikou obtíží dosáhl toho, že ho vyslechli a slíbil, že bolševici vzdají se vlády, jestliže většina toho by žádala.

Následující popěvek byl nalepen na zdech petrohradských:

Ať Lenin jde a maso koňské!

Ať žije car a vepřové!

Delegáti závodů Putilovských žádali, aby resoluce z 10. března byla uveřejněna v »Komuně Severu«, ale to jim odepřeli komisaři vnitřních záležitostí.

16. března podnítil Torin bolševiky, aby pobili sociální revolucionáře. Zinovjev přivedl do Petrohradu jistý počet námořníků a vojáků červené gardy. Sbory tyto skládaly se z cizinců, zejména z Lotyšů a Němců.

Po následující dva dny bylo 300 lidí v továrnách zatčeno. Podezřelí vůdcové a sociální revolucionáři byli popravováni v masách. Ačkoliv pořádek jest opět částečně obnoven a dělníci přinuceni k práci hrozbami, přece ještě jsou podráždění proti bolševikům a dožadují se svobody tisku, aby mohli uveřejniti své obžaloby.

DODATEK.

Výtahy z ruských novin.

Výtah z novin »Krasnaja Gazeta« (orgán červené armády z 1. září 1918.

Jistý článek s titulem »Krev za krev« počíná takto:
 »Učiníme naše srdce z ocele, kterou utvrdíme v ohni utrpení a krvi těch, kteří bojují za svobodu. Učiníme svá srdce krutými, tvrdými a neochvějnými, aby žádné smilování nemělo v ně přístupu a aby se nezachvěla ani při pohledu na moře krve nepřátelské. Otevřeme hráze tohoto moře. Bez smilování, bez ušetření budeme pobíjeti své nepřátele po stech. Ať je jich třeba na tisíce, všichni nechť se utopí ve své vlastní krvi. Ať za krev Leninovu a Urického, Zinovjevovu a Volodarského tekou potoky krve buržoů — ještě více krve, tak mnoho, jak možná.«

Výtahy z oficiálních novin »Izvestija«, září 1918.

»Jsou jenom dvě možnosti: diktatura buržoasie nebo diktatura proletariátu...«

»Proletariát odpoví na atentát proti Leninovi takovým způsobem, že buržoasie bude trásti se hrůzou.«

U příležitosti úkladné vraždy, spáchané v Petrohradě, na komisaři Urickém Kannegisserem, židovským, 22letým studentem, bývalým to aspirantem dělostřelecké školy, »Krasnaja Gazeta« napsala:

»Buržoasie musí v celku odpovídati za tento čin teroru... tisíce našich nepřátel musí zaplatit smrt Urického... Jsme povinni dáti krvavé naučení buržoasii... Smrt buržoasii.«

Atentát proti životu Leninovu.

Proklamace, vydaná »mimořádnou komisí« a podepsaná »Peters«, Proklamace prohlašuje, že zločinná ruka člena strany sociálně-revoluční, řízená Angličany a Francouzi, odváží se střílení na náčelníka třídy dělnické. Tomuto zločinu odpoví se terorem ve velkém. Běda těm, kteří stojí v cestě dělnické třídě. Všichni představitelé kapitálu budou posláni k nuceným pracem a jejich jmění se zkonfiskuje. Protirevolucionáři budou vyhubeni a rozdraceni pod těžkým kladivem revolučního proletariátu. Petrovsky, komisař vnitřních záležitostí, rozesílá telegrafické cirkuláře, v kterých kárá místní sovjety za neobyčejně malý počet vážných potlačení a poprav buržoá a bílých gardistů. Nutno jest učiniti okamžitou přítrž těmto babským metodám. Všichni sociální revolucionáři z pravice musí býti ihned zatčeni. Veliký počet rukojmí musí býti vybrán z členů buržoasie a z bývalých důstojníků. Při nejmenším pokuse odporu nebo při nejmenším hnutí bílých gard musí rukojmí býti ihned stříleni v masách. Nerozhodný způsob jednání se strany místních sovjětů bude velmi přísně posuzován.

H r ů z o v l á d a.

Rada lidových komisařů, prozkoumajší zprávu presidenta mimořádné komise,¹ shledala, že za přítomných poměrů bylo nevyhnutelno pojistiti se proti nebezpečí zpátečnictví prostředkem teroru. Jest nutno vyslati co možná největší počet odpovědných soudruhů do mimořádné komise, aby brali podíl na jejích pracích za účelem jí sesílití a učiniti její činnost systematictější. Republika sovjětů musí se brániti tím, že pošle všechny své třídní nepřátele do koncentračních táborů. Všechny osoby, náležející k bílým gardám nebo mající podíl na spiknutích nebo na revoltách, musí býti zastřeleny. Jejich jména a podrobnosti jejich případů budou uveřejněny.

(»Severní komuna«, 9. září 1918.)

¹) Mimořádná komise jest zodpovědna za politické procesy a za výkony rozsudku a za popravy bez procesu.

Tver, 9. září. — Mimořádná komise zatkla a poslala do koncentračních táborů více nežli 130 rukojmí, vybraných z buržoasie. Věznové záležitosti ze členů strany kadětů, pravých sociálních revolucionářů, z bývalých důstojníků, dobře známých členů majetné třídy a členů policie.

(»Severní komuna«, 10. září 1918.)

Jaroslav, 9. září. — V celé gubernii jaroslavské bylo podniknuto velmi přesné sčítání buržoasie a jejích straniků. Živlové, kteří byli zjevně smyšlení protisovjet-ského, byli zastřeleni, podezřelí byli internováni v koncentračních táborech, třídy zahájející byly přidrženy k nuceným pracem.

(»Severní komuna«, 10. září 1918.)

Alkarsk, 11. září. — Včera bylo nad městem vyhlášeno válečné právo. Osm protirevolucionářů bylo zastřeleno.

(»Severní komuna«, 12. září 1918.)

Borisoglebsk, 16. září. — Poněvadž se pokusili organisovati hnutí proti moci sovjětů, bylo devět místních protirevolucionářů zastřeleno, mezi nimi dva bohatí velkostatkáři, šest obchodníků a místní »obilní král« Vasiljev.

(»Severní komuna«, 16. září, č. 106.)

Resoluce, odhlasovaná sovjetem prvního okresu města Petrohradu.

... Shromáždění hlasuje s radostí pro to, že hromadný teror jest způsobilým prostředkem proti bílým gardám a proti členům vysoké buržoasie a prohlašuje, že na každý atentát proti životu kteréhokoliv z jejích náčelníkův odpoví proletariát tím, že dá zastřeliti netoliko sta jako nyní, nýbrž tisíce bílých gardistů, ban-

kérů, vlastníků továren, kadetů (konstitučních demokratů) a pravých revolučních socialistů.

(»Severní komuna«, 18. září 1918.)

V Astrachaně dala mimořádná komise zastřeliti deset pravých socialistů, zapletených do spiknutí proti moci sovětů. V Karamyševě byli zastřeleni kněz jménem Ljubinov a jeho diakon Kvintil pro revoluční agitaci proti dekretu, oddělujícímu církev od státu a poněvadž uveřejnili provolání, podněcující ke zvrácení moci sovětů. V Permě bylo jako represalie na zavraždění Urického a na atentát proti Leninovi zastřeleno 50 rukojmí třídy buržoasní a bílých gardistů (udává se několik jmen). V Sebechově zastřelen byl kněz Kirkevič, poněvadž konal protirevoluční propagandu a poněvadž četl zádušní mše za Mikuláše Romanova.

(»Severní komuna«, 18. září 1918.)

Následující telegram došel od štábu sboru kavalerie:

Dodatečná zatčení byla provedena v záležitosti příprav pro vzburnění ve Vologdě, do které zapleteni byli bývalí důstojníci a funkcionáři civilní služby. Když bylo spiknutí odhaleno, prošli do Archangelska a do Murmanská. Vězňové byli zatčeni v přestrojení za mužíky. Všichni byli opatřeni falešnými papíry. Politická služba sboru má ve svém držení sumy peněz, dodaných vězňům Angličany prostřednictvím plukovníka Kurtenkova. Pro tuto záležitost bylo zastřeleno patnáct lidí, většinou osob vojenských. Mezi nimi byl generál Astašov, vojenský inženýr Bodrovolský, kapitán Nikitin a dva leví sociální revolucionáři, Sudotin a Turba. Mimo to byl také zastřelen náčelník vypraveného oddělení námořník Šimanský, který neukázal se býti na výši situace.

(»Severní komuna«, 19. září 1918.)

Abychom zvítězili nad našimi nepřáteli, musíme mítí náš vlastní socialistický militarismus. Musíme získati pro svou věc 90 milionů ze 100 milionů obyvatel Ruska, spravovaného sověty. Pokud se týká zbytku, nemáme, co bychom jim řekli; musí zahynouti.

(Řeči Zinovjeva, uveřejněné v »Severní komuně, 19. září, č. 109.)

Mimořádná komise koná práci velmi odpovědnou a vyžaduje veliké sebeovládání od svých členů. Jsou-li tito takto kvalifikováni? Na neštěstí nemohu zde rozmlouvat o tom, zda-li a pokud všechna ta zatčení a popravy, vykonané z rozkazu mimořádné komise, byly skutečně nutné. O tomto bodě se mínění ve straně různí. Nedostatek nutného sebeovládání způsobuje, že se člověk cítí zastrašen »instrukcí«, adresovanou mimořádnou komisí všeruskou mimořádným komisím provinciálními. V ní se praví:

»Mimořádná komise všeruská jest zcela neodvislá ve své práci, konajíc prohlídky domovní, zatčení a popravy. O tom podává pak zprávu centrální radě lidových komisařů a centrální radě exekutivní. Dále mimořádné komise provinciální a okresové jsou nezávislé ve své činnosti a podávají o ní zprávu exekutivní místní radě, když se tato táže. Pokud se týká domovních prohlídek a zatčení, tu zpráva, podaná po provedení, připouští ještě nápravu jistých nesprávností, spáchaných následkem nedostatku sebeovládání. To však nelze říci ohledně poprav... Také možno z této instrukce viděti, že osobní jistota jest až do jistého stupně pojištěna pouze členům vlády centrální rady exekutivní a místní rady exekutivní. S výjimkou těchto několika osob všichni členové místních výborů strany (bolševické), výborů kontrolních a výboru exekutivního strany mohou býti zastřeleni v kterémkoliv okamžiku z nařízení mimořádné komise kteréhokoliv malého okresního města, jestliže jsou náhodou na jeho území a potom se podá o tom zpráva.

(Výtah z článku p. Alminského »Pravda«, 8. října 1918.)

Soudruh Bokiv podal podrobnosti o činnosti komise okresu petrohradského po odjezdu mimořádné komise do Moskvy. Celkový počet lidí uvězněných byl 6.220; 800 jich bylo zastřeleno.

(Vyňato z jedné zprávy schůze mimořádné komise, »Izvěstija«, 19. října 1918, č. 228.)

V okrese kirsanovském vypukla revolta. Vzbouřenci křičeli: »Pryč se sovjetj«. Rozehnali sovjet a výbor místních chudých. Revolta byla potlačena oddílem sborů sovjetských. 6 vůdců bylo zastřeleno. Právě nyní se tato záležitost vyšetřuje.

(»Izvěstija«, 5. listopadu 1918.)

Z nařízení vojenského výboru revolučního v Petrohradě bylo mnoho důstojníků zastřeleno, poněvadž rozšiřovali falešné pověsti, že autorita sovjetů ztratila důvěru lidu. Všichni příbuzní důstojníků 86. pěšího pluku (který přešel k »bílym«) byli zastřeleni.

(»Severní komuna«, citováno podle »La vie russe« v Helsingforsu, 11. března 1919.)

Špatné nakládání s buržoasií.

Orel. — Dnes orelská buržoasie počala konati nucené práce, které jí byly určeny.

Skupiny buržoů povinných takto pracovati čistí ulice a náměstí od odpadků a bláta.

(»Izvěstija«, 19. října, č. 288.)

Tšember. — Buržoasie, která jest přidržována k nuceným pracem, spravuje dláždění a silnice.

(»Pravda«, 6. října 1918.)

Tábor pro buržoasii.

Mimořádná komise okresu (saranského) zařídila koncentrační tábor pro buržoasii a pro »kulaki« (nepoctiví obchodníci, doslovně »pěstí«). Povinností internovaných bude udržovati čistotu v Saransku. Zásobování tábora zajistí se nákladem těže buržoasie.

(»Krasnaja Gazeta«, Petrohrad, 6. listopadu 1918, č. 237.)

Deserce v červené armádě.

Boj proti deserci. — »Golos krasnoarmeica« (Hlas rudého gardisty) z 2. února, uveřejněný v Jam-

burce šestou divisí lehké infanterie, obsahuje následující prohlášení:

Vzhledem k hromadným desercím mužů rudé armády a vzhledem k nutnosti učiniti konec agitaci, živé mezi nimi od občanů, kteří je popíchují proti autoritě sovjetů a kteří šíří falešné pověsti o panice v armádě i v zázemí a kteří rovněž pomáhají deserterům se skrývati, jest nutno zatknouti tyto osoby, které jsou ve skutečnosti agenty kapitálu anglo-francouzského a vydati je vojenskému revolučnímu soudu jako nepřátele vlády dělníků a sedláků.

Vojenský sovjet divisní a exekutivní výbor okresu jamburského dává věděti všem sovjetům měst, okresů a vesnic pásma fronty okresu jamburského, aby okamžitě zpravily revoluční vojenský soud o všech sbězích z rudé armády, kteří se potulují, aby zatklý všechny osoby, kteří šíří falešné zprávy, aby uvěznily soukromníky nebo vojáky rudé armády, které přistihly při koupi nebo prodeji zbraní a munice a aby rozstavily na všech cestách hlídky pro zatýkání sběhů. Vojenský soud prohlašuje, že čas slov a napomínání minul a že nastal čas svědomitého konání úloh, uložených republikou sovjetů. Pomoc, skrytá ukrývající se sběhům a péče věnovaná těmto od mužů a dělníků, podporuje nezávaznost a nedisciplinovanost v řadách rudé armády. Sběhu netřeba ani chleba ani útulku, pro něho jest jen kule.

Chléb a útulek náleží toliko rudé armádě proletariátu.

Vojenský soud revoluční na frontě.

Bolševism a sociální demokracie.

Zatčení konference práce. — Otevřený dopis delegátů, držených ve vězení Tagance v Moskvě, adresovaný všem občanům:

My, členové konference práce, představitelé nezávislých organisací dělnické třídy rozmanitých měst Ruska (Petrohradu, Moskvy, Tuly, Sormové, Kolomny, Kulebaky, Tveru, Nižního Novgorodu, Vologdy, Besjitsy, Orelu, Votkinského Zavodu), kteří jsme byli zatčeni na

našem dvanáctém sjezdu 23. července v »síni kooperace«, my pokládáme za svou povinnost protestovati před všemi občany Ruska proti falešným a pomlouvačným zprávám, šířeným tiskem bolševické vlády 27. a 28. července. Vláda bolševická těží z faktu, že umlčela veškerý nezávislý tisk a že my, členové konference práce, jsme zavřeni za neuvěřitelných podmínek. Naše konference nebyla spiknutím protirevolučním, organisovaným lidmi majetnými neb od intelligence, nýbrž veřejnou konferencí delegátů organisací třídy dělnické, konferencí, jež byla před svým svoláním známa a o níž bylo diskutováno veškerým tiskem, zahrnuje v to i tisk bolševický.

Na konferenci nebyli vysláni delegáti menševiků nebo sociálních revolucionářů, jak falešně tvrdí bolševici v »Izvěstijích«, které chtějí oklamati dělníky, již ještě neopustili vládu, nýbrž shromážděním delegátů závodů a továren, kteří byli zvoleni od deseti tisíců voličů. Přijatý základ representace byl jeden delegát na 5000 dělníků. Izvěstija odvažuje se dokonce bez uzardění říkati, že delegáti dělníků z Tuly, Polikarpova a Puchkina byli zvoleni od 60 nebo 160 lidí, ačkoliv byli zvoleni od shromáždění delegátů, zvolených většinou dělníků tulských. Tam, kde nezávislé organisace dělníků nemohly k jinému postupu ještě býti donuceny, byli delegáti na konferenci odděleně zvoleni dělnictvem velikých závodů.

Pomluvivši delegáty jako podvodníky, kteří nikoho nerepresentují, Izvěstija s nestydatostí charakterisující orgány režimu carského, neostýchaly se podávati falešné zprávy o předmětech, nalezených u delegátů, aby pošpínili jejich pověst. Tak píše, že u soudruha Berga bylo nalezeno 6000 rublů. Ve skutečnosti neměl více nežli 590 rublů (asi 375 fr. dle běžného kursu). Izvěstija napsaly, že soudruh Lejkin měl 160 rublů, ve skutečnosti nalezli u něho 1 rub 65 kopějek; k tomu ještě Izvěstija udávají, že u Lejkina nalezeny byly následující předměty: prsten, diamanty a zlaté hodinky, ačkoliv všechny jeho »klenoty« pozůstávaly z obyčejných hodinek, které ani hlídače vězení nepokoušely.

Vláda bolševická musí se utíkat k takovým nestoudným a hloupým lžem, aby ospravedlnila tato ne-

smyslná zatčení dělnických delegátů, kteří odvážili se ukázati jakousi nezávislost a jakousi organizační iniciativu.

Konference dělnických delegátů byla svolána, aby stanovila dispošice pro svolání všeruského kongresu práce. Konala dvě schůze. Program konference obsahoval projednávání následujících předmětů: opatření proti tříštění se v hnutí dělnickém; co se má konati za účelem koncentrace jeho sil a za účelem stvoření vlastní organisace; opatření pro svolání všeruského kongresu práce. Ale vláda komunistická zcela tak jako její předchůdci carističtí, nestrpí žádného symptomu nezávislého hnutí dělnického, poněvadž v tomto hnutí tkví nebezpečí pro ni. Toto hnutí zdá se jí býti výsledkem krise vyživovací a jsouc neschnopna rozřešiti naskytající se jí problémy státní, utíká se k prostředkům potlačování, jež jsou namířena proti náčelníkům hnutí dělnického. Organisace dělnické jsou předmětem neslýchaného potlačování. Ať žijou organisace třídy dělnické! Necht žije jejich nezávislost, jejich iniciativa revoluční a organizační!»

Podepsáni: A. N. Smirnov, dělník muniční továrny, delegát z Petrohradu; N. N. Gljebov, dělník závodů Putilovských; J. S. Lejkin, delegát shromáždění delegátů dělníků okresu Nižního a Vladimírského; D. V. Zacharov, tajemník odborového sdružení; D. J. Zacharov ze Sormova; V. J. Matvějev ze Sormova; A. A. Vezkalm, truhlář, člen výkonného výboru lotyšské strany sociálně-demokratické; J. G. Volkov, soustružník, člen výkonného výboru svazu kovodělníků v Petrohradě; A. A. Činěnkov z Nižního; S. P. Polikarpov z Tuly; N. K. Borisenko, ze závodů pro kanalisaci v Petrohradě; V. G. Čirkín, soustružník, člen všeruské rady odborových sdružení; Berg, ze závodů elektrářských; D. Smirnov z petrohradského arsenálu; Victor Alter, delegát výkonného výboru Bundu (židovská strana socialistická); Puškin, dělník z továrny na ručnice v Tule.

(»Dělnická internacionála«, orgán petrohradského výboru ruské strany sociálně-demokratické, 7. srpna 1918.)

Zdánlivá diktatura proletariátu proměnila se brzo v diktaturu strany bolševické, jež působila přitažlivě na všelijaké dobrodruhy a lidi podezřelých povah, a jež je udržována toliko surovou silou námezdných zbraní. Její socialism na oko skončil úplným zničením ruského průmyslu, přivedením země pod jeho cizího kapitálu, zničením všech třídních organizací proletariátu, potlačením vši demokratické svobody a všech orgánů demokratického státního života. Takto vlastně připravuje půdu pro buržoasní protirevoluci nejhoršího a nejsurovějšího druhu.

Bolševici nejsou způsobilí rozřešiti otázku výživy a jejich pokus získati proletariát organisováním výprav na vesnice, kterými jsou venkované obírání o zásoby chlebovín, bude mít za následek, že venkované budou vrženi do náruče protirevoluce a že vznikne trvalá nenávist proti městům vůbec a proti proletariátu zvláště.

Pokračujíc v zápase proti bolševické tyranii, jež znehodnocuje ruskou revoluci, sociální demokracie sleduje následující cíle:

1. Učiniti třídu dělnické zjevným, že jest jí nemožno prolévatí krev pro udržení parodie na diktaturu třídy dělnické a parodie na pořádek socialistický. Obě musí nevyhnutelně zaniknouti; mezitím však zabijí duši a tělo proletariátu.

2. Organisovati dělnickou třídu v silu, jež spojena jsouc s ostatními demokratickými silami země, bude způsobila setřástí jeho vlády bolševické, uhájiti demokratické vymoženosti revoluce a postaviti se na odpor proti každé reakcionářské moci, jež by chtěla zavěsiti kámen na hrdlo ruské demokracie.

Bylo zatčeno a podrobeno vyšetřování čtyřicet delegátů, zvolených na schůzi dělníky rozmanitých měst za tím účelem, aby připravovali svolání kongresu práce. Mají býti souzeni nejvyšším revolucionářským soudním tribunálem jež vynáší rozsudky smrti bez řádných záruk soudního processu. Zatčení jsou falešně a na základě pomluv obviněni, že organisovali protirevoluční spiknutí. Mezi nimi jsou nejznámější pracovníci v dělnickém hnutí sociálně-demokratickém, na př. Abramovič, člen výkonného ústředního výboru dělnické strany so-

ciálně-demokratické a Bundu, jež jest osobně znám s mnohými cizineckými soudruhy; Smirnov, jež posledního roku byl členem delegace sovětů do zemí západních; Vezkaín, člen výkonného výboru lotyšské strany sociálně-demokratické; Volkov, president unie dělnických družstev v Petrohradě; Zacharov, tajemník svazu dělníků průmyslu chemického v Petrohradě, a jiní známí vůdcové hnutí syndikalistického a družstevního.

Žádáme, aby všechny socialistické strany okamžitě intervenovaly a na odpor se postavily proti tomuto ha-nebnému a zločinnému jednání.

(Protest dělnické strany sociálně-demokratické a židovské strany socialistické, zaslaný v srpnu 1918 všem výkonným výborům všech socialistických stran v Evropě a Americe.)

Mimořádná komise svazu komun Severu vyšetřovala na schůzi dne 22. října trestní záležitost vzpoury námořníků ze dne 14. října. Zjištěno, že hnutí toto bylo organisováno výborem levých sociálních revolucionářů v Petrohradě, neboť popud k odhlasování resoluce námořníky 2. eskadry baltického loďstva dali členové řečeného výboru. Resoluce byla pak schválena na konferenci strany, jež námořníkům poslala své blahopřání. Mimo to byla resoluce vytištěna tiskařským strojem v místnostech řečeného výboru, jež delegoval své agitatory do shromáždění námořníků. V čele organizace bylo 13 osob. Dvě unikly. Všechny ostatní byly odsouzeny mimořádnou komisí k smrti zastřelením.

(»Izvěstija«, 31. října 1918.)

Z rozhodnutí mimořádné komise byl zastřelen sociální revolucionář Firsof. Firsof odsouzen byl pro sepsání a rozšiřování proklamací, ve kterých sociální revolucionáři vybízeli dělníky, aby se přidali k vládě archangelské.

(»Severní komuna«, 18. září 1918.)

Mimořádná provinciální komise zatkla náčelníky místní organizace levých a pravých sociálních revolucionářů, poněvadž rozšiřovali proklamace. V souvislosti

s odhalením tohoto spiknutí bylo zatčeno několik levých sociálních revolucionářů v Moskvě.

Bylo agitováno v rudé armádě, aby podlomena byla moc sovjetů. Byly rozšiřovány letáky, vyzývající k zápasu proti autoritě sovjetů, k okamžitému zřízení výborů a k tomu, aby rudá garda v čele majíc zvolené vůdce, nastoupila cestu teroru proti Trockému a ostatním předákům strany komunistické.

Agitace a rozšiřování letáků nemělo úspěchu.

Zatčen byl levý sociální revolucionář Prigalin, dělník při komisariátě potravin v Kaluze, jenž byl za to činěn zodpovědným. Byl u něho nalezen nástin proklamace, jež jménem strany vyzývala k zvrácení moci bolševiků a k vytvoření koalice bez bolševiků.

(Ruský radiotelegram z 22. února 1919.)

Soudní tribunál, zabývající se záležitostmi pí. Spiridonové (náčelnice strany sociálně revolucionářské, jež byla nedávno zatčena, obviněna jsouc z účastenství na spiknutí proti moci sovjetů), rozhodl, že obžalované má být po dobu jednoho roku zabráněno ve vší činnosti politické a sociální vzhledem k jejímu abnormálnímu duševnímu stavu. Pí. Spiridonová musí prodlévati v sanatoriu, kde jí bude poskytnuta příležitost i k zotavení i k duševní práci.

(Ruský radiotelegram z 26. února 1919.)

Nebudte takoví jako »bývalí pánové«.

V jednom nedělním čísle listu »Krasnaja Gazeta« byl článek soudruha Kuznecova pod názvem »Jedenáctý«; V tomto článku vzpomíná na to, s jakou povýšeností a jak hrubě se chovali bývalí pánové vůči dělníkům. Zajisté, soudruhu Kuznecove, jsou to nepřijemné a ponižující upomínky na tuto vysokou buržoazii, ale ještě nepřijemnější a více ponižující jest, setkáváme-li se s toužé specialitou chování »bývalých pánů« v době nynější. Znáám mnoho soudruhů, zaujímajících odpovědná místa ve svazech a výborech, již nejsou lepší, než byli páni za starého režimu. Přijdete-li na ně s nějakým

dotazem nebo žádostí, odpovídají buďto hrubě a vypínavě anebo neodpovídají vůbec.

Jest ponižující, setkávati se v přítomné době s takovými chováními a já prohlašuji soudruhům: »Nebudte, smím-li se tak vyjádřiti, jako »bývalí pánové«. Vycházejte vstříc potlačeným a chudým. Cvičte se v tomto duchu a teprve tehdy nazývejte se komunisty a zastánci dělníků. Ruce pryč, všichni vy, kteří nejednáte tak, jak mluvíte!

(Dopis dělníkův. »Krasnaja Gazeta«. V Petrohradě, 29. října 1918, č. 230.)

Poměr bolševiků k tisku.

Zastavení listu »Mir«, — V souhlase s rozhodnutím, uveřejněným v »Izvestijích« 27. července, č. 159., dává oddělení tiskové povolení k vydávání časopisů, jež přijímají program sovjetů. Při udělení těchto povolení oddělení tiskové bere v úvahu stávající zásoby papíru, prospěch, který by lid ze zamýšleného časopisu mohl mít, a konečně nutnost opatřiti práci tiskařům a novinářům. Po takovéto úvaze bylo uděleno povolení vydávati list »Mir«. Důvodem povolení bylo obzvláště také prohlášení vydavatelovo, že list má šířiti ideje pacifistické. V přítomném však okamžiku potřeba denního zpravodajství na straně obyvatelstva federativní republiky socialistické je dostatečně ukájena tiskem sovjetickým. Žurnalisté pak najdou vždy práci v listech sovjetických. Mimo to nastává krise v zásobování papírem. Z těchto důvodů oddělení tiskové má za to, že jest nemožno dovoliti další vydávání časopisu »Mir«, a nařizuje definitivní zastavení tohoto listu.

(»Izvestija«, 17. října 1918, č. 226.)

Ústřední výkonný výbor potvrdil rozhodnutí o potlačení listu »Vsegda vperjod«, poněvadž vyzýval k zastavení války občanské, což zdá se býti zradou, páchanou na třídě dělnické.

(Ruský radiotelegram z 26. února 1919.)

Nucená koupě novin,

Ubytovacím výborům chudiny!

20. července tohoto roku byl uveřejněn závazný řád č. 27. tohoto obsahu: Každý domovní výbor v Petrohradě a v ostatních městech, ležících v oblasti Komuny Severu, jest povinen předplatit si jeden výtisk listu »Severní komuna«, úředního to listu sovjetu v severské oblasti.

List předloží se na požádání každému obyvateli domu.

Tiskový komisař:

N. Kuzmin.

Předseda svazu
komun severní oblastí:

Gr. Zinovjev.

Nicméně až posud většina domů, obývaných především buržoasií, neplní hořejší řád a pracující obyvatelstvo těchto domů zbaveno jest možnosti čísti »Severní komunu« v domovních výborech.

Vydavatelská kancelář »Severní komuny« upozorňuje proto všechny domovní výbory, že kontroluje plnění závazného řádu č. 27. domovními výbory zvláštními komisary a že každý výbor, který nebude se mocí vykázati stvrzenkou o předplacení »Severní komuny«, bude ihned předvolán, aby se zodpovídal z porušení tohoto závazného řádu.

Záznamy přijímají se denně v hlavní kanceláři a filiálních závodech »Severní komuny« od 10 do 4 hodin, vyjímaje neděle a svátky.

(»Severní komuna«, v Petrohradě,
10. listopadu 1918, č. 150.)

S v o b o d a s l o v a.

Před lidovým soudním tribunálem v Moskvě souzen byl kněz Filimonov, obžalovaný z rozšiřování knihy »Kdo nám vládne?« V této knize autor zle mluví o vládě sovjětů. Soud odsoudil kněze k desetileté nucené práci.

(»Krasnaja Gazeta«, v Petrohradě,
10. října 1918, č. 214.)

D e k r e t o s v o b o d ě s p o l k o v ě a s h r o m a ž d o v a c í.

1. Všechny politické, hospodářské, umělecké, náboženské atd. spolky, svazy a sdružení, jež vznikly na území Svazu komun severní oblastí, musí býti zaneseny do seznamů a to buďto sovjety nebo jim odpovídajícími vesnickými výbory chudých.

2. Musí býti předložena ústava svazu nebo spolku, seznam jmen a adres zakladatelů a členů výboru, jakož i seznam jmen a adres všech členů. Vše bude zaneseno.

3. Všechny knihy, protokoly o schůzích atd., musí býti vždy pohotově, aby mohly kdykoliv za účelem revize býti předloženy zástupcům sovjětů.

4. Každá veřejná nebo důvěrná schůze musí býti tři dny předem oznámena sovjetu nebo vesnickému výboru chudých.

5. Všechny schůze musí býti přístupny zástupcům moci sovjetské, to jest zástupcům ústředního sovjetu, okresního sovjetu, výboru chudých a velitelství tajné revoluční policie. (Ochrana.)

6. Svazy a spolky, jež se nebudou spravovati tímto řádem, budou považovány za organizace protirevoluční a budou pronásledovány.

(Severní komuna, 13. září 1918, č. 103.)

P o m ě r y h o s p o d á ř s k é.

a) M z d y.

V z r ů s t m e z d. — V posledním čísle listu »Narodnoje chozajstvo« udány jsou číslice vzrůstu mezd v Rusku od r. 1908 do r. 1918. V celku vzrostly mzdy během těchto desíti let o 1200 až 1300%. Největší vzrůst byl v průmyslu textilním, a to o 1736%. V průmyslu koželužském v témže období vzrostly mzdy o 1501%; v barvírnách o 1440%; v průmyslu papírnickém o 1434%; v průmyslu kovovém a dřevařském o 1004%; v průmyslu chemickém o 1069% a ve výrobě potravinářské o 1286%.

Jest nutno poznamenati, že největší změny ve výši mezd nastaly v průmyslových odvětvích, kde se platily v předcházejících letech mzdy nejnižší, na př. v prů-

myslu textilním. Z tohoto hlediska mzdy žen vzrostly mnohem více nežli mzdy mužů. Vzrostly totiž v průmyslu koželužském o 2500% a v průmyslu textilním o 2127%.

(»Pravda«, v Moskvě, 24. října 1918, č. 230.)

b) Potraviny.

Co lze dostat za zvýšené mzdy:

Příděl chleba. Zásobovací komisariát dělnické komuny v Petrohradě oznamuje, že v pátek, sobotu, neděli a pondělí budou se vydávati na čtyry dny na předložení chlebových lístků následující potraviny:

1. kategorie: 1 libra (ruská) chleba, 3 libry bramborů.
2. » 1/2 » » 2 » »
3. » 1/4 » » 1 » »
4. » 1/2 » bramborů.

(»Vooruženy Narod«, v Petrohradě, 9. října 1918, č. 11.)

Příděl y na měsíc říjen. — V měsíci říjnu druhý volný útržek chlebového lístku dává právo na následující plodiny:

- pro 1. kategorii: 1 libru čerstvé ryby, čtvrtinu libry póru.
» 2. » 2 slanečky a čtvrt libry póru.

(»Krasnaja Gazeta«, 10. října 1918, č. 214.)

Počet obyvatelstva v Petrohradě. — Počet obyvatelstva stále se zmenšuje. Podle statistiky statistického úřadu zásobovacího komisariátu bylo na počátku měsíce října 1,120.354 potravinových lístků, rozdělených dle kategorií, a sice pro kategorii prvou 308.156 lístků, pro druhou 424.558 lístků, pro třetí 85.691 lístků a pro čtvrtou 1.669 lístků.

(»Krasnaja Gazeta«, v Petrohradě, 16. října 1918, č. 219.)

Příděl zeleniny na měsíc říjen. — Díky rozmnoženému přívozu zeleniny do Petrohradu během měsíce října bude lze na třetí volný útržek chlebového lístku přiděliti dle kategorií následující potraviny:

pro 1. kategorii 3 libry kapusty a 1 libru cibule.

» 2. » 2 » » a 1 » »

Z důvodů technických bude se zelenina vydávati tak, jak bude docházeti, ve skladištích komisariátu a nikoliv současně ve všech okresích.

Zásobovací komisariát. — Zásobovací komisariát dělnické komuny petrohradské oznamuje obyvatelstvu, že v měsíci únoru dorostli a děti každého věku budou moci dostat na předložení svého chlebového lístku (útržek 14.):

1. kategorie: 1 libru práškového cukru.
2. » 1/2 » » » »

(»Severní komuna«, v Petrohradě, 6. února 1919.)

Ostášk o v. Následkem úplného nedostatku krupice, bílé mouky a výrobků mléčných trpí děti strašlivě. Úmrtnost stoupla.

(»Izvěstija«, 2. listopadu, č. 240.)

c) Zdravotnictví.

V okresích gubernie vjatecké zuří španělská chřipka. Není ani lékařů, ani léků. Obyvatelstvo, poděšené velikou úmrtností, dožaduje se pomoci. Epidemie chřipková jest také v sítnírském okrese; 200 osob zemřelo. Jest nevyhnutelně zapotřebí dobrých kloktacích prostředků.

Nemoci: Skvrnitý tyfus. — V posledním týdnu bylo v Petrohradě zaznamenáno 967 případů skvrnitého tyfu; 820 případů v týdnu předcházejícím.

(»Izvěstija«, v Moskvě, 4. února 1919, č. 28. [580.])

Z lékařské zprávy listu »Krasnaja Gazeta« v Petrohradě předkládáme následující fakta:

V čísle z 10. října 1918 jest 39 oznámení onemocnění, z nichž 23 jest na syfilis.

Mezi 36 oznámeními ze 16. října jest 18 případů syfilisu. Z 42 oznámení z 6. listopadu 25 případů jest onemocnění syfilisem a jinými pohlavními nemocemi.

d) Rekvisice.

V plnomocném zasedání sovjetu dělnických zástupců městské oblasti byla v souvislosti s událostmi v Německu odhlasována resoluce, aby byl poslán německému proletariátu za prvé pozdrav a za druhé slib, že budou připraveni, aby mohli poslati na pomoc mužstvo a potraviny.

Vzhledem k faktu, že tato otázka týká se nevyhnutelně bezpečnosti naší rudé armády, nařídila rada chopiti se prostředku rekvisic teplého oděvu, náležejícího buržoazii, aby mohl byti dán rudé armádě.

(»Krasnaja Gazeta«, v Petrohradě, 11. října 1918, č. 215.)

Lhůta k odevzdání teplého oděvu, bez pokuty 1000 rublů, byla prodloužena až včetně do 20. října.

(»Krasnaja Gazeta«, v Petrohradě, 16. října 1918, č. 219.)

e) Nucená práce.

Nucená práce podomních obchodníků, izvoščiků atd. — Za několik dnů budou sepsáni všichni podomní obchodníci, izvoščici a nezaměstnaní obojího pohlaví.

Všechny tyto osoby budou povolány ke konání nezbytné práce za zvláštních podmínek.

(»Krasnaja Gazeta«, v Petrohradě, 2. listopadu 1918, č. 234.)

Ústřední výbor revoluční strany komunistické oznamuje všem organizacím strany, že pouze ústřední výbor může dát povolení, aby dělníci na místech zodpovědných byli své práce na určitém místě sprostěni a posláni do své vlasti, ať jsou to Ukrajinci, Lotyšši, Bělorusové a soudruzi jiných národností.

Dělníci na místech druhořadých budou sprostováni povolením místních organizací, jestliže jejich odchod nepřivodí desorganizaci místní práce.

(Ruský radio telegram z 5. února 1919.)

OBSAH.

	Str.
Úvod	5
1. Telegram z 19. srpna 1918 o uvěznění anglických občanů v Petrohradě a Moskvě	7
2. Telegram z 19. srpna 1918 o ozbrojeném útoku na anglický generální konsulat v Moskvě	8
3. Telegram z 3. září 1918 o zavraždění kapitána Cromie vojáky sovjetů	10
4. Telegram z 9. září 1918 o hromadném zatýkání a popravách v Petrohradě. Uvěznění Mr. Lockharta. Angličtí občané hladoví ve vězení	16
5. Telegram z 6. září 1918 o zavraždění kapitána Cromie. Ocenění služeb jím prokázaných	11
6. Telegram z 17. září 1918 o uvěznění anglických občanů v Moskvě. Zpráva holandského ministra o jejich přítomné situaci a o jeho úsilí, aby propuštěni byli na svobodu. Pohřeb kapitána Cromie. Psaní od anglických občanů zavřených v pevnosti petropavlovské dožadujících se pomoci	12
7. Telegram z 16. září 1918 podávající zprávu o zavraždění bývalého ruského cara	21
8. Zpráva z 5. října 1918 o okolnostech, jež vedly k zavraždění bývalého cara a jiných členů carské rodiny. Psaní carevičova vychovatele	22
9. Telegram z 4. listopadu 1918 o nalezení mrtvol členů carské rodiny v šachtě dolů v Alapajevsku. Osud ostatních členů	29
10. Telegram z 10. listopadu 1918 o potlačení protivníků bolševiků zejména socialistů. Zrušení práva shromažďovacího. Potlačení veškerého tisku vyjímaje tisk bolševický, potlačení veškeré svobody a nastolení hrůzovlády	29
11. Zpráva z listopadu 1918: Mužici a půda. Stav průmyslu. Potlačování všech, již nejsou bolševiky. Poměry ve vězeních	31
— Zpráva z listopadu 1918: Poměry v továrnách v Moskvě. Všeobecné poměry obchodu. Protibolševická nálada mužiků	35

	Str.
— Zpráva z listopadu 1918 o vnitřní situaci. Vzrůstající nespokojenost s vládou bolševickou	42
— Zpráva z listopadu 1918 o vnitřní situaci. Chaos a anarchie v provinciích. Konfiskace soukromého majetku	47
12. Telegram z 27. listopadu 1918: Poznámky k bolševickým ideám o společnosti	49
13. Telegram z 19. listopadu 1918: Má se za to, že zavraždění bývalé ruské carevny a její děti bylo spácháno asi téže doby jako zavraždění cara	50
14. Telegram z 27. listopadu 1918 o poměrech v jistém průmyslovém podniku v Petrohradě	51
15. Zpráva z 27. listopadu 1918 jakéhosi anglického občana o existenčních podmínkách v Moskvě	53
16. Telegram z 2. ledna 1919 o hladu a hrůzovládě v Moskvě	55
17. Telegram z 3. ledna 1919 o nebezpečí hladu v Evropě, bude-li bolševický chaos pokračovat	57
18. Telegram z 5. ledna 1919: Podrobnosti o ukrutnostech spáchaných v Permu	59
19. Telegram z 7. ledna 1919 o příchodu ruských uprchlíků z Kharožu. Vraždy spáchané bolševiky v Taškentě	60
20. Telegram z 8. ledna 1919: Bolševici najímají Čiňany pro zabíjení důstojníků a jejich rodin	60
21. Telegram z 11. ledna 1919: Snaha bolševiků změnit nepřátelskou náladu v zahraničí vůči sobě nemá vlivu na další ničení hospodářských a sociálních poměrů uvnitř Ruska	60
22. Telegram ze 14. ledna o mučení a vraždách v městech uralských	61
23. Telegram z 15. ledna 1919 o existenčních podmínkách v Permu. Rusové jsou nuceni přidávat se k bolševikům, aby ušli hladu	62
24. Telegram z 18. ledna 1919 o mrzačení a mučení v Permu, okrsku ussurijském a v Kijevě	63
25. Telegram z 19. ledna 1919 o najímání tlup čínských a korejských za účelem zvětšití rudou armádu	64
26. Telegram z 23. ledna 1919 o existenčních podmínkách v Permu. Zavraždění jednoho biskupa. Uzavření ko-stelů	65
27. Telegram z 21. ledna 1919: Ústřední výbory bolševické sřhují na sebe veškeru moc. V Moskvě a Petrohradě hlad činí lidi nezpůsobilými k jakémukoliv odporu. Mobilisace mužiků. Disciplína stává se přísnější a v popravách se pokračuje	66
28. Telegram z 1. února 1919 o zavraždění anglického dělníka v severním Uralu	67
29. Telegram z 2. února 1919 o hrůzovládě v Lisvě	68
30. Telegram z 4. února 1919 o vzpouře mužiků proti bolševikům v okrese Vjatka	69

	Str.
31. Zpráva o interviewu dvou anglických občanů z Moskvy. Stav škol, podniků průmyslových a závodů obchodních v Moskvě	70
32. Zpráva z 3. února o ochromení pracovní schopnosti lidu v Petrohradě a Moskvě. Bolševism ztrácí půdu, poně-vadž vážne zásobování. Všeobecná apatie na venkově	72
33. Telegram z 8. února 1919: Mezi mužiky okresu jekatě-rimburského jest malé procento bolševiků. Bolševici nejsou představiteli ruské dělnické třídy. Vraždění dělníků nesouhlasících s bolševismem	74
34. Zpráva z 5. února 1919 o poměrech v Ukrajině. Psaní polské dámy o teroru bolševickém	75
35. Zpráva z 6. února 1919 o bolševických ukrutnostech v Estonsku	78
36. Telegram z 11. února 1919: Anglický konsul v Jekatě-rinburku o poměrech v městě minulého roku	82
37. Zpráva o interviewu dvou anglických občanů navráti-vších se v lednu z Petrohradu	84
38. Telegram z 5. února 1919 o zavraždění carské rodiny. Dodatečné podrobnosti	91
39. Telegram z 10. února 1919 o pronásledování a zlo-činech bolševiků v Jekatěrinburku	92
40. Telegram z 13. února 1919 o zavraždění velkoknížete Michala v Permu. Bolševické metody v nakládání s obchodníky	93
41. Telegram z 12. února 1919 o zavraždění velkoknížat v pevnosti petropavlovské v lednu 1919	94
42. Telegram z 13. února 1919 o nebezpečí hladu v Ukra-jině. Mužici žádají, aby jim dříve nežli začnou sřti, zaručeno bylo vlastnické právo k půdě	94
43. Telegram z 19. února 1919 o vzrůstajícím počtu desercí v rudé armádě a o selských povstáních. Povraždění kněží v Osse a důstojníků v Menzelinsku	95
44. Telegram z 22. února 1919 o podrobnostech o 71 vraž-dách v Jekatěrinburku v r. 1919	95
45. Telegram z 24. února 1919 o podrobnostech o dalších vraždách v okrese jekatěrinburském	97
46. Telegram z 24. února 1919 o vyzvání Omské vlády, aby strany demokratické spojily se proti bolševikům	98
47. Telegram z 2. března 1919 o zprávách z Omska. Do-pravní poměry na dráze. Převýdaj papírových peněz. Bolševická disciplína stává se přísnější. Opatření proti náboženství	99
48. Telegram z 4. března 1919 o zničení Moskvy. Poměr k ženám, ukrutnosti a mrzačení ve východní Rusi	99
49. Telegram z 5. března 1919 o bolševických zločinech v Permu. Mučení žen a vraždy kněží v omském okrese 100	100

	Str.
50. Telegram z 21. března 1919: Členové všech vrstev společenských přicházejí na anglický konsulát, aby vydávali svědectví o vraždách	102
51. Zpráva z ledna 1919 o bolševické tyranii v Jižní Rusi v r. 1918	103
52. Zpráva z 12. ledna 1919 o poměrech zásobovacích a cenách v Moskvě	105
53. Zpráva z 17. února 1919 o ukrutnostech bolševiků v Estonsku. Krvavá lázeň ve Walku	106
54. Zpráva z února 1919 o poměrech v městech a na vesnicích. Vzdávající nespokojenost dělníků s bolševiky. Probuzení citů náboženských	109
55. Zpráva o poměrech v okolí Moskvy a v gubernii vladiměřské. Zmatek na drahách. Apatie tříd protibolševických, výsledek to jejich utrpení. Trestání rodin důstojníků, kteří nechtějí vstoupiti do bolševické armády. Nemoci v Moskvě. Zákaz soukromého obchodu	112
56. Zpráva o následcích vlády bolševické v Severní Rusi	120
57. Zpráva o interviewech občanů anglických navracejících se z Ruska	123
58. Zpráva z ledna 1919 o rozšíření bolševismu v Rusku	135
59. Zpráva z března 1919 o přítomné situaci bolševismu	141
60. Zpráva z ledna 1919 obsahující posudek o hospodářském stavu Ruska	144
61. Telegram z března 1919 o bouřeních se proti bolševikům	158
Dodatek: Ukázky z ruského tisku	161